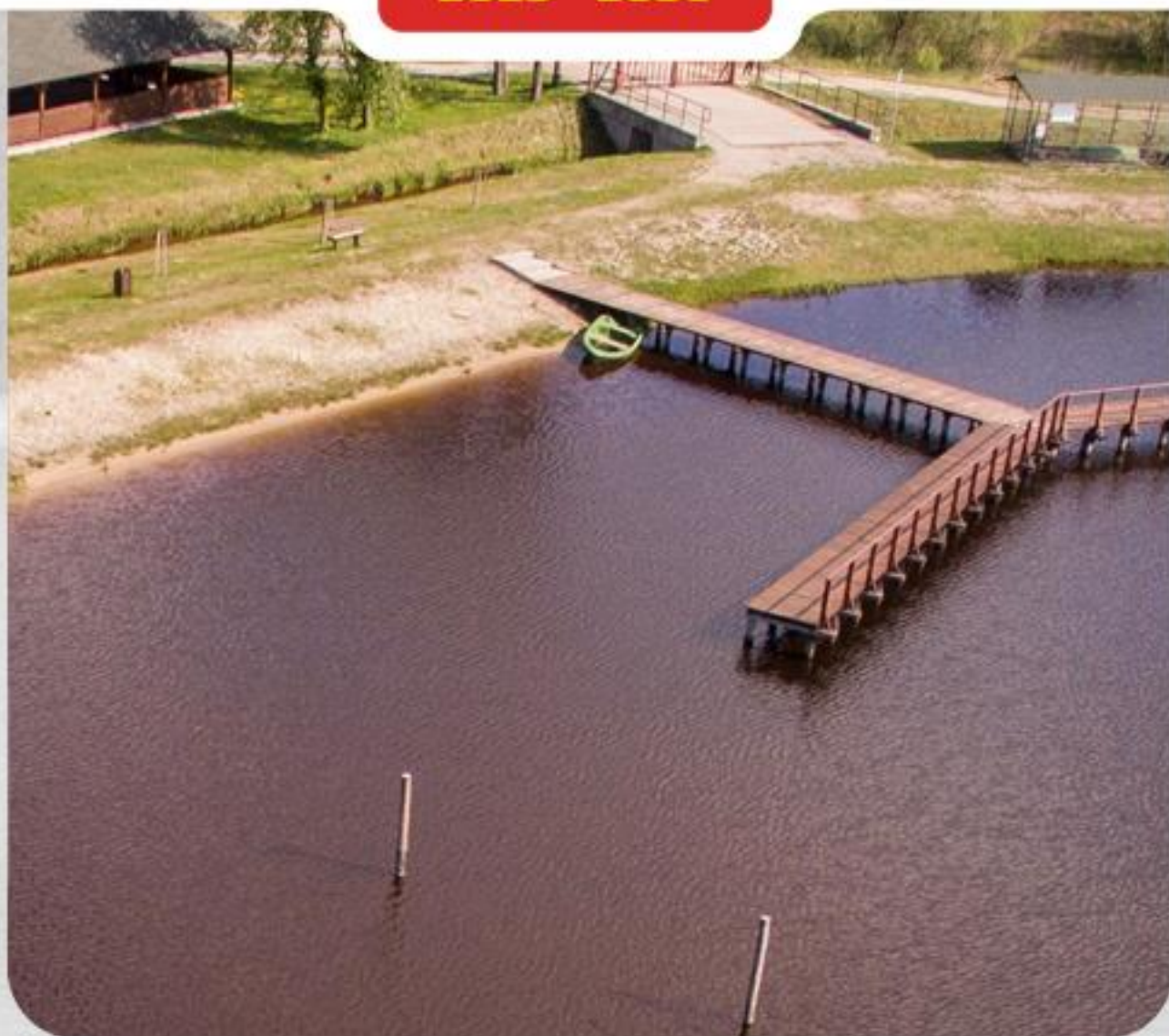

PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY JAROCIN

2023 - 2030

Spis treści

1. Strategia w skrócie.....	4
2. Jak pracowaliśmy nad Strategią Rozwoju Gminy ... na lata 2022-2030.....	6
3. Trendy globalne	9
4. Kontekst zewnętrzny	11
5. Diagnoza Gminy	14
5.1 Położenie geograficzne i administracyjne.....	14
5.2 Strefa społeczna	18
5.2.1 Sytuacja demograficzna.....	18
5.2.2 Edukacja i wychowanie.....	26
5.2.3 Ochrona zdrowia	30
5.2.4 Pomoc społeczna	31
5.2.5 Kultura i sport	35
5.2.6 Aktywność obywatelska	38
5.2.7 Bezpieczeństwo publiczne	41
5.3 Strefa gospodarcza.....	43
5.3.1 Rynek pracy i bezrobocie.....	43
5.3.2 Przedsiębiorczość i rolnictwo	49
5.3.3 Turystyka	58
5.3.4 Gospodarka finansowa	64
5.4 Strefa Przestrzenna	71
5.4.1 Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody.....	71
5.4.2 Dziedzictwo kulturowe	82
5.4.3 Planowanie przestrzenne	86
5.4.4 Mieszkalnictwo	88
5.4.5 Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami komunalnymi	91
6. Gmina w oczach mieszkańców	102
7. Wnioski z diagnozy	110
7.1. Obszar społeczny.....	111
7.2. Obszar gospodarczy	113
7.3. Obszar przestrzenno-środowiskowy.....	114
7.4. Analiza SWOT	115
7.5. Główne problemy w obszarach Strategii	119
7.6. Wyzwania.....	120

8. Plan operacyjny strategii rozwoju Gminy Jarocin na lata 2022-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju Gminy	121
8.1 Misja i wizja	121
8.2 Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	122
9. Wieloletni Plan inwestycyjny	144
10. Kształtowanie przestrzeni Gminy oraz obszary strategicznej interwencji.....	154
10.1 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	154
10.2 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy.....	157
10.3 Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.....	163
11. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	172
11.1 System realizacji strategii.....	172
11.2 Wdrażanie Strategii.....	174
11.3 System monitorowania i ewaluacji Strategii.....	176
11.4 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii	177
11.5 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	178
12 Ramy finansowe oraz źródła finansowania	180
Spis tabel	184
Spis map	187
Spis wykresów	189
Spis zdjęć	192

STRATEGIA W SKRÓCIE

Strategia rozwoju gminy jest zestawieniem celów, potrzeb i sposobów ich zaspokojenia. Jest podręcznikiem dla mieszkańców, inwestorów, ale przede wszystkim pracowników urzędu i radnych. Każdy, kto sięgnie po ten dokument wie, do czego Gmina Jarocin dąży, w czym chce być najlepsza i jakie są jej priorytety rozwoju.

Podstawą prawną uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40). Zgodnie z art. 10e ust. 1 tejże ustawy gmina może opracować strategię rozwoju gminy, natomiast art. 10f ust. 2 określa, że projekt strategii opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii, dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

- Wizja gminy Jarocin to jej najbardziej pożądaný obraz w przyszłości – str. 122
- Kierunki działań wskazują jakie kluczowe zmiany należy wprowadzić w gminie, aby zrealizować wyznaczone cele str. 123
- Cele realizują wizję gminy str. 123

JAK PRACOWALIŚMY NAD STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY JAROCIN NA LATA 2023-2030

Strategia została oparta o dane statystyczne (część diagnostyczna), jednak kluczową rolę w wytyczeniu przyszłości gminy Jarocin odegrali mieszkańcy, radni i urzędnicy. Ich opinie i wizje rozwoju pozyskane podczas spotkań i badań ankietowych były podstawą do prac nad niniejszą Strategią.

Wizja gminy Jarocin do 2030 r.

- spotkania z pracownikami urzędu,
- spotkania z radnymi gminy,
- ankietą,

Diagnoza barier i potencjałów

- analiza danych statystycznych,
- analiza dokumentów planistycznych,
- ankieta,
- analiza SWOT

Cele strategiczne

- ankiety,
- analiza SWOT
- spotkania,

Projekt strategii Rozwoju Gminy Jarocin

- zgłaszanie uwag,
- spotkania,

TRENDY GLOBALNE

Na dynamikę rozwoju oraz zachodzące zmiany w gminie Jarocin, oprócz lokalnych uwarunkowań, problemów i potencjałów wpływają również globalne lub krajowe trendy. Poniżej przedstawiono kilka najważniejszych trendów determinujących obrany kierunek rozwoju gminy.

ZMIANY KLIMATU I CZYSTSZA ENERGIA

Postępujące zmiany klimatyczne wymagają - zarówno od administracji, biznesu, jak i mieszkańców, radykalnych zmian na poziomie działań systemowych i jednostkowych. Rosnąca świadomość energetyczna i ekologiczna sprawiają, że rynek i zainteresowanie zielonymi źródłami energii stale wzrasta, również wśród mieszkańców gminy Jarocin. Unia Europejska, poszczególne kraje oraz firmy za swój długofalowy cel stawiają sobie zeroemisyjność i neutralność klimatyczną. Nie jest tajemnicą, że bardzo duży wpływ na rozwój wszystkich regionów będzie miała jedna z kluczowych dla Komisji Europejskiej strategii rozwoju - Europejski Zielony Ład. Ta nowa polityka

UE dotyczy wszystkich sektorów gospodarki, w szczególności transportu, energii, rolnictwa, obiektów budowlanych i przemysłu. Stawienie czoła zmianom klimatycznym i odpowiednie wykorzystanie narzędzi, które oferowane są na szczeblu krajowym i europejskim dają szansę na to, by zwiększyć odporność gminy Jarocin na zmiany klimatu i zmniejszyć wpływ gminy na pogarszanie się stanu środowiska.

SIECIOWANIE USŁUG

Idea konwergencji i łączenia produktów i usług oraz współpracy wielu, czasami zaskakujących podmiotów, nie jest nowa, ale zaczyna nabierać rozpędu. Rośnie multifunkcjonalność, zarówno miejsc (przestrzeni publicznych, budynków użyteczności publicznej), jak i produktów czy usług tak, aby odpowiedzieć na jak najwięcej potrzeb konsumentów. Przejawiać się może w tworzeniu produktów sieciowych w gminie Jarocin, integracji środków transportu, pakietowaniu usług, np. turystycznych, hotelarskich, gastronomicznych oraz bardzo szerokiej współpracy pomiędzy podmiotami różnych branż. Takie podejście stwarza warunki do kompleksowej obsługi odwiedzających gminę turystów.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Do 2050 roku co trzeci Europejczyk będzie miał ponad 60 lat. Średnia długość naszego życia rośnie, jednocześnie spada wskaźnik urodzeń. Rosnąca liczba osób starszych w społeczeństwie wpływa na funkcjonowanie gmin, a także na liczbę miejsc pracy oraz rodzaj produktów. Powoduje to również szereg konsekwencji gospodarczych – coraz mniej osób będzie płaciło podatki jako osoby aktywne zawodowo, rośnie obciążenie systemu ochrony zdrowia, a jednocześnie coraz więcej osób będzie potrzebowało wsparcia państwa w postaci emerytury czy renty. W tym kontekście bardzo istotne jest takie strategiczne zarządzanie gminą, które będzie dążyć do zwiększania liczby i odsetka osób aktywnych zawodowo. Wygrywać będą te gminy, które skutecznie utrzymają obecnych i przyciągną nowych mieszkańców.

LOKALNOŚĆ

Jako przeciwieństwo postępującej globalizacji, lokalność jest synonimem tego co bardziej autentyczne, wartościowe i o lepszej jakości. Swoje odzwierciedlenie znajduje zarówno w coraz powszechniejszym wsparciu lokalnych przedsiębiorców i wytwórców żywności, kultywowaniu tradycji i kultury oraz mocniejszym skupieniu uwagi na najbliższym otoczeniu. Trend ten w gminie Jarocin przejawia się przede wszystkim w działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji społecznych w zakresie kultury i zachowania tożsamości lokalnej, co znacząco wpływa na zacieśnienie więzi sąsiedzkich i budowę odpowiedzialnego, aktywnego społeczeństwa w gminie.

KONTEKST ZEWNĘTRZNY

Na prowadzenie polityki rozwoju w gminie Jarocin, oprócz wewnętrznie obowiązujących polityk i aktów prawa miejscowego wpływają również ustalenia i polityki na poziomie regionalnym i krajowym. Najważniejszymi dokumentami strategicznymi, które oddziałują na działania podejmowane w gminie Jarocin są:

- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 (SRWP 2030),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR).

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 organizuje działania samorządu województwa, wskazując najważniejsze wyzwania rozwojowe dla regionu. Zawiera katalog priorytetów oraz kierunków działań, które określają, jak doprowadzić do spójnego i zrównoważonego rozwoju województwa. Aby realizować kierunki założone w Strategii, zastosowano wymiar terytorialny poprzez skoncentrowanie działań na wykorzystaniu

potencjałów rozwojowych na określonym obszarze, tzw. obszarze strategicznej interwencji. Spośród wymienionych w SRWP 2030 priorytetów w poszczególnych obszarach tematycznych, kluczowe dla rozwoju gminy Jarocin są priorytety występujące w ramach Obszaru tematycznego 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska, które zakładają rozbudowę infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizację wykorzystania zasobów naturalnych i energii, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego. Jednak, aby rozwój gminy przebiegał w sposób zrównoważony, istotna jest również realizacja działań w ramach pozostałych obszarów tematycznych.

Polityka regionalna na szczeblu centralnym koordynowana jest przez Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030. Zakłada ona zrównoważony i bardziej spójny rozwój całego kraju i zmniejszanie dysproporcji rozwojowych między obszarami miejskimi i wiejskimi. W szczególności wspiera miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Strategia Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 będzie wpisywała się w realizację wyzwań wskazanych dla polityki regionalnej w KSRR 2030, tj.:

- adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego;
- wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;
- rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jako jeden z ważniejszych dokumentów krajowych wskazuje, że zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to rozwój skierowany na terytorialną różnorodność oraz jej atuty, a jednocześnie dbający o zapewnienie całemu społeczeństwu wysokiej jakości życia. Jako główny cel SOR określono tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Obszary wiejskie w Polsce charakteryzuje zróżnicowanie przestrzenne pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych (są to zarówno obszary z dominacją rolnictwa tradycyjnego, obszary rolnictwa wielkoobszarowego, obszary z dominacją funkcji turystycznej, jak i silnie zurbanizowane obszary położone w pobliżu dużych aglomeracji i mniejszych miast). Pobudzanie ich rozwoju wymaga zintegrowanego i jednocześnie zindywidualizowanego podejścia uwzględniającego ich potencjały i potrzeby rozwojowe. Kierując się celami strategicznymi SOR polityka wobec obszarów wiejskich musi wspierać ich rozwój w oparciu o posiadane przez nie endogeniczne potencjały. Efektem będzie m.in. wyrównywanie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom wsi. Implikuje to działania dotyczące pobudzania przedsiębiorczości, przekształceń strukturalnych, zwiększania mobilności i zapewnienia

odpowiedniej jakości usług decydujących o perspektywach rozwojowych (zdrowie, edukacja, transport publiczny), zapewniając przy tym zachowanie walorów kulturowych, krajobrazu i środowiska przyrodniczego.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 będzie się wpisywać w zakładane działania określone w SOR dla obszarów wiejskich, co potwierdza zarówno sformułowana Wizja rozwoju gminy, jak i przyjęte cele strategiczne, które służyć będą urzeczywistnieniu się tej wizji.

DIAGNOZA GMINY JAROCIN

5.1 Położenie geograficzne i administracyjne

Gmina Jarocin jest gminą wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego, na terenie powiatu nizańskiego, w rejonie Lasów Janowskich. Jej powierzchnia wynosi 91 km², co stanowi 11,58 % powierzchni powiatu nizańskiego oraz 0,51 % powierzchni województwa podkarpackiego.

Położenie gminy Jarocin na tle województwa podkarpackiego oraz powiatu nizańskiego, przedstawiają poniższe mapy.

Mapa 1 Gmina Jarocin na tle województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wikipedia.org

Mapa 2 Gmina Jarocin na tle powiatu niżańskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.powiatnizanski.pl

Gmina Jarocin graniczy od południowego-wschodu z gminą Harasiuki, od południa z gminą Ulanów w powiecie niżańskim, od wschodu z gminą Pysznica w powiecie stalowowolskim oraz od północy z gminą Janów Lubelski w województwie lubelskim.

Pod względem powierzchni, gmina Jarocin jest trzecią najmniejszą gminą w powiecie, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

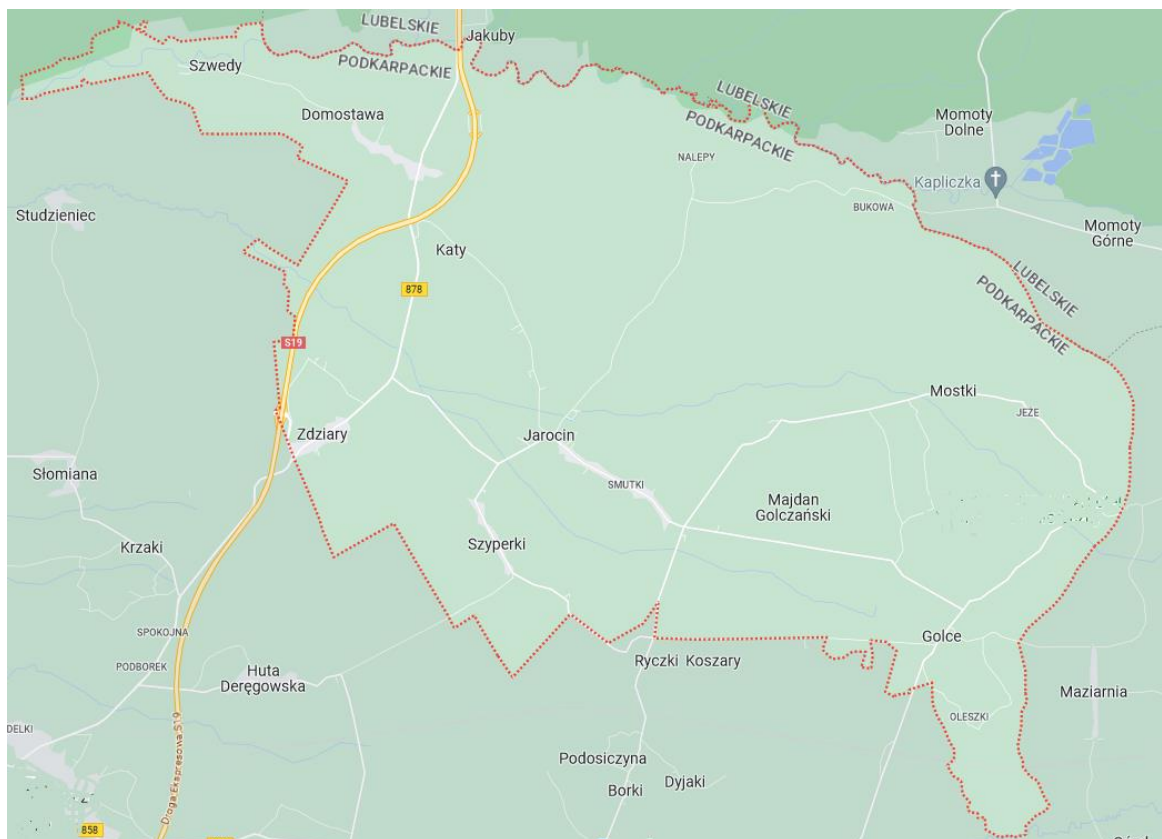
Tabela 1 Powierzchnia gmin powiatu niżańskiego oraz ich udział w powierzchni powiatu

Gmina	Powierzchnia (w km2)	% powierzchni powiatu niżańskiego
Harasiuki	169	21,50
Jarocin	91	11,58
Jeżowe	124	15,78
Krzeszów	62	7,89
Nisko	142	18,06
Rudnik nad Sanem	79	10,05
Ulanów	119	15,14
Powiat niżański	786	100,00

Źródło: Opracowanie własne

Gminę Jarocin tworzy 10 sołectw: Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szwedzi, Szyperki, Zdziary których układ przedstawia poniższa mapa.

Mapa 3 Układ osadniczy gminy Jarocin

Źródło: www.google.com/maps

Na terenie gminy Jarocin nie ma żadnej miejscowości posiadającej status miasta, przy czym najbliższymi ośrodkami miejskimi są miasta: Nisko, Stalowa Wola, Rudnik nad Sanem, Ulanów. Funkcję centrum usługowo-administracyjnego w gminie pełni miejscowość Jarocin, będąca siedzibą władz samorządowych.

5.2 Strefa społeczna

5.2.1 Sytuacja demograficzna

Uwarunkowania demograficzne są jednym z kluczowych czynników mających wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą oraz kształtujących procesy rozwojowe na danym obszarze. Procesy demograficzne zachodzące w danym obszarze można analizować w oparciu o dane dotyczące liczby ludności, migracji i przyrostu naturalnego, strukturę ludności, procesy starzenia się społeczeństwa, a także prognozy demograficzne.

Potencjał demograficzny gminy Jarocin, zgodnie danymi GUS z 2021 roku, wynosił 5127 osób, co stanowiło 7,9 % ogółu ludności powiatu nizańskiego. Z kolei średnia gęstość zaludnienia wynosiła 56,5 osób/km², co było drugim najniższym wynikiem w powiecie nizańskim. W latach 2017-2021 liczba mieszkańców spadła o 2,9 %.

Stan ludności gminy Jarocin na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Liczba ludności oraz średnia gęstość zaludnienia gmin powiatu nizańskiego w 2017 i 2021 roku

Nazwa gminy	Ludność				
	2017		2021		Wzrost/spadek (%)
	ogółem	osób/km ²	ogółem	osób/km ²	
Harasiuki	6 183	36,8	5 812	34,6	-2,2
Jarocin	5 392	59,4	5 127	56,5	-2,9
Jeżowe	10 159	82,0	9 872	79,7	-2,3
Krzeszów	4 293	68,9	4 142	66,5	-3,5
Nisko	22 412	157,4	21 563	151,5	-5,9
Rudnik nad Sanem	10 150	129,0	9 939	126,3	-2,7
Ulanów	8 328	69,8	7 973	66,8	-3,0
Powiat nizański	66 917	85,2	64 428	82,0	-3,2

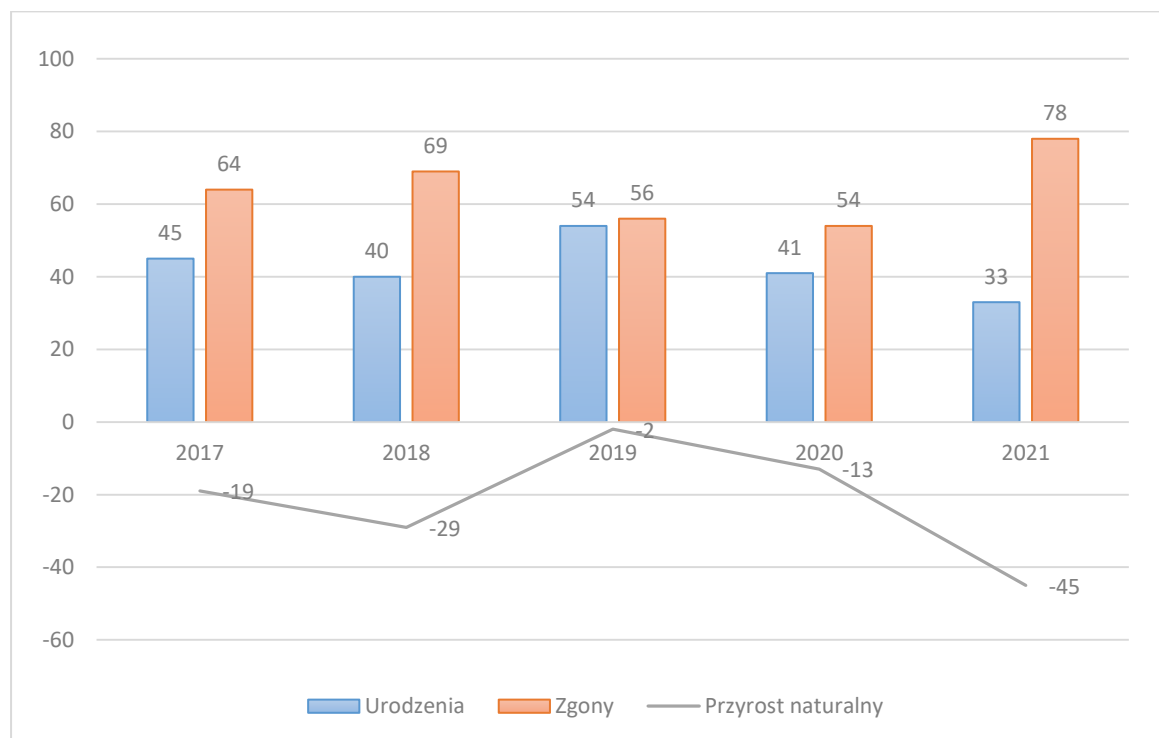
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni lat 2017-2021, we wszystkich gminach powiatu nizańskiego można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Najwięcej mieszkańców biorąc pod uwagę rok 2017 i 2021 ubyło w gminie miejsko-wiejskiej Nisko, tj. 849 osób (spadek liczby mieszkańców o 5,9%), natomiast najmniej w gminie Krzeszów – 151 osób (spadek o 3,5%).

Jednym z kluczowych czynników wpływających na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny, który stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami, a zgonami na danym obszarze. W 2021 roku na terenie gminy Jarocin liczba urodzeń wyniosła 33, natomiast liczba zgonów 78, w związku z czym wartość przyrostu naturalnego wyniosła -45. Analizując dane dotyczące liczby urodzeń i zgonów na przestrzeni lat 2017-2021,

można zauważyć, że w tym okresie wartość przyrostu naturalnego nie miała jednolitej tendencji malejącej lub rosnącej – od 2017 do 2018 roku następował spadek wartości przyrostu naturalnego, następnie wzrost w 2019 roku i spadek od roku 2020. Wartość przyrostu naturalnego w analizowanym okresie zawsze miała wartość ujemną co zostało przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 1 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

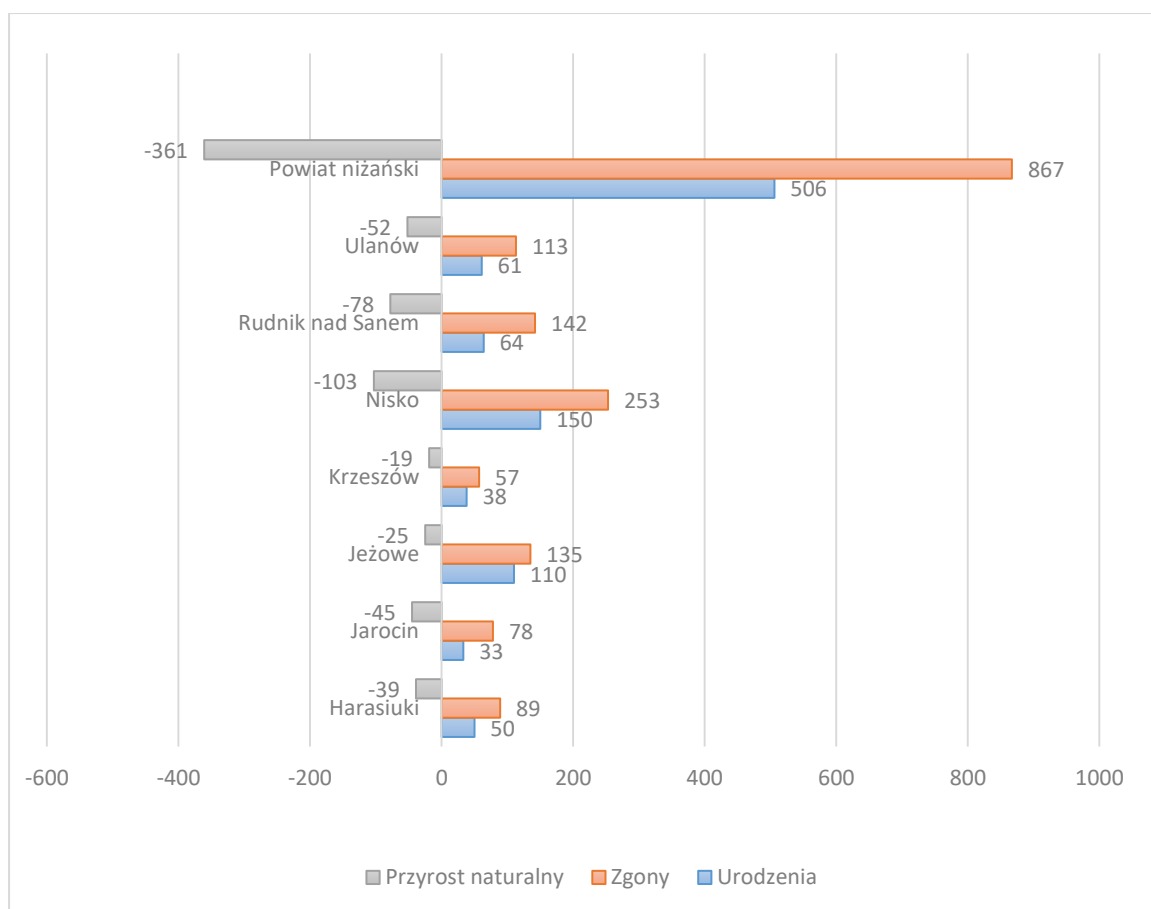

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na tle całego powiatu nizańskiego, pod względem wartości przyrostu naturalnego gmina Jarocin w 2021 r. miała czwartą najwyższą wartość przyrostu naturalnego - 45, z kolei najniższą wartość wystąpiła w gminie Krzeszów - 19. W gminie Jarocin w 2021 r. wystąpiła najniższa liczba urodzeń w powiecie.

Liczbę urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w 2021 r. w gminach powiatu nizańskiego, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu niżańskiego w roku 2021

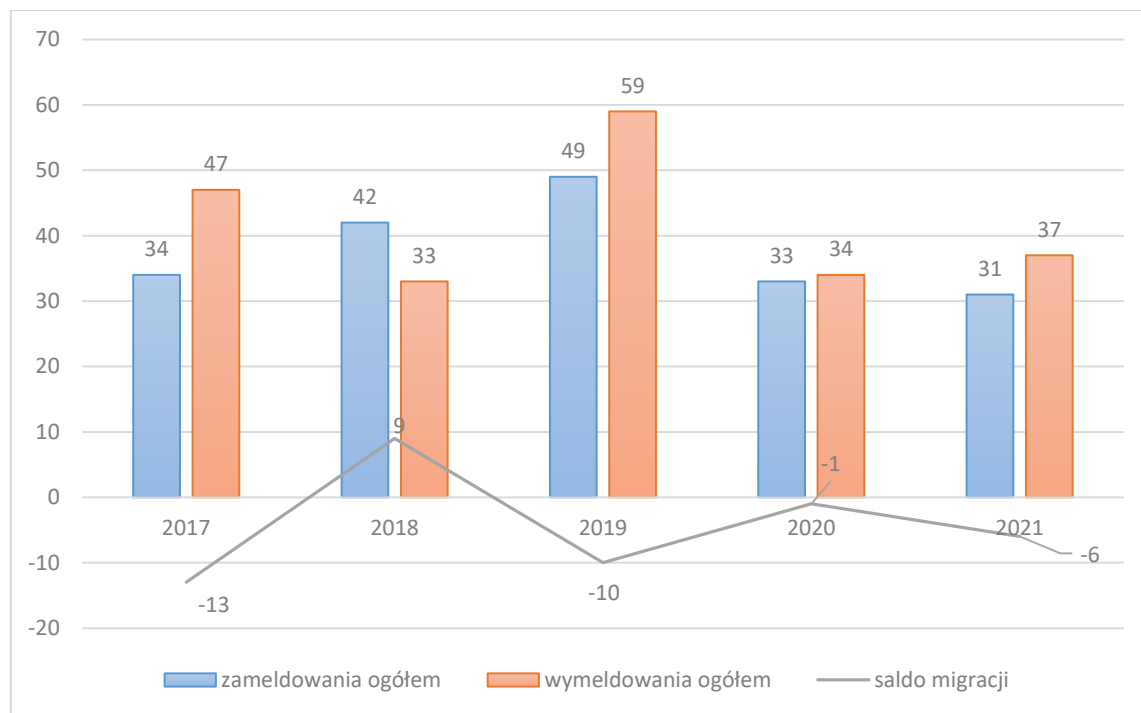
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zasadniczy wpływ na procesy demograficzne na danym obszarze ma również kwestia migracji ludności. Migracją określa się przemieszczanie ludzi, które ma na celu zmianę miejsca zamieszkania. Ze względu na kierunek migracji, wyróżnia się migracje wewnętrzne – w obrębie własnego kraju oraz migracje zagraniczne – do innego kraju. Można również wyróżnić typy migracji ze względu na jej przyczynę, tj. m. in. migracje ekonomiczne, związane np. z pracą zawodową, migracje edukacyjne, które spowodowane są np. wyjazdem na studia, lub też migracje społeczne, wynikające np. z chęci zmiany otoczenia.

Zjawisko migracji na danym obszarze mierzy się liczbą zameldowań oraz wymeldowań, których różnica stanowi saldo migracji. Na terenie gminy Jarocin w 2021 roku, odnotowano 31 zameldowań oraz 37 wymeldowań, w wyniku czego wartość salda migracji wyniosła -6. Na przestrzeni lat 2017-2021 saldo migracji jedynie raz przybrało wartość dodatnią, natomiast nieznacznie ujemne w roku 2020, w związku z czym należy przyjąć, że wpływ na zmniejszającą się liczbę mieszkańców w gminie ma ujemny przyrost naturalny.

Liczbę zameldowań i wymeldowań ogółem w gminie Jarocin oraz saldo migracji na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

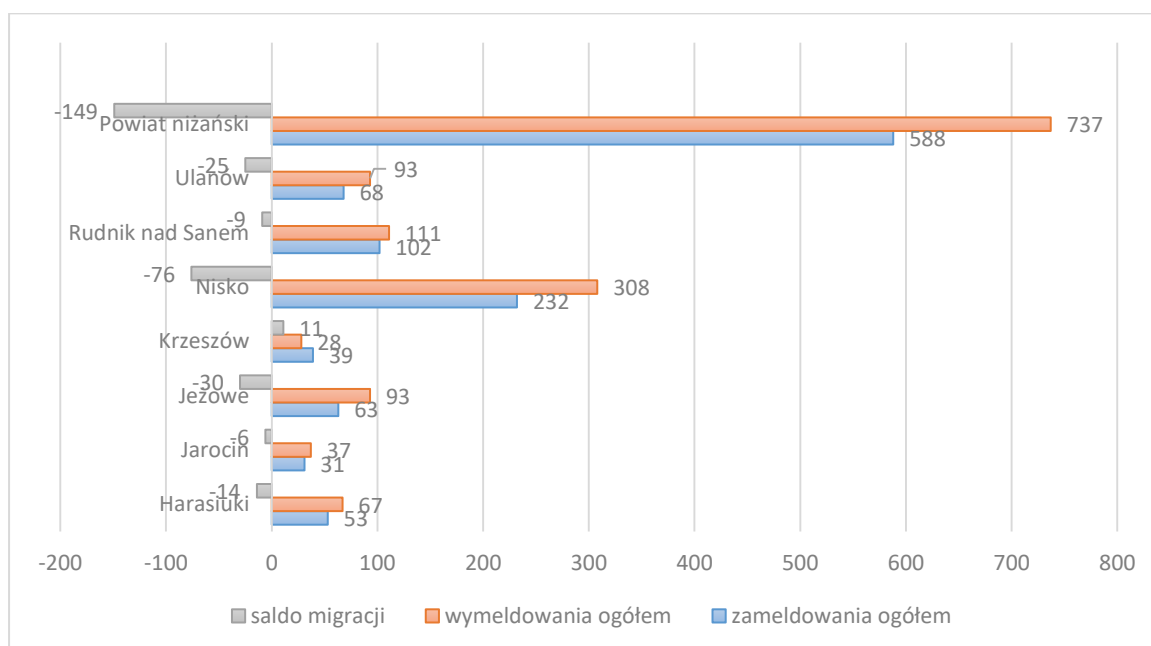

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ujemne saldo migracji wpływa na sytuację społeczno-gospodarczą oraz potencjał demograficzny gminy. Istotnym problemem jest odpływ ludzi młodych, wykształconych, aktywnych i innowacyjnych, co przyczynia się do zmniejszania potencjalnych zasobów pracy, a także obniżania ich jakości. Ujemne saldo migracji w 2021 roku wystąpiło jednak we wszystkich gminach powiatu nizańskiego, z wyjątkiem gminy Krzeszów, a najmniejsza jego wartość wystąpiła w gminie Jarocin.

Liczbę zameldowań i wymeldowań oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu nizańskiego w 2021 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu nizańskiego w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy Jarocin w oparciu dane GUS z 2017 i 2021 roku ukazuje, że na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym – wzrost odpowiednio o 5 i o 22 osoby, przy równoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym – spadek o 292 osoby. Do osób w wieku przedprodukcyjnym zalicza się osoby w wieku do 17 roku życia, które nie osiągnęły jeszcze zdolności do pracy, z kolei do osób w wieku produkcyjnym – mężczyzn w wieku od 18 do 64 roku życia oraz kobiety w wieku od 18 do 59 roku życia.

Strukturę mieszkańców gminy Jarocin według trzech grup wiekowych w roku 2017 i 2021 przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 3 Struktura mieszkańców gminy Jarocin według trzech grup wiekowych w 2017 oraz 2021 roku

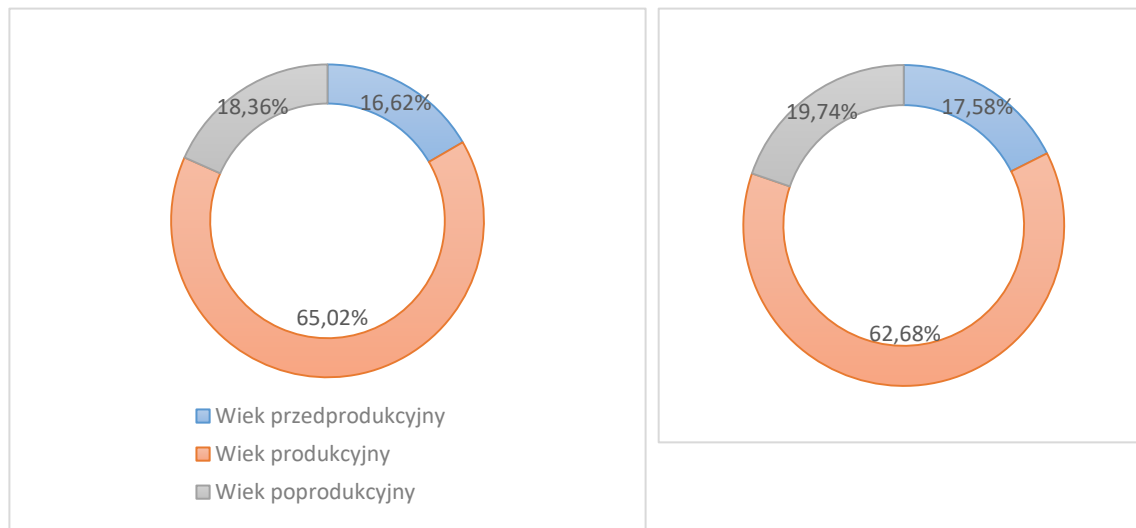
Grupa wiekowa	2017		2021	
	Liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców
Wiek przedprodukcyjny	896	16,62	901	17,58
Wiek produkcyjny	3 506	65,02	3 214	62,68
Wiek poprodukcyjny	990	18,36	1 012	19,74
Razem	5 392	100,00	5 127	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 5 Struktura mieszkańców gminy Jarocin według trzech grup wiekowych w 2017 oraz 2021 roku

2017

2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biorąc pod uwagę współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (65 i więcej lat) w gminie Jarocin w 2021 roku kształtował się on na poziomie 24,3 osoby, co było trzecim najniższym wynikiem w powiecie nizańskim, nie przekraczając jednak średniej dla powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego. Innym wskaźnikiem określającym procesy demograficzne na danym obszarze jest odsetek osób w wieku 65 i więcej lat w populacji ogółem, który na terenie gminy Jarocin wyniósł 16,7 co kształtowało się poniżej średniej dla powiatu i było drugim najniższym wynikiem w powiecie nizańskim.

Liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi oraz odsetek osób w wieku 65 i więcej lat w populacji ogółem w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego oraz w województwie podkarpackim w roku 2021 przedstawia poniższa tabela i mapa.

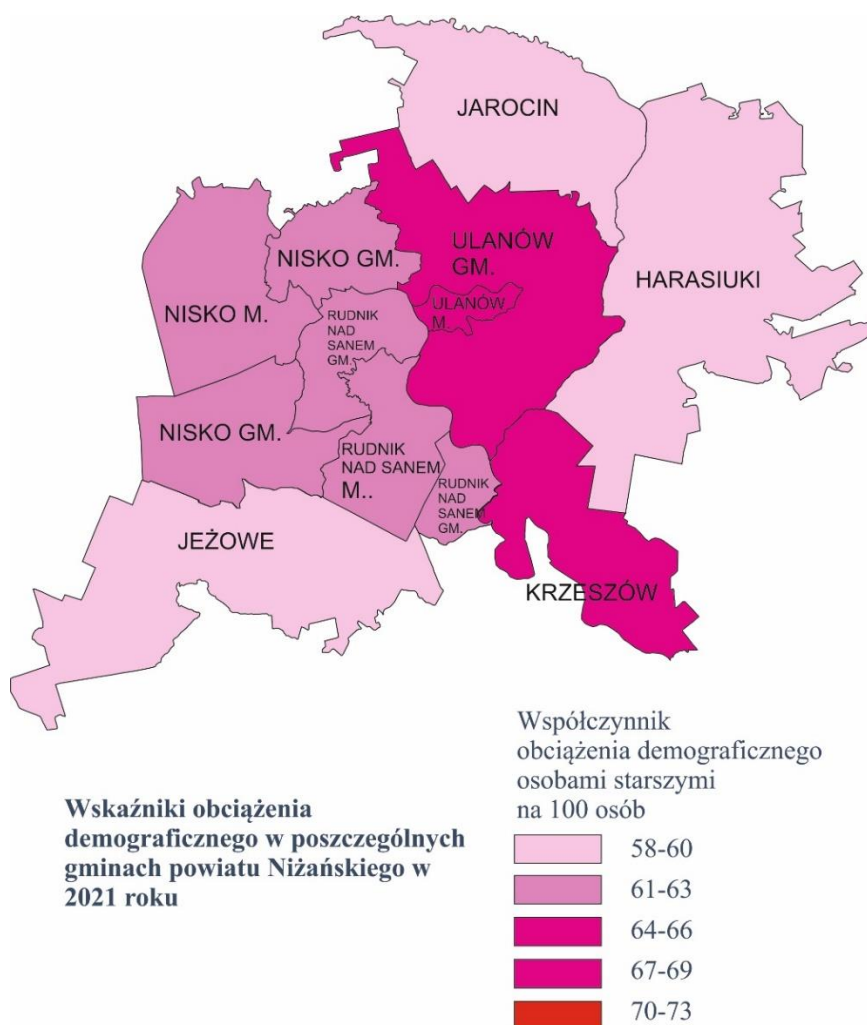
Tabela 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego oraz w województwie podkarpackim w 2021 roku

Nazwa gminy	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	Odsetek osób w wieku 65 i więcej lat w populacji ogółem
Harasiuki	59,7	24,1	16,7

Jarocin	59,5	24,3	16,7
Jeżowe	59,0	20,0	13,8
Krzeszów	68,6	29,2	19,3
Nisko	61,1	24,7	17,0
Rudnik nad Sanem	63,3	26,4	17,9
Ulanów	64,0	27,0	18,3
Powiat nizański	61,7	24,7	16,9
Województwo podkarpackie	67,0	26,9	17,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W 2017 roku, Główny Urząd Statystyczny zaprezentował „Prognozę ludności gmin na lata 2017-2030”, będącą opracowaniem eksperymentalnym, w której punktem wyjścia był stan ludności w dniu 31 grudnia 2016 roku. Z uwagi na dużą zmienność kształtowania się procesów demograficznych pod wpływem trudnych do przewidzenia czynników, które określają sytuację społeczną, ekonomiczną i zdrowotną i w konsekwencji wpływają na indywidualne decyzje ludności (w kwestii założenia rodziny, ruchów migracyjnych itp.), w niniejszej prognozie zaobserwować można różnice w stosunku do danych uzyskanych w aktualnych badaniach oraz wyników bilansów ludności. Niemniej, celem prognozy jest wskazanie kierunków przyszłych zmian w rozwoju demograficznym oraz potencjalnych negatywnych zjawisk, wymagających podjęcia interwencji przez odpowiednie organy pomocy społecznej.

Analizując dane dotyczące prognozy liczby ludności w gminie Jarocin do roku 2030, zauważyć można, że od 2023 roku prognozowane jest wystąpienie tendencji spadkowej w liczbie mieszkańców gminy, przy równoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane dla okresu od 2017 do 2021 roku odbiegają od danych przedstawionych w toku przeprowadzonej w niniejszym podrozdziale analizy uwarunkowań demograficznych, niemniej prognoza ukazuje występowanie negatywnego trendu spadku liczby mieszkańców oraz procesu starzenia się społeczeństwa, co może wymagać podjęcia działań samorządu w celu jego odwrócenia.

Dane dotyczące prognozowanej liczby ludności według ekonomicznych grup wiekowych na przestrzeni lat 2017-2030 oraz ruchu naturalnego i wędrownego w tym okresie w gminie Jarocin, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5 Prognoza ludności gminy Jarocin na lata 2017-2030

Rok	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym
2017	5 415	906	3 520	989
2018	5 402	886	3 491	1 025
2019	5 390	865	3 487	1 038
2020	5 377	866	3 459	1 052
2021	5 364	861	3 442	1 061
2022	5 352	860	3 411	1 081
2023	5 339	842	3 377	1 120
2024	5 326	839	3 347	1 140
2025	5 315	832	3 330	1 153
2026	5 301	813	3 326	1 162
2027	5 287	799	3 312	1 176
2028	5 273	786	3 297	1 190
2029	5 259	790	3 272	1 197
2030	5 242	785	3 229	1 228

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)

Tabela 6 Ruch naturalny i wędrownkowy w gminie Jarocin w latach 2017-2030

Rok	Ruch naturalny			Migracje wewnętrzne na pobyt stały		
	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Napływ	Odływ	Saldo
2017	45	52	-7	38	46	-8
2018	45	51	-6	38	46	-8
2019	46	51	-5	37	45	-8
2020	46	52	-6	37	45	-8
2021	46	52	-6	35	44	-9
2022	45	51	-6	35	43	-8
2023	44	51	-7	35	43	-8
2024	43	50	-7	34	42	-8
2025	42	49	-7	34	41	-7
2026	41	51	-10	34	41	-7
2027	39	49	-10	33	40	-7
2028	39	49	-10	33	40	-7
2029	39	50	-11	33	39	-6
2030	37	51	-14	33	39	-6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego - Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)

5.2.2 Edukacja i wychowanie

Edukacja wraz z wychowaniem pełni niezwykle ważną rolę w sferze społecznej oraz w kształtowaniu kapitału ludzkiego, mając kluczowe znaczenie dla szans rozwojowych społeczeństwa. Jakość kapitału ludzkiego, na którą wpływ ma system edukacji, zasadniczo wpływa m. in. na rynek pracy. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy, a wydatki przeznaczane na kwestie z nią związane stanowią znaczną część budżetu każdej gminy.

Ważną rolę w wychowaniu dzieci pełnią instytucjonalne formy opieki nad najmłodszymi dziećmi. Do form opieki nad dziećmi do lat trzech możemy zaliczyć żłobki oraz kluby dziecięce, w ramach, których realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Korzystanie z tego typu placówek ma również pozytywny wpływ na rynek pracy, dzięki możliwości uczestnictwa w nim rodziców dzieci. Brak miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, wpływa często

w wielu gminach w całym kraju na to, że część mieszkańców zapewnia opiekę nad dziećmi w domach, kosztem własnej pracy zawodowej, co niekorzystnie wpływa również na rynek pracy.

Według danych GUS, na terenie gminy Jarocin na koniec 2021 roku, zameldowanych było 125 dzieci do lat trzech, mimo to nie funkcjonują w gminie żłobki ani kluby dziecięce. Z powodu braku dostępności do usług opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie swojej gminy, nieliczni mieszkańcy korzystają z placówek oferujących tego typu usługi w pobliskich ośrodkach miejskich, gdzie przemieszczają się w drodze do swojego miejsca pracy. Jednak znaczna część mieszkańców zapewnia opiekę nad dziećmi w domach, kosztem własnej pracy zawodowej. Z tego względu, konieczne może być podjęcie działań przez samorząd w zakresie inwestycji w infrastrukturę i stworzenia miejsc opieki, po uprzednim określeniu zapotrzebowania na te miejsca.

Wychowanie przedszkolne realizowane jest w placówkach wychowania przedszkolnego, do których zalicza się przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego oraz punkty przedszkolne. Ma ono na celu zapewnienie dzieciom opieki, wspomaganie indywidualnego rozwoju i wypełnienie podstawy programowej oraz obejmuje dzieci w wieku od 3 do 6 roku życia.

W zakresie wychowania przedszkolnego, na terenie gminy funkcjonują przedszkola oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2021 roku na terenie gminy zameldowanych było 201 dzieci w wieku od 3 do 6 lat, z czego 143 (tj. 71,1 %) objętych było wychowaniem przedszkolnym.

Pierwszym etapem zorganizowanej edukacji jest szkolnictwo podstawowe. Od 2017 roku, w wyniku przeprowadzonej reformy oświaty, okres nauki w szkole podstawowej został wydłużony z 6 do 8 lat, a następnym etapem edukacji stało się do wyboru 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letni szkoła branżowa I stopnia i 2-letnia szkoła branżowa II stopnia.

Na terenie gminy Jarocin funkcjonują trzy szkoły podstawowe, dla których Gmina Jarocin jest organem prowadzącym, są to:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Domostawie,
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jarocinie, w skład którego wchodzi:
 - Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Jarocinie
 - Przedszkole w Jarocinie,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach-Sokalach,
- oraz jedna szkoła prowadzona przez inne podmioty:
- Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” z Oddziałem Przedszkolnym im. Św. Stanisława Kostki w Golcach.

Tabela 7 Liczba uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjum oraz oddziałach przedszkolnych na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

Rodzaj placówki	Liczba uczniów				
	2017	2018	2019	2020	2021
Szkoły podstawowe ogółem	356	374	379	381	371
Gimnazjum	85	42	-	-	-

Przedszkola i punkty przedszkolne	112	133	141	141	143
--	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Szczegółowy wykaz placówek edukacyjnych wraz z liczbą uczniów i oddziałów zawiera poniższa tabela.

Tabela 8 Liczba uczniów i liczba oddziałów w szkołach i przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w roku szkolnym 2021/2022

Lp.	Placówka	Liczba		Liczba oddziałów	
		Uczniów	Dzieci w oddziale przedszkolnym	Szkoła	Oddziały Przedszkolne
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Domostawie	121	45	8	2
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Jarocinie	173	74	9	3
3	Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach-Sokalach	36	10	8	1
4	Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” z Oddziałem Przedszkolnym im. Św. Stanisława Kostki w Golcach	41	14	8	2
Razem		371	143	33	8

Źródło: System Informacji Oświatowej Gminy Jarocin stan na 30.09.2021 r.

Tabela 9 Zatrudnienie kadry pedagogicznej (wymiar etatów) w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2021/2022, w podziale na stopnie awansu zawodowego

Lp.	Szkoła	Wymiar etatów ogółem	w tym liczba nauczycieli:			
			stażyści	kontraktowi	mianowani	dyplomowani
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Domostawie,	16,01	0,49	2,00	2,00	11,52
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Jarocinie	25,39	0,50	1,00	0,00	23,89
3	Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach-Sokalach,	7,65	0,23	1,41	2,55	3,46
4	Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” z Oddziałem Przedszkolnym im. Św. Stanisława Kostki w Golcach.	9,31	0,00	2,13	3,87	3,31
	Ogółem	58,36	1,22	6,54	8,42	42,18

Źródło: System Informacji Oświatowej Gminy Jarocin stan na 30.09.2021 r.

Jakość edukacji na poziomie podstawowym ocenić można na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty, do którego przystąpienie jest warunkiem ukończenia szkoły. Egzamin obejmuje wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczania: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego.

Na terenie omawianego obszaru w 2022 roku do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 59 uczniów z czterech szkół podstawowych. Średnie wyniki w gminie kształtowały się na poziomie: 65 % z języka polskiego, 57 % z matematyki oraz 66 % z języka angielskiego. Najwyższe wyniki z języka polskiego oraz matematyki wystąpiły w Szkole Podstawowej w Mostkach-Sokalach a najwyższe z języka angielskiego w Szkole Podstawowej w Jarocinie.

Wyniki egzaminów w poszczególnych szkołach na terenie gminy Jarocin w 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych placówkach oświatowych na terenie gminy Jarocin w 2022 roku

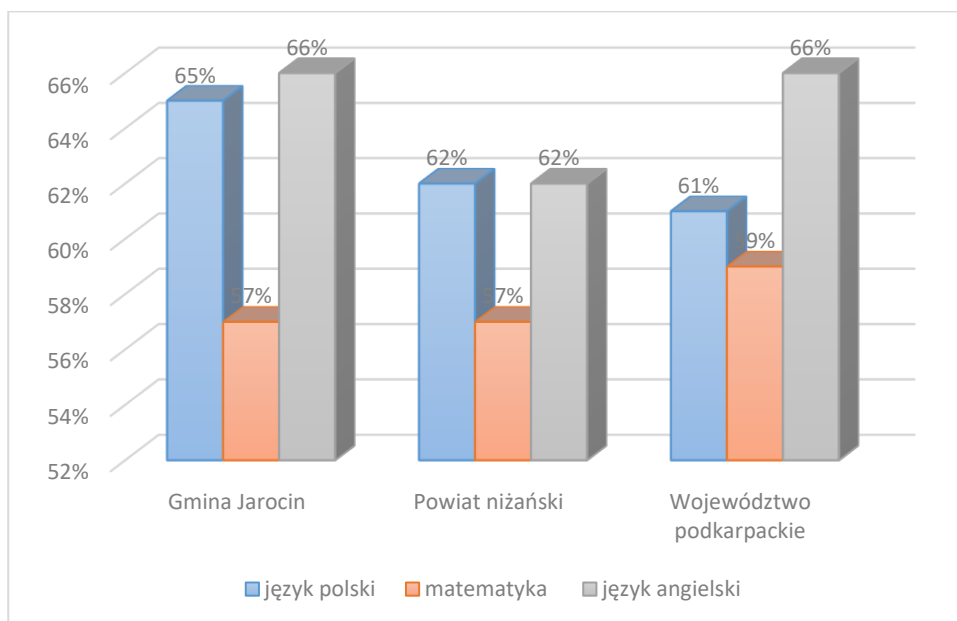
Nazwa placówki oświatowej	Liczba piszących	Wyniki egzaminu w %		
		Język polski	Matematyka	Język angielski
Publiczna Szkoła Podstawowa w Domostawie	22	69	61	67
Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Jarocinie	25	61	53	69
Publiczna Szkoła Podstawowa w Mostkach-Sokalach	2	72	82	67
Szkoła Podstawowa Fundacji „Elementarz” z Oddziałem Przedszkolnym im. Św. Stanisława Kostki w Golcach.	10	61	55	56
RAZEM	59	65	57	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Porównując wyniki w szkołach podstawowych w gminie Jarocin ze średnią dla powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego, można zauważyć, że kształtują się one na poziomie powyżej średniej w przypadku egzaminu języka polskiego i języka angielskiego, natomiast w przypadku matematyki poniżej średniej dla województwa.

Dane dotyczące wyników procentowych z egzaminów ósmoklasisty w 2022 roku w gminie Jarocin, w powiecie nizańskim oraz w województwie podkarpackim przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6 Wyniki procentowe z egzaminów ósmoklasisty, przeprowadzonych w 2022 roku w gminie Jarocin, w powiecie niżańskim oraz w województwie podkarpackim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

W zakresie kształcenia ponadpodstawowego młodzież uczęszcza przede wszystkim do placówek mieszczących się w Nisku, Stalowej Woli dojeżdżając do szkół środkami komunikacji publicznej.

5.2.3 Ochrona zdrowia

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z istotnych czynników wpływających na sytuację zdrowotną i jakość życia mieszkańców gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561), świadczeniobiorcy mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, których celem jest zachowanie zdrowia, zapobieganie chorobom i urazom, wczesne wykrywanie chorób, leczenie, pielęgnacja oraz zapobieganie niepełnosprawności i jej ograniczanie. Między innymi, mieszkańcom gminy przysługują gwarantowane świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

Na terenie gminy Jarocin w roku 2021 funkcjonował 1 niepubliczny ośrodek zdrowia, gabinet stomatologiczny i apteka. Działalność prowadzi również CARITAS Diecezji Sandomierskiej – Stacja Caritas w Domostawie z filią w Majdanie Golczańskim, które nieodpłatnie świadczą usługi rehabilitacyjno-pielęgnacyjno-socjalne. Usługi te były częściowo dofinansowane z budżetu Gminy Jarocin w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.

Dane dotyczące liczby porad lekarskich na terenie gminy Jarocin w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Jarocin w 2017 oraz 2021 roku

Wyszczególnienie	2017	2021
Przychodnie ogółem	2	2
Apteki	1	0
Podstawowa opieka zdrowotna – porady lekarskie	9 494	8 658

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ze względu na brak specjalistycznych usług medycznych, mieszkańcy z terenu gminy Jarocin korzystają przede wszystkim z placówek medycznych zlokalizowanych w miastach Nisko, Stalowa Wola.

5.2.4 Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), pomocą społeczną określa się instytucję polityki społecznej państwa, która ma na celu wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, przy wykorzystaniu własnych możliwości i uprawnień. Wsparcie osobom oraz rodzinom w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w godnych warunkach, udzielane jest w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. Sprawy obejmujące zagadnienia z zakresu pomocy społecznej należą do zadań własnych gminy.

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Jarocin realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarocinie. Ośrodek realizuje swoje zadania na podstawie ww. ustawy o pomocy społecznej, a także na podstawie innych ustaw tj. m.in. o:

- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Karcie Dużej Rodziny,
- ochronie zdrowia psychicznego,
- zatrudnieniu socjalnym,
- dodatku energetycznym.

Ośrodek realizuje również zadania wynikające z przepisów prawa z zakresu osłony socjalnej i polityki społecznej, w tym prorodzinnej.

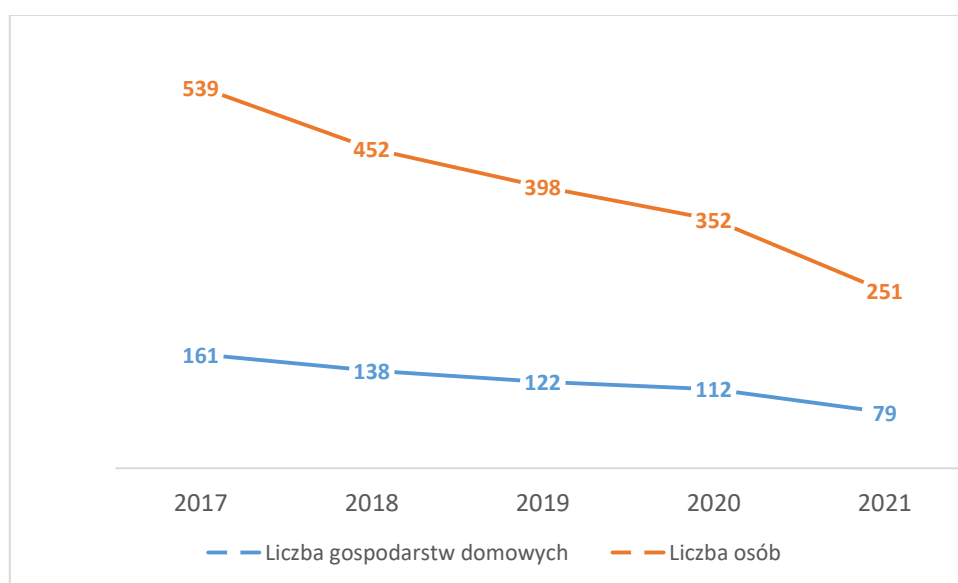
Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarocinie udziela pomocy pieniężnej i niepieniężnej, tj. tzw. środowiskowej pomocy społecznej, osobom mającym problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku. Prawo do świadczeń pieniężnych w ramach społecznej

przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza określonego w przepisach kryterium dochodowego. Od dnia 1 stycznia 2022 r. kwota kryterium dochodowego wynosi dla osoby samotnie gospodarującej 776, a dla osoby w rodzinie 600 zł. Poprzednio obowiązujące kryterium od 1 października 2018 r. do 31 grudnia 2021 r. wynosiło odpowiednio 701 i 528 zł.

Pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej określana jest jako środowiskowa pomoc społeczna. Beneficjentami pomocy środowiskowej są wszyscy członkowie gospodarstw domowych, którzy w danym roku przynajmniej raz otrzymali jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej, a także osoby bezdomne korzystające z pomocy gminy. Z kolei zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej to udział beneficjentów tejże pomocy w liczbie ludności ogółem, co pozwala określić skalę problemu w tej kwestii.

Liczbę gospodarstw domowych i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Jarocin w latach 2017-2021, przedstawia poniższy wykres.

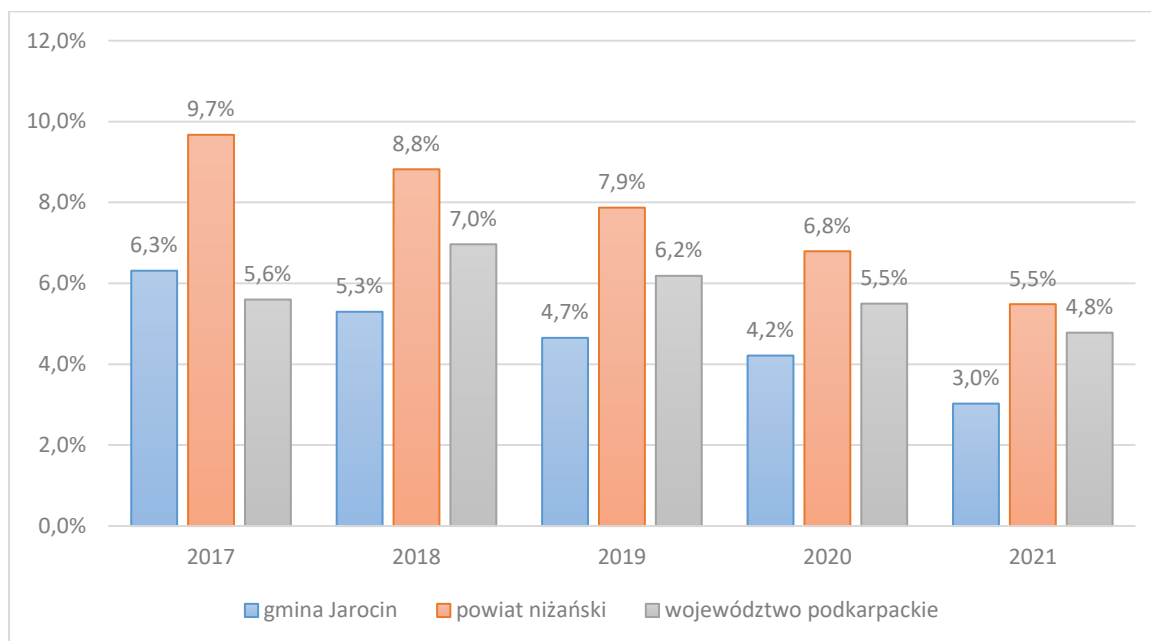
Wykres 7 Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Jarocin w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z powyższego wykresu, na przestrzeni lat 2017-2021, znacznie zmniejszyła się liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka, w tym liczba osób objętych wsparciem. Może to świadczyć o poprawie sytuacji rodzin, które korzystały dotychczas ze świadczeń pomocy społecznej. Wpływ na to miało uruchomienie świadczenia „Rodzina 500+”, a także wzrost najniższego wynagrodzenia oraz minimalnych emerytur i rent. Zjawisko to występuje ogólnie w powiecie nizańskim i województwie podkarpackim, a fakt ten odzwierciedla poniższy wykres, przedstawiający udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

Wykres 8 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2017-2021 w województwie podkarpackim, powiecie niżańskim oraz gminie Jarocin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wskazuje powyższy wykres, na przestrzeni lat 2017-2021 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w gminie Jarocin systematycznie spadał, i na przestrzeni lat 2017-2021 kształtował się on poniżej średniej dla powiatu i województwa. Jedynie w 2017 roku wartość wskaźnika w gminie była wyższa niż w województwie.

Analizując z kolei wskaźnik dotyczący beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego można zauważyć, że w gminie Jarocin w 2021 roku jego wartość wynosiła 488, co było trzecim najniższym wynikiem w powiecie, z kolei najwyższa jego wartość występowała w gminie Jeżowe, a najmniejsza w gminie Nisko.

Dane dotyczące wartości wskaźnika liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego w roku 2021, przedstawia poniższa tabela i mapa.

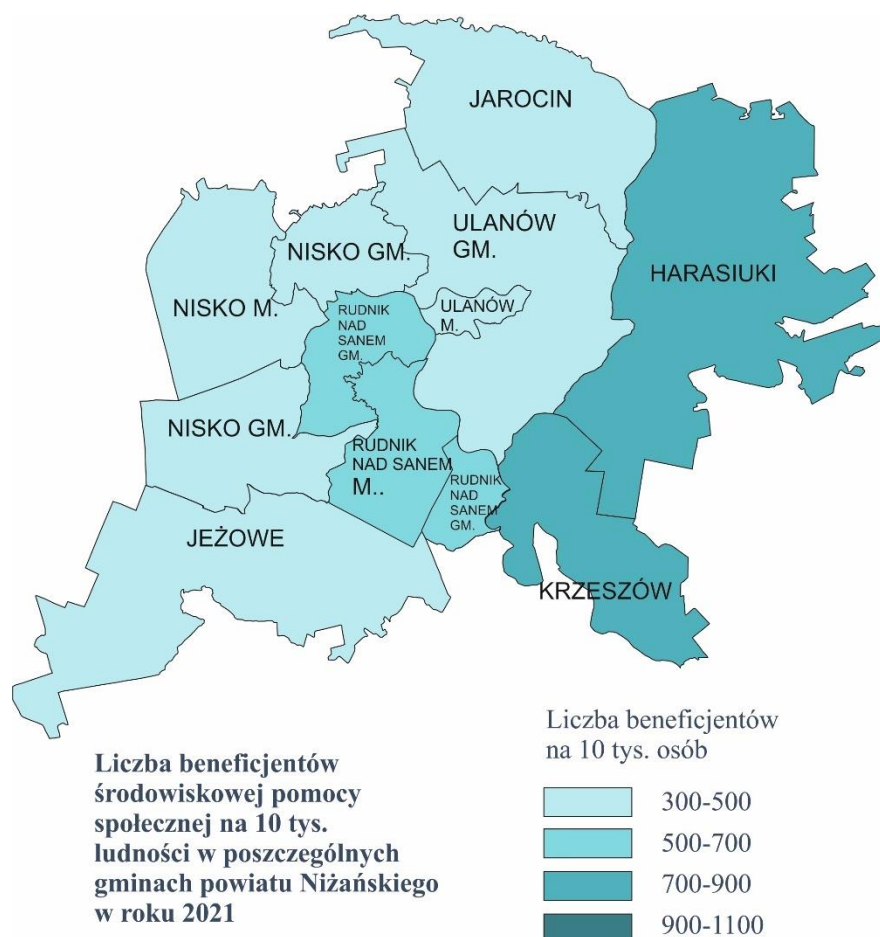
Tabela 12 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego i województwa podkarpackiego w roku 2021

Nazwa gminy	Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności
Harasiuki	735
Jarocin	488
Jeżowe	972
Krzeszów	723
Nisko	306
Rudnik nad Sanem	662

Ulanów	332
Powiat nizański	546
Województwo podkarpackie	477

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 5 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarocinie realizuje również świadczenia rodzinne, którymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Liczbę korzystających ze świadczeń rodzinnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń w gminie Jarocin w latach 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Jarocin oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	233	228	207	173	150
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	475	461	423	366	316
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	431	412	381	332	287
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	46,9	46,5	43,7	35,9	31,3
Kwota świadczeń rodzinnych ogółem w tys. zł	2 115	2 358	2 837	2 996	3 028
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) w tys. zł	957	909	838	748	630
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w tys. zł	315	324	389	426	423

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie powyższych danych możemy zaobserwować spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci - spadek o 36 %, a przez to i spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – spadek o 33 %. Warte uwagi jest również wskaźnik, dotyczący udziału dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w 2021 roku udział ten wynosił 31,3 %, natomiast w 2017 roku było to 46,9 %. Może to świadczyć o poprawie warunków życia rodzin, podobnie jak w przypadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, spowodowanej realizacją świadczenia „Rodzina 500 +” oraz wzrostem minimalnych wynagrodzeń.

W kwestii kwot wypłacanych świadczeń rodzinnych - na przestrzeni lat 2017-2021 zwiększyły się one o 913 zł. Występował przy tym spadek kwoty wypłacanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami – o 327 tys. zł oraz wzrost kwoty zasiłków pielęgnacyjnych – o 108 tys. zł.

W 2021 r. na terenie gminy Jarocina nie funkcjonowały placówki stacjonarnej pomocy społecznej, a osoby, które wymagały wsparcia tego typu placówek, korzystały z nich na terenie innych gmin.

5.2.5 Kultura i sport

Kultura

Kultura ma zasadniczy wpływ na jakość życia, tworząc relacje społeczne i pomagając w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych, musi być jednak stale rozwijana. Duże znaczenie w tym aspekcie ma funkcjonująca infrastruktura kulturalna. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W gminie Jarocin jako

instytucja kultury funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury Sportu Turystyki i Rekreacji, w skład którego wchodzi: GOKSTiR, Centrum Edukacji Ekologicznej w Jarocinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Jarocinie oraz Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Domostawie. Siedziba instytucji mieści się w budynku w centrum miejscowości Jarocin.

Swoją działalnością obejmuje dzieci, dorosłych i seniorów. Realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Prowadzi działalność kulturalną, rozrywkową i czytelniczną. Do zadań jednostki należy także promocja Gminy Jarocin. GOKSTiR jest współorganizatorem imprezy pn. „Spotkania Rodzinne w Państwie Jarocin” i Ogólnopolskich Biegów Zwycięstwa nad Bolszewikami „Goń bolszewika, goń” imienia kawalerów orderu Virtuti Militari Jana Koziola i Sebastiana Małka”.

W ramach GOKSTiR prowadzone są zajęcia cykliczne takie jak:

- zajęcia karate,
- zajęcia z ceramiki,
- zajęcia sportowe,
- zajęcia taneczne, zumba
- zajęcia wokalne dla dzieci i dorosłych,
- zajęcia plastyczne „Papierzaki”,
- nauka gry na instrumencie – gitarze, keyboardzie.

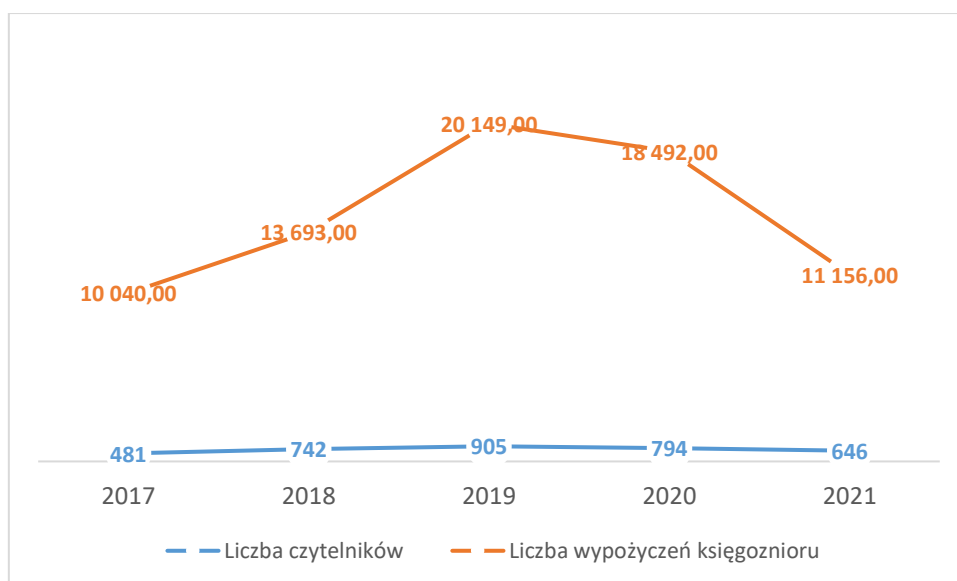
Centrum Edukacji Ekologicznej w Jarocinie prowadzi różnego rodzaju zajęcia przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zamieszkujących teren gminy Jarocin przybliżające przyrodę i ekologię.

Działające w ramach GOKSTiR Gminna Biblioteka Publiczna w Jarocinie oraz Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Domostawie, służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych gminnej społeczności oraz uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy, kultury i promocji czytelnictwa.

Księgozbiór Biblioteki w 2021 roku liczył 25 309 woluminów, z kolei liczba czytelników w ciągu roku wyniosła 646, natomiast liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 11 156. W stosunku do roku 2017 nastąpił wzrost liczby czytelników i wzrost liczby wypożyczeń księgozbioru. Największy wzrost wypożyczeń nastąpił w roku 2019 co jest związane z wystąpieniem pandemii COVID-19, po którym nastąpił spadek wypożyczeń co jest wynikiem zmniejszającej się atrakcyjności czytelnictwa jako formy rozrywki, wskutek powszechnego dostępu do Internetu, stanowiącego nowy sposób uczestnictwa w kulturze.

Liczbę czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w Gminnej Bibliotece Publicznej na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Jarocin w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biblioteka udostępnia swoje zbiory na miejscu oraz na zewnątrz w warunkach wolnego dostępu do półek, co umożliwia czytelnikowi wstępne zapoznanie się z książką. Biblioteka pracuje w elektronicznym programie MAK+, który pozwala na kompleksowe objęcie wszystkich procesów bibliotecznych.

Sport

Sport w gminie Jarocin odgrywa ważną rolę w życiu mieszkańców. Sfera sportu i rekreacji jest obszarem działań szkół podstawowych oraz wszelkich stowarzyszeń i związków powstałych na terenie gminy.

Gmina stara się tworzyć warunki do uprawiania sportu, aktywności fizycznej i rekreacyjnej oraz rozwijania sportowych uzdolnień dzieci, młodzieży i dorosłych. Jest to możliwe dzięki połączeniu takich elementów jak rozbudowywana i unowocześniana baza sportowa i finansowanie stowarzyszeń.

Na terenie gminy funkcjonują Kluby Sportowe, których zadaniem jest rozpowszechnianie kultury fizycznej, poprawienie lub wypracowanie kondycji fizycznej i psychicznej członków, rozwój stosunków międzyludzkich, jak również osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach poprzez uczestnictwo doraźne. Gmina Jarocin wspiera i rozpowszechnia kulturę fizyczną między inny poprzez dotowanie funkcjonujących na terenie klubów. Dzięki corocznym dotacjom, mogą one realizować swoje cele. Na terenie gminy działają kluby sportowe, rozpowszechniające m.in.: piłkę nożną.

Kluby sportowe działające na terenie Gminy Jarocin:

- Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy Zdziary,
- Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy Jarocin.

Dane na temat liczby sekcji, członków oraz trenerów i instruktorów w klubach sportowych, a także liczby osób ćwiczących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Jarocin w roku 2018 i 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2020
Kluby sportowe			
Kluby	sztuka	3	2
Sekcje sportowe	sztuka	4	3
Członkowie	osoba	92	85
Trenerzy	osoba	3	2
Instruktorzy	osoba	0	0
Inne osoby prowadzące zajęcia	osoba	2	0
Ćwiczący			
Ogółem	osoba	102	70
Mężczyźni	osoba	97	70
Kobiety	osoba	5	0
Ćwiczący do lat 18			
ogółem	osoba	56	30
chłopcy	osoba	51	30
dziewczęta	osoba	5	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane wskazują, że na terenie gminy niewiele osób uprawia sport a i tak na przestrzeni lat 2018-2020 liczba ćwiczących zmniejszyła się o prawie 31,4%, w tym liczba ćwiczących do lat 18 (spadek o 46,2%). Mężczyźni na koniec 2020 roku stanowili 100% osób ćwiczących i wartość ta zmniejszyła się od 2018 r. Przestały ćwiczyć kobiety. Niewiele dzieci i młodzieży uprawia sport, w tym również nie ma ćwiczących dziewcząt.

5.2.6 Aktywność obywatelska

Kapitał społeczny w głównej mierze związany jest z aktywnością obywatelską mieszkańców, która mierzona jest liczbą organizacji pozarządowych, a więc fundacji, stowarzyszeń

i innych organizacji społecznych na terenie gminy, a także frekwencją mieszkańców gminy w wyborach i głosowaniach referendalnych.

Na terenie gminy Jarocin funkcjonuje 8 organizacji pozarządowych, zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym lub wpisane w Rejestrze Stowarzyszeń i Uczniowskich Klubów Sportowych, prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Nisku:

- 1) Stowarzyszenie Przyjaciół Państwa Jarocin,
- 2) Stowarzyszenie Rozwoju Społeczności Majdan Golczański,
- 3) Stowarzyszenie LZS Zdziary,
- 4) Stowarzyszenie LZS Jarocin,
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Jarocinie,
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Domostawie,
- 7) Stowarzyszenie „Trzy Pokolenia” w Zdziarach,
- 8) Społeczny Komitet Budowy Pomnika „Rzeź Wołyńska” w Domostawie.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 7 Kół Gospodyń Wiejskich: KGW w Domostawie, KGW w Golcach, KGW w Jarocinie, KGW "MORWA" w Majdanie Golczańskim, KGW "Szwedowianki" w Szwedach, KGW "Mostkowianki" w Mostkach oraz Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Zdziarach, które specjalizują się w różnych dziedzinach. Gmina Jarocin chętnie współpracuje z kołami, wspiera je i promuje poprzez zlecanie różnych usług. Członkowie KGW chętnie uczestniczą i angażują się w wydarzenia organizowane przez gminę i inne organizacje.

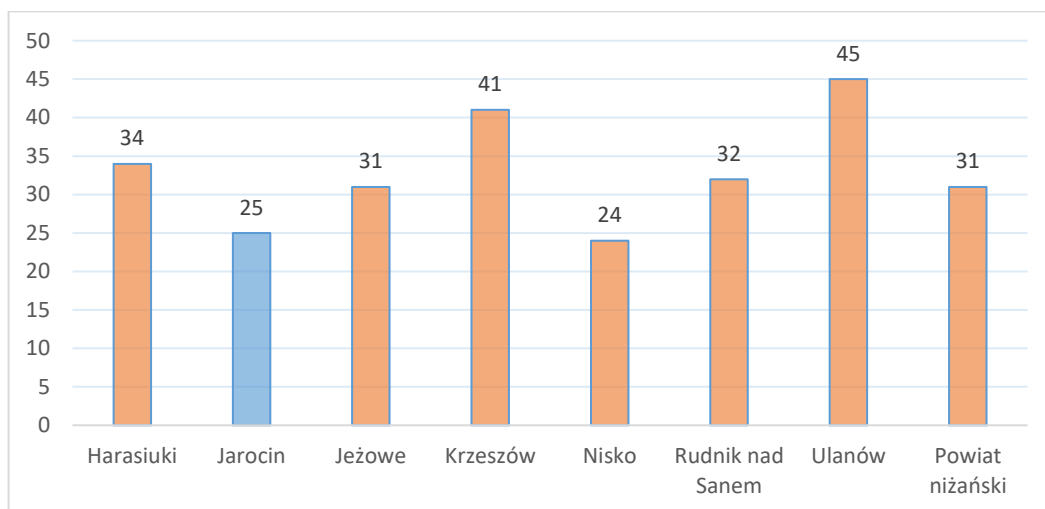
Ponadto na terenie gminy działa także Spółdzielnia Socjalna „Golczanka”.

Większość z funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych skupia się m. in. na wspieraniu rozwoju gminy Jarocin, propagowaniu inicjatyw, ochronie środowiska przyrodniczego, a także organizowaniu działalności edukacyjnej, kultywowaniu tradycji i obyczajów. Ochotnicze straże pożarne, oprócz prowadzenia działalności przeciwpożarowej i ratowniczej, prowadzą również działalność kulturalną i oświatową, natomiast kluby sportowe upowszechniają kulturę fizyczną i propagują prowadzenie zdrowego trybu życia.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w gminie Jarocin w roku 2021 funkcjonowało 25 organizacji pozarządowych, co było jednym z najniższych wyników w powiecie i kształtowało się poniżej średniej dla powiatu nizańskiego. Najmniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w gminie miejsko-wiejskiej Nisko – 24, a średnia dla powiatu nizańskiego wynosiła 31.

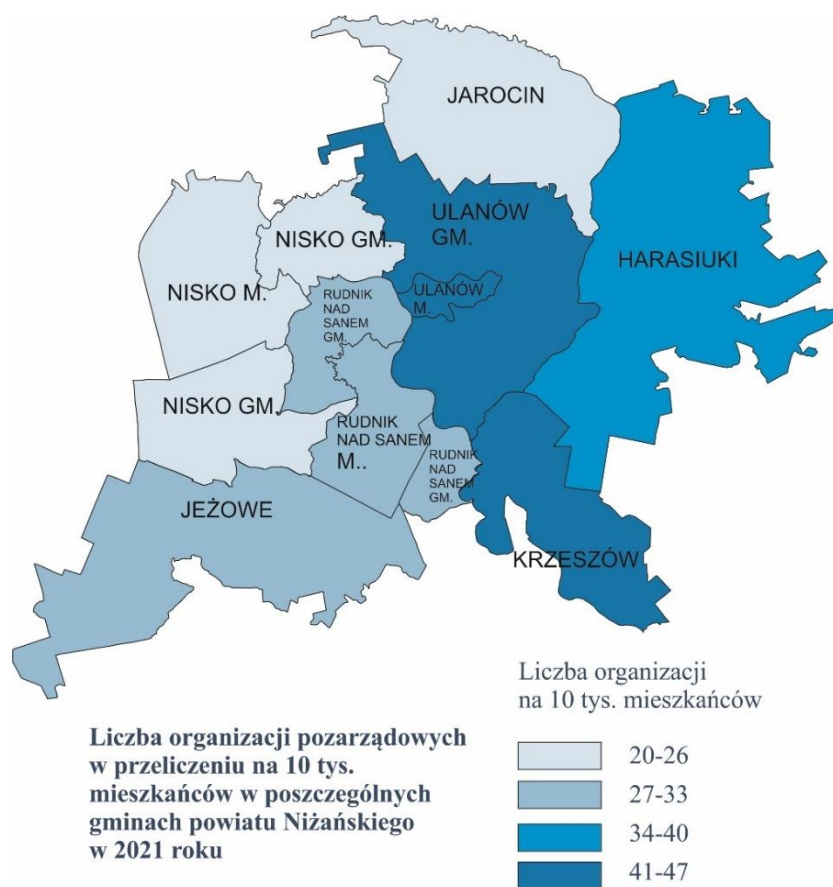
Dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

Wykres 10 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 6 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zaangażowanie mieszkańców w sprawy obywatelskie przejawia się również we frekwencji wyborczej. Analizując wybory jakie miały miejsce w kraju na przestrzeni lat 2019-2020, tj. wybory do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku, wybory do Sejmu RP i Senatu RP w 2019 roku oraz wybory Prezydenta RP w 2020 r., można zauważyć, że na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego w gminie Jarocin w każdym przypadku, frekwencja kształtowała się na poziomie niższym niż w pozostałych gminach powiatu oraz poniżej średniej dla całego powiatu, co świadczy o niskim zaangażowaniu mieszkańców gminy w sprawy państwa.

Frekwencję w gminach powiatu nizańskiego w wyborach w latach 2019-2020, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu nizańskiego w latach 2019-2020

Gmina	Wybory do PE w 2019 r. - frekwencja	Wybory do Sejmu RP/Senatu RP w 2019 - frekwencja	Wybory Prezydenta RP w 2020 r. – frekwencja I tura/ II tura
Harasiuki	42,38%	53,27%/ 53,27%	56,68%/60,65 %
Jarocin	36,93%	49,59%/49,59%	54,04%/58,75 %
Jeżowe	45,76%	59,53%/ 59,53%	65,45%/68,08 %
Krzeszów	39,67%	50,24%/50,24%	56,14%/59,30 %
Nisko	40,59%	54,99%/54,99%	59,06%/61,85 %
Rudnik nad Sanem	37,16%	51,32%/51,32%	56,37%/59,40 %
Ulanów	37,92%	50,07%/50,07%/	56,37%/59,45%
Powiat nizański	40,29%	53,57%/53,56%	58,43%/61,56%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, www.pkw.gov.pl

5.2.7 Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy oraz często są jednym z aspektów atrakcyjności inwestycyjnej. Położenie komunikacyjne gminy i atrakcyjność turystyczna regionu powodują, że sprawa bezpieczeństwa publicznego jest bardzo ważna tak dla mieszkańców, jak i dla innych znajdujących się tam osób. Przez teren gminy Jarocin prowadzi ruchliwa droga wojewódzka nr 878 Łązek Ordynacki – Dylągówka, która poprzez węzeł komunikacyjny w miejscowości Zdziary łączy się drogą ekspresową S19 „Via Carpatia”. Na drogach tych z uwagi na duży ruch pojazdów istnieje duże ryzyko wystąpienia wypadków drogowych, a do tego istnieją zagrożenia będące wynikiem np. spożywania substancji psychoaktywnych, czy też alkoholu. Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Nisku.

W gminie Jarocin funkcjonują dwie jednostki ochotniczej straży pożarnej, włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego: Ochotnicza Straż Pożarna w Jarocinie oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Domostawie. Każda z jednostek dysponuje remizą strażacką oraz wyposażona jest w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy. OSP w Jarocinie ma na swoim wyposażeniu 2 samochody, 5 motopomp, pilarkę, agregat i pompę szlamową. W 2021 r. dla OSP w Jarocinie został zakupiony samochód średni ratowniczo-gaśniczy. OSP w Domostawie posiada samochód, 2 motopompy, pompę szlamową i agregat.

Wyszczególnienie występujących miejscowych zagrożeń według ich rodzajów oraz rodzajów zdarzeń, które były objęte działalnością jednostek ochrony przeciwpożarowej na przestrzeni lat 2019-2021 na terenie gminy Jarocin, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16 Miejskowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia występujące na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zagrożenia	Liczba występujących zagrożeń		
	2019	2020	2021
Silne wiatry	5	8	10
Opady śniegu	0	0	2
Opady deszczu	0	2	0
Komunikacyjne	7	9	10
Medyczne	1	4	8
Inne	1	3	3
Ogółem	14	26	33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 17 Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń		
	2019	2020	2021
Pożary	13	24	3
Miejskowe zagrożenia	23	31	40
Fałszywe alarmy	1	1	0
Zdarzenia ogółem	37	56	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Teren gminy Jarocin i powiatu nizańskiego obejmuje swoim działaniem jednostka ratowniczo-gaśnicza Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nisku.

5.3 Strefa gospodarcza

5.3.1 Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy

Jednym z czynników określających stan gospodarki, a także jej potencjał jest rynek pracy. Zasadniczy wpływ na rynek pracy na danym obszarze mają zarówno występująca tu liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i ilość dostępnych miejsc pracy, które kształtują podaż i popyt pracy. Nierównowaga pomiędzy popytem, a podażą pracy wpływa z kolei na poziom bezrobocia.

Jak wspomniano powyżej, podaż pracy kształtowana jest przez liczbę osób w wieku produkcyjnym. Wiek produkcyjny określamy jako wiek zdolności do pracy, tj. w przypadku mężczyzn jest to grupa w wieku 18-64 lat, z kolei w przypadku kobiet – 18-59 lat. W ramach wieku produkcyjnego możemy jeszcze wyróżnić wiek mobilny, który dotyczy osób w wieku od 18 do 44 roku życia bez względu na płeć, zdolnych i gotowych do ewentualnego przekwalifikowania się oraz zmiany stanowiska lub pracy, a także wiek niemobilny, który obejmuje mężczyzn w wieku od 45 do 64 lat oraz kobiety w wieku od 45 do 59 lat.

Jak przedstawiono już we wcześniejszej części niniejszego opracowania – w podrozdziale 5.2.1. *Uwarunkowania demograficzne*, zgodnie z danymi GUS, gminę Jarocin zamieszkiwało 3214 osób w wieku produkcyjnym, co stanowiło 62,68 % ogółu ludności na tym obszarze. W stosunku do roku 2017, liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 292 osoby.

Gmina Jarocin jest gminą typowo wiejską i na jej terenie nie funkcjonują większe zakłady produkcyjne, a znaczna część mieszkańców ukierunkowana jest na działalność usługowo-handlową. Największymi pracodawcami na terenie gminy jest Urząd Gminy Jarocin wraz z gminnymi jednostkami organizacyjnymi, takimi jak m. in. placówki oświatowe i Ośrodek Pomocy Społecznej. Innymi zakładami pracy dającymi możliwość zatrudnienia są m. in. warsztaty samochodowe, lokalne firmy budowlane, firmy transportowe, sklepy spożywczo-przemysłowe w poszczególnych miejscowościach. Wśród największych pracodawców na terenie gminy należy wyróżnić:

1. Zakład Stolarski Henryk Cichoń - Jarocin
2. DREWPAX Z.P.H. Spółka Cywilna Zygmunt i Piotr Wołoszyn – Domostawa,
3. Dom Bankietowy „VEGAS” Krzysztof Rosół – Zdziary,
4. Zakład Przetwórstwa Mięsnego UNIROL Krzysztof Bieńko - Majdan Golczański,
5. Fabian Wołoszyn Usługi Transportowe - Domostawa,
6. Zakład Tworzyw Sztucznych Tomasz Skrzypek - Kutęty,
7. Zakład Drzewny IMM Maślach Sp.J. - Domostawa,
8. Zakład Drzewny Madex-Maślach Sp. J. - Domostawa,
9. Sieć sklepów spożywczo przemysłowych na terenie Gminy Jarocin należących do Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Nisku,
10. Piekarnia w Jarocinie – właściciel Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Nisku,
11. Market STOKROTKA w Jarocinie
12. Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. - Jarocin.

Ponadto mieszkańcy gminy Jarocin znajdują zatrudnienie poza terenem gminy w następujących zakładach:

1. Huta Stalowa Wola S.A. należąca do Polskiej Grupy Zbrojeniowej oraz inne zakłady pracy zlokalizowane na terenie Huty Stalowa Wola,
2. Elektrownia TAURON Stalowa Wola,
3. Fabryka KFA ARMATURA w Nisku.

Analizując dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy Jarocin, można zauważyć mniejszą liczbę osób pracujących w 2021 roku niż w roku 2017 (o 48). Na przestrzeni lat 2017-2021 nastąpił spadek liczby pracujących na terenie gminy kobiet – o 24 oraz liczby pracujących mężczyzn – o 24. Dane w tej kwestii zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 18 Pracujący na terenie gminy Jarocin w latach 2017 - 2021

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni	Pracujący na 1000 ludności ogółem	Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
2017	357	202	155	66	101,8
2018	360	218	142	67	102,7
2019	336	214	122	63	96,2
2020	319	195	124	62	98,9
2021	309	178	131	60	96,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biorąc pod uwagę wskaźnik dotyczący rynku pracy w zakresie liczby pracujących na 1000 ludności dla poszczególnych gmin powiatu nizańskiego w 2021 r., wartość tego wskaźnika dla gminy Jarocin przedstawiała się niekorzystnie na tle pozostałych gmin. Wartość wskaźnika w gminie jest znacznie niższa niż średnia dla powiatu. Wartość wskaźnika wyniosła w gminie Jarocin – 60, natomiast dla powiatu nizańskiego –117. Najniższa wartość wskaźnika w powiecie wystąpiła w gminie Harasiuki –49, natomiast najwyższa w gminie Nisko - 176.

Dane dotyczące wskaźników pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku, przedstawia poniższa tabela.

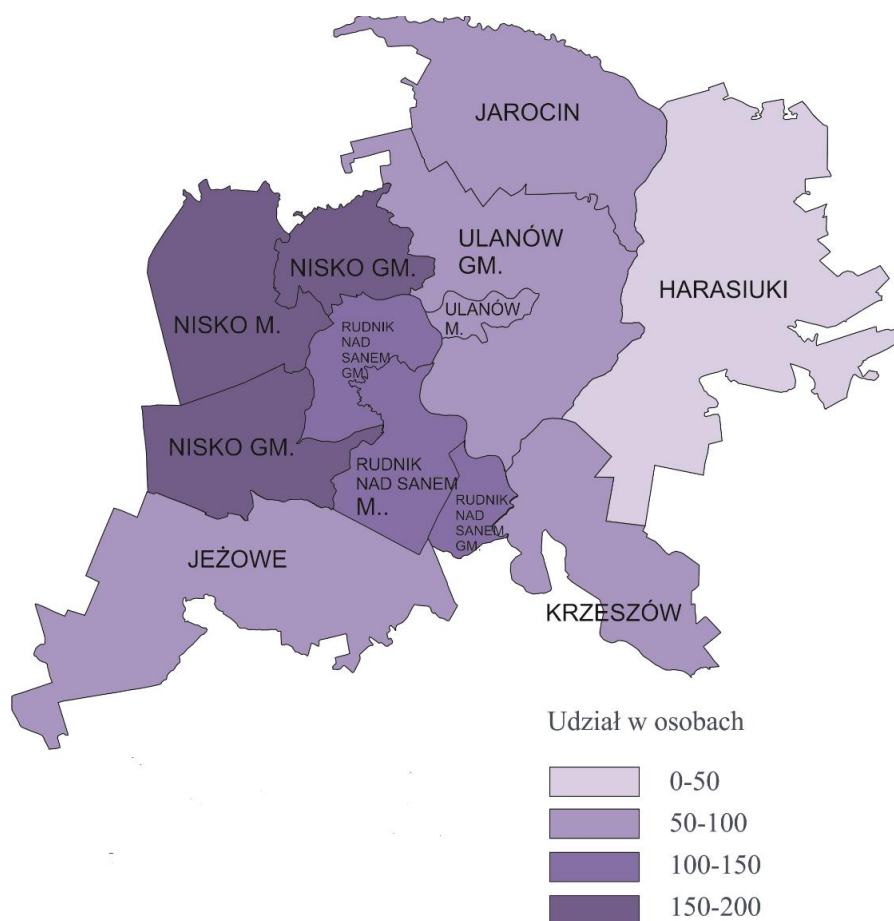
Tabela 19 Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Gmina	Pracujący na 1000 ludności (os.)	Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (os)
Harasiuki	49	78,0
Jarocin	60	96,1
Jeżowe	74	117,1

Krzeszów	90	151,9
Nisko	176	283,1
Rudnik nad Sanem	130	213,1
Ulanów	95	155,1
Powiat niżański	117	189,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 7 Wskaźniki pracujących na 1 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wskazane powyżej dane dot. liczby osób pracujących w poszczególnych gminach dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracowników. Dane nie obejmują z kolei osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

Bezrobocie

Jak wcześniej wspomniano, gdy liczba osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze przewyższa liczbę miejsc pracy, możemy mieć do czynienia ze zjawiskiem bezrobocia. Jest to zjawisko, które ma duży wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą dla danego obszaru. Według danych GUS, na koniec 2021 roku na terenie gminy Jarocin zarejestrowanych było 249 osób bezrobotnych, a w stosunku do roku 2017, liczba ta zmniejszyła się o 47 osób.

Dane dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Jarocin w latach 2017 - 2021

Lata	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	W tym do 30 roku życia	W tym powyżej 50 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne
2017	296	156	104	65	164
2018	271	162	88	59	145
2019	265	153	80	49	135
2020	277	158	93	54	159
2021	249	129	86	62	134

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak przedstawia powyższa tabela, osoby długotrwale bezrobotne stanowiły w 2021 roku 53,8 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Najwięcej osób bezrobotnych było w wieku od 31 do 50 lat – 101 osób, tj. 40,6 % ogółu bezrobotnych, natomiast osoby w wieku do 30 roku życia stanowiły 34,5 % ogółu bezrobotnych.

Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku według danych GUS wyniósł na terenie gminy Jarocin 7,7 %, zmniejszając się o 0,7 p.p. w stosunku do roku 2017. Zmniejszył się przy tym udział zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn oraz kobiet odpowiednio – o 0,5 p.p i 0,8 p.p. Wartość udziału zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Jarocin była w 2021 roku niższa niż średnia dla powiatu nizańskiego – o 0,7 p.p., a udział zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn i kobiet był mniejszy odpowiednio o 0,5 p.p i 0,7 p.p.

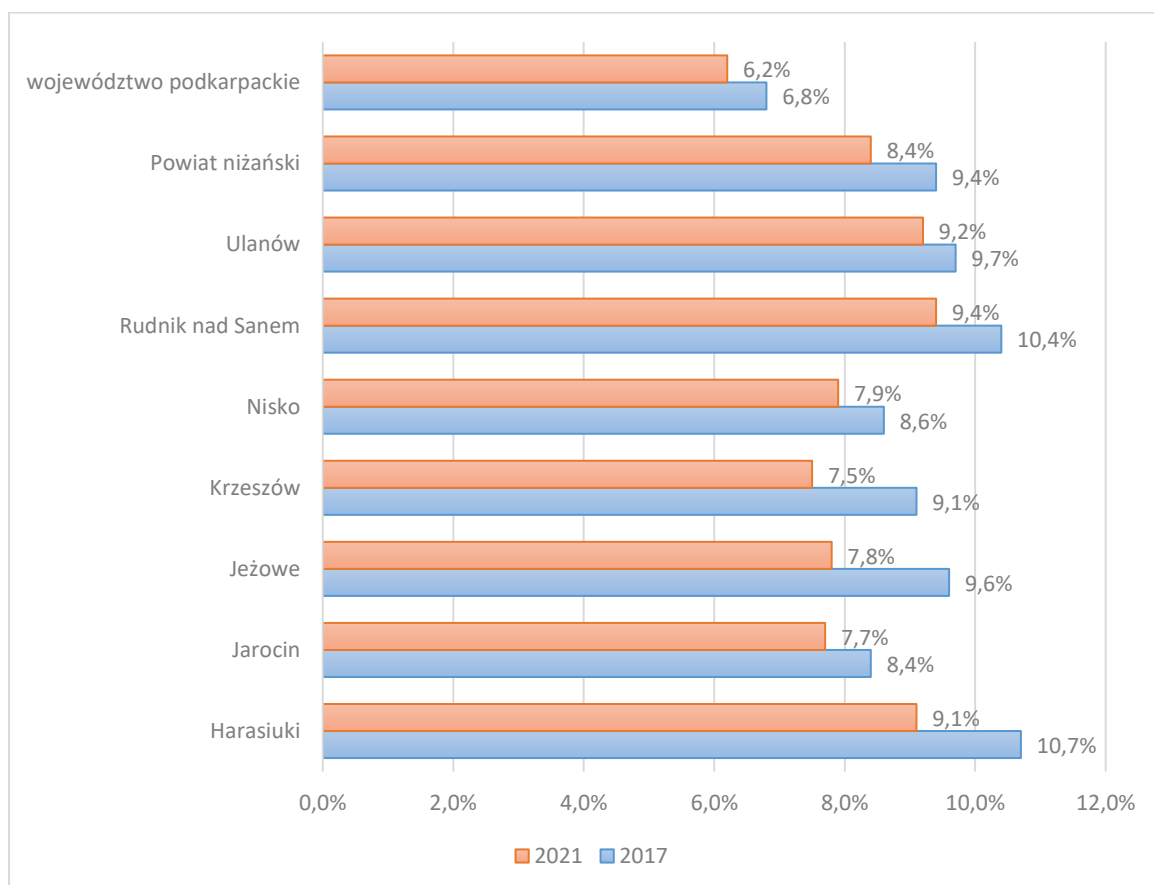
Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Jarocin na tle powiatu nizańskiego w 2017 i 2021 roku, przedstawia poniższa tabela, wykres oraz mapa.

Tabela 21 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu niżańskiego według płci

Jednostka terytorialna	ogółem		kobiety		mężczyźni	
	2017	2021	2017	2021	2017	2021
Gmina Jarocin	8,4	7,7	9,6	8,8	7,4	6,9
Powiat niżański	9,4	8,4	10,5	9,5	8,4	7,4

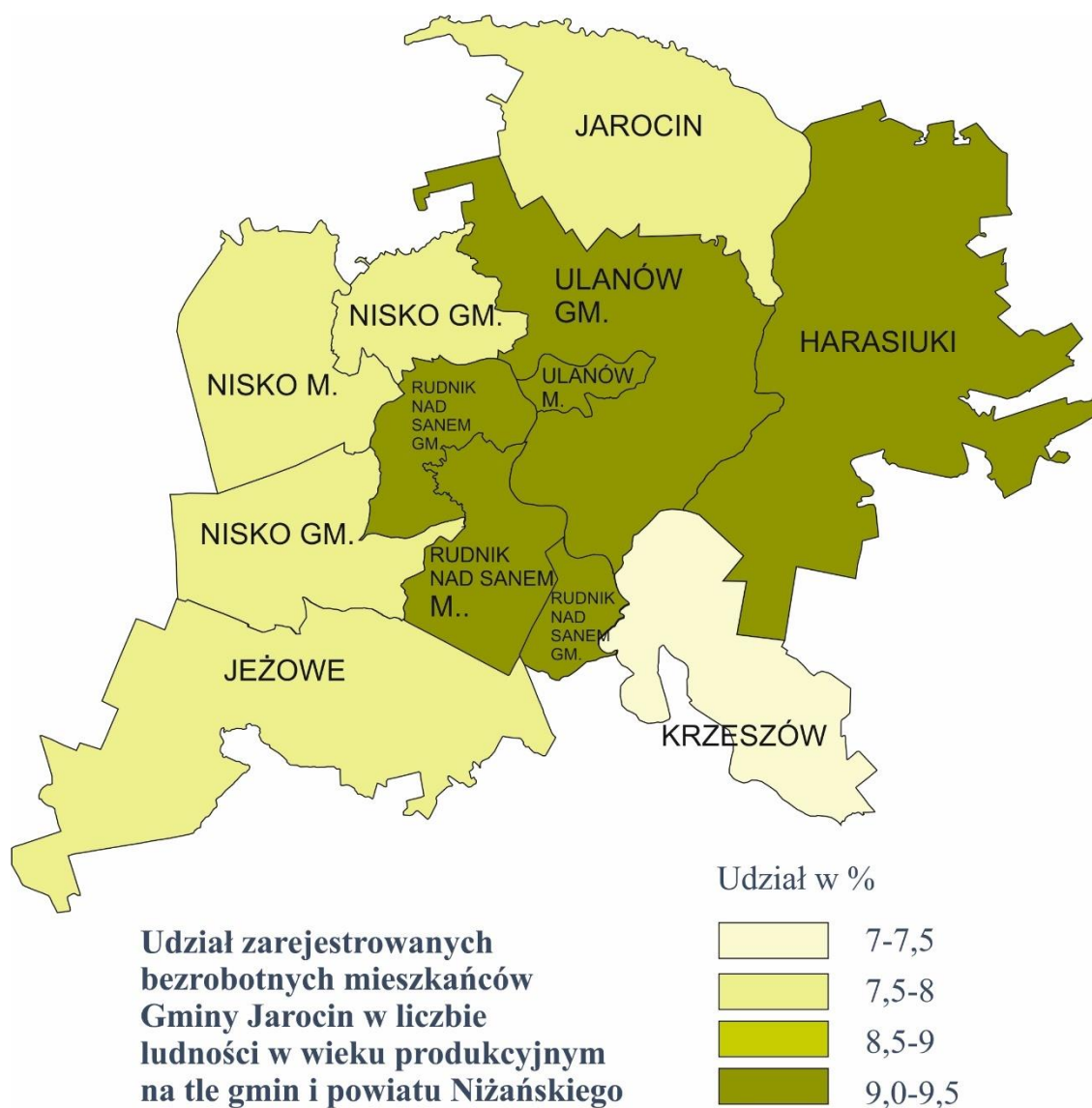
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 11. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin powiatu niżańskiego i województwa podkarpackiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 8 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego, gmina Jarocin, zarówno w roku 2017, jak i w 2021, posiadała jeden z niższych wyników odsetka zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

5.3.2 Przedsiębiorczość i rolnictwo

Przedsiębiorczość

Sytuacja gospodarcza danego obszaru wiąże się w dużej mierze ze zjawiskiem przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość można definiować jako skłonność do tworzenia nowych przedsiębiorstw lub innych form prowadzenia działalności gospodarczej, a także jako aktywność do rozwijania już istniejących, poprzez realizację różnego rodzaju inwestycji. Stopień rozwoju przedsiębiorczości na danym obszarze wynika przede wszystkim z liczby podmiotów gospodarki narodowej, do których zalicza się osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Podmioty te zobowiązane są do rejestracji w odpowiednim rejestrze, w tym również w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (rejestr REGON), który prowadzi Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.

W ostatnich latach zarówno w gminie Jarocin, jak i w innych gminach powiatu nizańskiego, obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy na koniec 2021 roku zarejestrowanych było 333 podmiotów gospodarki narodowej, co klasowało ją na piątym miejscu w powiecie nizańskim. Od 2017 roku liczba podmiotów gospodarczych w gminie Jarocin wzrosła o 50, tj. o 17,7 %, co było czwartym wynikiem w powiecie, jeśli chodzi o przyrost liczby podmiotów gospodarczych.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie gmin powiatu nizańskiego w roku 2017 oraz 2021 w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin powiatu nizańskiego w 2017 i 2021 roku

Gmina	Ogółem*			Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2017	2021	Wzrost/spadek w %	2017	2021	2017	2021
Harasiuki	268	333	24,25	9	8	259	325
Jarocin	283	333	17,67	9	9	274	324
Jeżowe	523	730	39,58	22	22	501	708
Krzeszów	248	303	22,18	10	9	238	294
Nisko	1725	1961	13,68	44	49	1 681	1 912
Rudnik nad Sanem	689	775	12,48	24	23	665	752
Ulanów	413	479	15,98	12	13	401	466
Powiat nizański	4149	4914	18,44	130	133	4 019	4 781

* W BDL nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe w zestawieniu nie sumują się na sektor ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Jarocin dotyczy głównie sektora prywatnego, w którym liczba podmiotów w latach 2017 – 2021 wzrosła o 50 i wyniosła na koniec 2021 roku 324. Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, zjawisko zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym dotyczy całego powiatu nizańskiego, a największe wzrosty, jeśli chodzi o tą liczbę odnotowały: gmina Nisko (wzrost o 231 podmiotów) oraz gmina Jeżowe (wzrost o 207 podmiotów).

W sektorze prywatnym, w ramach podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, Główny Urząd Statystyczny wyszczególnia osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki handlowe, w tym również spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego, spółdzielnie, fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych w gminie Jarocin stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, których liczba w 2021 roku wyniosła 276, tj. 85,2 % ogółu podmiotów sektora prywatnego. Ich liczba w stosunku do roku 2017 zwiększyła się o 47, zmniejszyła się natomiast liczba zarejestrowanych na terenie gminy spółek handlowych (o 2 podmioty) oraz spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (o 1 podmiot).

Dane dotyczące rodzajów podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23 Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku

Rodzaje podmiotów		2017	2021
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6	6
	Spółki handlowe	1	1
Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	229	276
	Spółki handlowe	7	5
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	0
	Spółdzielnie	1	1
	Fundacje	1	1
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	12
	Nieokreślone formy prawne	24	29

* W BDL nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe w zestawieniu nie sumują się na sektor ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Najwięcej zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin podmiotów gospodarczych w 2021 roku, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) wykonywało działalność gospodarczą według sekcji F (Budownictwo) – 81 podmioty (23,9% ogółu podmiotów) oraz sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 64 podmioty (18,9 % ogółu podmiotów). Na przestrzeni lat 2017-2021 największy wzrost liczby podmiotów wystąpił w sekcji F – o 25 podmioty.

Dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku

Sekcja PKD	Wyszczególnienie	Ogółem*		Sektor publiczny*		Sektor prywatny*	
		2017	2021	2017	2021	2017	2021
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	28	0	0	24	27
B	Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0
C	Przetwórstwo przemysłowe	40	41	0	0	40	41
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	0	0	0	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	1	0	0
F	Budownictwo	56	81	0	0	56	80
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	60	64	0	0	60	64
H	Transport i gospodarka magazynowa	25	29	0	0	25	29
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	7	0	0	10	6
J	Informacja i komunikacja	6	7	0	0	6	7
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	4	0	0	3	4
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	4	0	0	2	4
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10	10	1	0	9	10

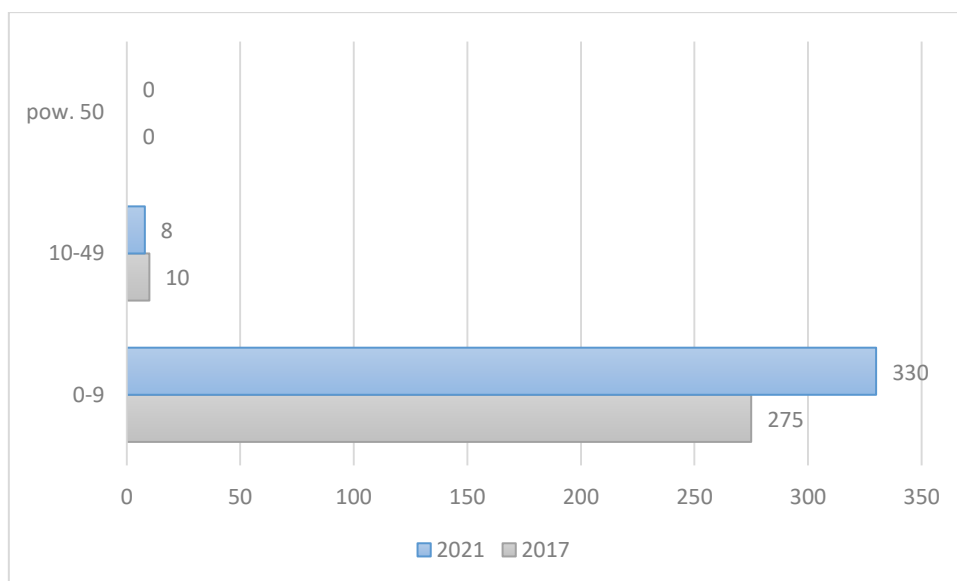
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5	7	0	0	5	7
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	4	2	2	2	2
P	Edukacja	10	12	3	4	6	7
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	6	1	1	4	5
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	6	1	1	4	5
S, T	Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	18	25	0	0	18	25
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
	Razem	285	338	9	9	274	324

* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Największą część działających na terenie gminy Jarocin podmiotów gospodarczych stanowiły w 2021 roku mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób – 330 podmiotów, co stanowiło 97,6 % wszystkich podmiotów. Na przestrzeni lat 2010-2020 ich liczba zwiększyła się o 55. Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości w 2017 oraz 2021 roku na terenie gminy Jarocin przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

O pozytywnym rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Jarocin świadczą również wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, opracowane przez Główny Urząd Statystyczny. Analizując poszczególne wskaźniki, które zaprezentowane zostały w poniższej tabeli, można zauważyć spadek ich wartości jedynie przy wskaźniku udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych w rejestrze regon. Pozostałe wskaźniki mają tendencję wzrostową. Porównując natomiast wartości wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej dla gminy Jarocin z wartościami dla powiatu nizańskiego zauważyć można, że są one niższe, co wskazuje, że rozwój przedsiębiorczości w gminie Jarocin przebiega znacznie wolniej niż w innych gminach powiatu nizańskiego.

Wartości wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Jarocin i powiatu nizańskiego w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25 Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Jarocin oraz powiatu nizańskiego za lata 2017 i 2021

Wskaźnik	Gmina Jarocin		Powiat nizański	
	2017	2021	2017	2021
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	53	66	63	77
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	81,3	105,2	96,6	125,2
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	4,25	4,66	5,39	6,77
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	42	54	50	63
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,23	2,54	2,76	3,10
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON (%)	6,0	1,8	7,3	3,7
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem (%)	80,4	81,7	80,1	81,8
Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej (%)	4,2	3,8	4,4	4,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rolnictwo

W strukturze użytkowania ziemi w gminie Jarocin użytki rolne stanowią ok. 25,9 % powierzchni ogólnej gminy, co powoduje, że rolnictwo nie jest dominującą gałęzią gospodarki na terenie gminy.

Podstawowych informacji na temat rolnictwa, w tym liczby i powierzchni gospodarstw rolnych, dostarczają przeprowadzane co 10 lat powszechne spisy rolne. Ostatni taki spis przeprowadzony został w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r. Jego podstawowym celem było dostarczenie informacji na potrzeby realizacji Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej, a także i na potrzeby krajowych baz danych. Badaniem zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne), osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Zgodnie z opublikowanymi wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2020, na terenie gminy Jarocin w 2020 roku znajdowało się 514 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 3 306,88 ha, z czego 2 358,22 ha (71,3 %) stanowiły użytki rolne. Największą część tych gospodarstw stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni użytków rolnych w grupie „1 - 5 ha” – ich liczba wyniosła 344 (66,9% ogółu gospodarstw rolnych), zajmując przy tym powierzchnię 1 506,66ha (45,6 % powierzchni gospodarstw rolnych ogółem).

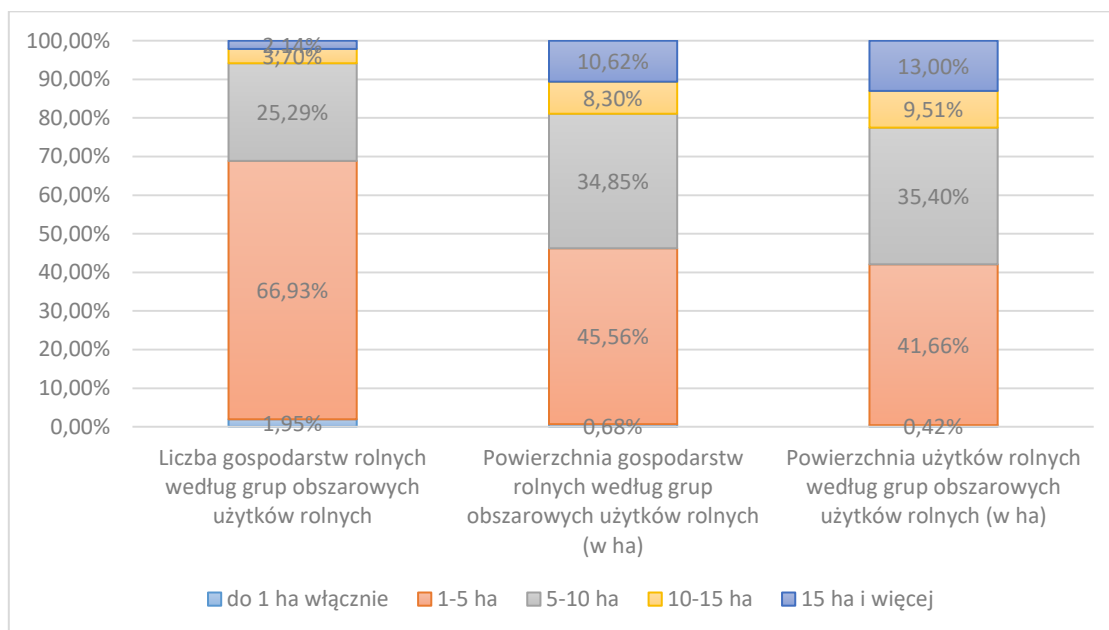
Liczbę gospodarstw rolnych, ich powierzchnię oraz powierzchnię użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw w gminie Jarocin, według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 26 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Jarocin

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych	Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w ha)	Powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w ha)
Gospodarstwa rolne ogółem	514	3 306,88	2 358,22
do 1 ha włącznie	10	22,4	10,00
1-5 ha	344	1 506,66	982,47
5-10 ha	130	1 152,36	834,91
10-15 ha	19	274,37	224,29
15 ha i więcej	11	351,09	306,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Wykres 13 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Jarocin

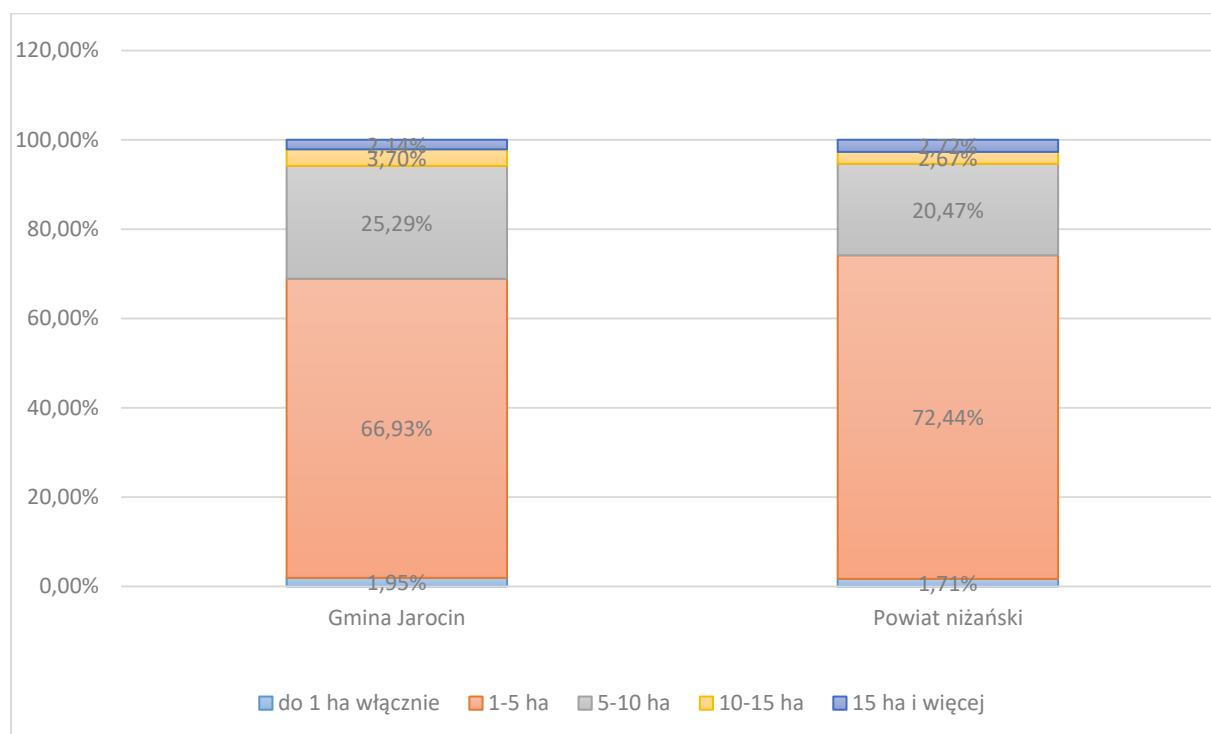
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Liczba gospodarstw rolnych, znajdujących się na terenie gminy Jarocin stanowiła 12,34 % liczby gospodarstw rolnych ogółem w powiecie nizańskim, natomiast ich powierzchnia – 13,39 % powierzchni gospodarstw ogółem w powiecie. Biorąc pod uwagę liczbę gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych oraz ich powierzchnię, zarówno na terenie gminy, jak i ogółem w powiecie, struktura gospodarstw wygląda podobnie – najczęściej gospodarstw występuje w grupie obszarowej „1 – 5 ha”. Natomiast najczęściej powierzchni w gminie i w powiecie zajmują gospodarstwa rolne w grupie obszarowej „1 – 5 ha”, co świadczy o dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych.

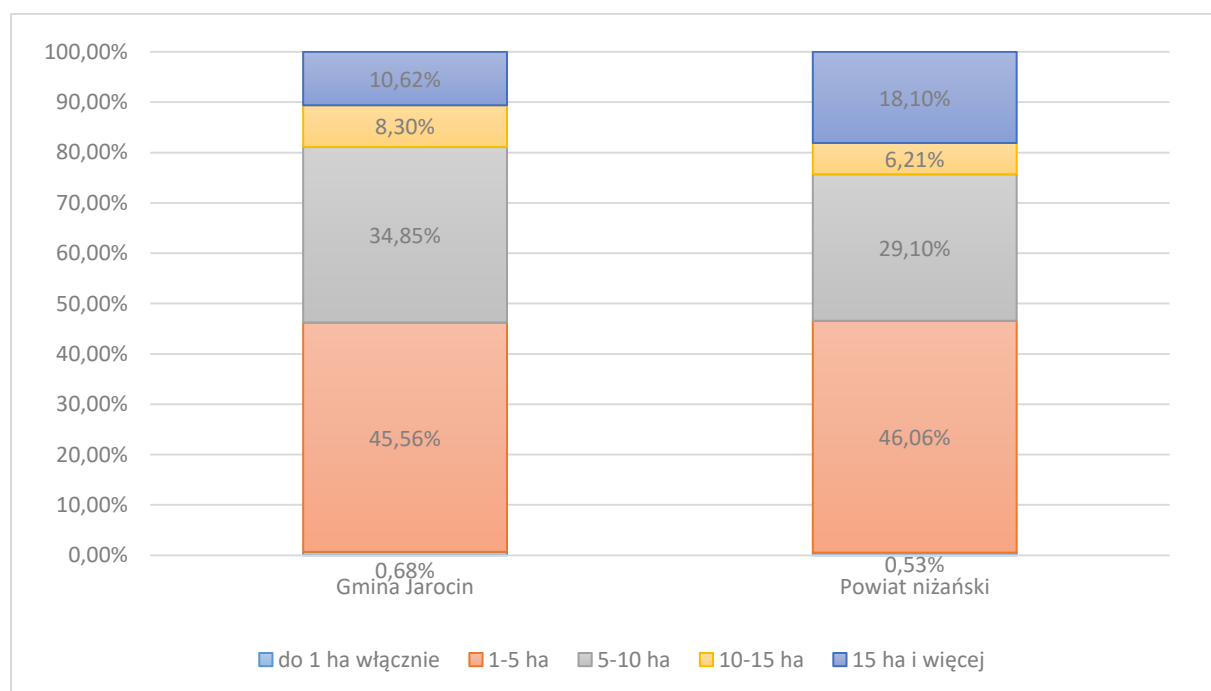
Dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchni według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Jarocin oraz w powiecie nizańskim, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Jarocin oraz powiatu niżańskiego

Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Średnia powierzchnia gruntów gospodarstw rolnych na terenie gminy Jarocin wynosiła 6,43 ha, natomiast średnia powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw – 4,59 ha. Wartość powierzchni gruntów gospodarstw rolnych kształtowała się powyżej średniej dla powiatu nizańskiego, gdzie wynosiła odpowiednio 5,93 ha. Średnia powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład gospodarstwa była niższa od średniej dla powiatu. W kwestii użytkowania gruntów, użytki rolne stanowiły 71,31 % powierzchni gospodarstw rolnych, znajdujących się na terenie gminy. 96,16 % tych użytków stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze rolnej, tzn. grunty wykorzystywane rolniczo, na których stosowane są zabiegi uprawne i mogą kwalifikować do otrzymania dopłat obszarowych. Pod zasiewami znalazło się z kolei zaledwie 19,25% powierzchni użytków rolnych, co spowodowane było ukształtowaniem terenu, jak i niską klasą bonitacyjną gleb. W strukturze użytkowania gruntów, z tego względu przeważały łąki trwałe, które stanowiły 68,09 % powierzchni użytków rolnych ogółem.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących w gospodarstwach rolnych, na terenie gminy Jarocin pracowało łącznie 894 osób, tj. ok. 17 % ogółu mieszkańców gminy, z tego 498 mężczyzn oraz 396 kobiet. Według źródeł dochodów, najwięcej gospodarstw rolnych na terenie gminy utrzymywało się z działalności rolniczej – 513, natomiast najmniej z pozarolniczej działalności gospodarczej - 56.

Dane dotyczące średniej powierzchni gruntów gospodarstw rolnych i średniej powierzchni użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw, struktury użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne i powierzchni zasiewów wybranych upraw, a także liczby pracujących w gospodarstwach rolnych oraz źródeł dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Jarocin, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych wchodzących w ich skład, struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne, powierzchnia zasiewów wybranych upraw oraz liczba pracujących w gospodarstwach rolnych i źródła dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Jarocin

Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych ogółem (w ha)	
Grunty ogółem	6,43
Użytki rolne ogółem	4,59
Użytkowanie gruntów (w ha)	
Grunty ogółem	3 306,88
Użytki rolne ogółem	2 358,22
Użytki rolne w dobrej kulturze	2 267,52
Pod zasiewami	454,03
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	97,55
Uprawy trwałe	15,53
Łąki trwałe	1 605,93
Pastwiska trwałe	89,43
Pozostałe użytki rolne	90,70
Lasy i grunty leśne	756,84
Pozostałe grunty	191,82
Powierzchnia zasiewów wybranych upraw (w ha)	
Powierzchnia zasiewów ogółem	454,03
Zboża	365,80

Ziemniaki	26,65
Rzepak i rzepik	0,00
Pracujący w gospodarstwach rolnych	
Ogółem	894
Mężczyźni	498
Kobiety	396
Gospodarstwa domowe według źródeł dochodów	
Działalność rolnicza	513
Pozarolnicza działalność gospodarcza	56
Praca najemna	246
Emerytura i renta	234
Inne niezarobkowe źródła poza emeryturą i rentą	96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

5.3.3 Turystyka

Turystyka stanowi znaczący czynnik lokalnego rozwoju, a na atrakcyjność turystyczną danego obszaru składają się przede wszystkim walory przyrodnicze i antropogeniczne oraz zagospodarowanie turystyczne, tj. baza noclegowa, gastronomia i dostępność komunikacyjna, uzupełniane przez obiekty społeczno-techniczne, jak np. sklepy i apteki. Na walory przyrodnicze, wpływające na atrakcyjność turystyczną składają się elementy środowiska przyrodniczego, interesujące dla turystów i występujące np. w rezerwach przyrody, parkach krajobrazowych lub też poza tymi formami ochrony przyrody. Walory antropogeniczne związane są z działalnością człowieka i dotyczą m. in. zabytków architektury, muzeów, miejsc pamięci narodowej i kultu religijnego oraz wydarzeń kulturalno-sportowych. Zagospodarowanie turystyczne dotyczy przede wszystkim liczby i jakości miejsc noclegowych oraz lokali lub obiektów gastronomicznych, a także sieci drogowej, kolejowej oraz szlaków turystycznych.

Gmina Jarocin, jak zostało opisane we wcześniejszej części opracowania, z racji swojego położenia w rejonie Lasów Janowskich, posiada wybitne walory przyrodnicze, które są istotne dla oferty turystycznej. Z tego względu ważne jest wykorzystanie wskazanych walorów dla rozwoju usług turystycznych i poprawy warunków życia mieszkańców. Związek z tymi działaniami ma również wzrost zainteresowania turystów obszarami prawnie chronionymi dla celów turystyczno-rekreacyjnych. Gmina nie posiada jednak wielu walorów antropogenicznych.

Specyficzny mikroklimat występujący w obrębie kompleksów leśnych, cechuje się osłabieniem promieniowania słonecznego, dużą zaciszą, wyrównaną termiką, bakteriostatycznym oddziaływaniem olejków eterycznych. Obszar gminy Jarocin dzięki dużej lesistości oraz czystemu środowisku cechuje się wysokimi walorami krajobrazowymi i wypoczynkowymi. W gminie istnieje także możliwość uprawiania turystyki konnej.

Oferta turystyczna gminy Jarocin dotyczy przede wszystkim oferty agroturystycznej oraz możliwości uprawiania równych form turystyki aktywnej, co wynika z faktu, że przez gminę przebiegają szlaki turystyki pieszej i rowerowej, a miejscowości gminy stanowią bazę wypadową

w inne atrakcyjne turystycznie miejscowości słynące ze znakomitych zabytków: Leżajsk, Łańcut, Kazimierz n/Wisłą, Nałęczów, Sandomierz, Baranów Sandomierski.

Uzupełnieniem walorów przyrodniczych, wspólnie tworząc atrakcyjność turystyczną gminy Jarocin, jest wspomniane powyżej zagospodarowanie turystyczne, które wiąże się ściśle z pojęciem infrastruktury turystycznej. Podstawowym elementem zagospodarowania turystycznego jest baza noclegowa, która z jednej strony wpływa na rozwój turystyki na danym terenie, a z drugiej umożliwia uprawianie różnych rodzajów turystyki, a tym samym zaspokajaniem potrzeb turystów. Ważna jest w tej kwestii wielkość bazy noclegowej, która świadczy o poziomie rozwoju turystycznego, a tym samym o potencjale turystycznym.

Na terenie gminy Jarocin istnieje słabo rozwinięta baza noclegowa – funkcjonuje kilka gospodarstw agroturystycznych, kwater prywatnych. Z obiektów noclegowych należy wyróżnić, gospodarstwa agroturystyczne:

Na terenie Gminy funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne:

1) Barbara Sobiło – Szwedzi:	3 pokoje, 5 miejsc noclegowych;
2) „U Małgosi” Małgorzata Żak - Jarocin:	5 pokoi, 10 miejsc noclegowych;
3) „Pod Lasem” Sabina Kata - Szwedzi:	3 pokoje, 6 miejsc noclegowych;

Piękne tereny gminy Jarocin, położonej w obrębie lasów Janowskich, a także zdrowy klimat i czystość środowiska naturalnego stale przyciągają turystów z różnych części kraju, pragnących aktywnie spędzić czas z pięknymi widokami oraz w bezpośrednim kontakcie z przyrodą. Na terenie gminy znajduje się wiele tras, na których można uprawiać turystykę pieszą i rowerową oraz spędzać czas rekreacyjnie. Jeśli chodzi o turystykę pieszą, przez teren gminy przebiegają następujące szlaki:

- **ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Przyjazny Las”**. Ścieżka znajduje się w lesie przy drodze gminnej Jarocin-Katy. Wzdłuż ścieżki rozmieszczone są tablice interaktywne oraz edukacyjne. Przy ich pomocy uczestnicy zajęć poznają dokładniej leśne zwierzęta i rośliny, strukturę oraz zagrożenia lasu.
- **Szlak Nordic Walking** Trasa zaczyna się nad zalewem w Jarocinie. Tam też znajduje się tablica z mapką szlaku, ćwiczeniami i informacjami na temat doboru sprzętu. Szlak biegnie przez malownicze tereny leśne należące do nadleśnictwa Katy. Oznaczony jest kolorem czerwonym, a jego długość to 7,5 km.

Na terenie gminy działa Centrum Edukacji Ekologicznej, które ma na celu ochronę przyrody i propagowanie ekologii. Centrum posiada szeroką ofertę skierowaną nie tylko do najmłodszych w formie gier i zabaw terenowych. Do takich atrakcji można zaliczyć ścieżkę przyrodniczo-edukacyjną „Przyjazny Las”. Spacerując ścieżką można poznać leśne zwierzęta i rośliny, strukturę oraz zagrożenia lasu. Dodatkowo możliwe są zajęcia terenowe z czytania map i posługiwania się kompasem. Czas przejścia ścieżką: ok. 30 min.

Źródło: <https://ceejarocin.pl/punkt-observacji-ptakow/>

Dodatkową atrakcją dla dzieci jest Mobilna eko – gra terenowa. Poszczególne stacje gry to wielkoformatowe, mobilne stacje z drewna. Stacje to postacie związane z naturą (Królowa Pszczół, Grzybnia, Bór i Gaik itp.). Każda z nich wyposażona jest w tabliczki z zadaniami dla graczy. Zagadki do rozwiązania związane są z ekologią i przyrodą. Gracze wpisują wyniki zagadek do karty gracza. Grę prowadzi animator wyposażony w scenariusz gry terenowej. Długość tras można dostosowywać dowolnie, w zależności od kondycji i wieku graczy. Grę szczególnie polecamy dzieciom w wieku 7-14 lat.

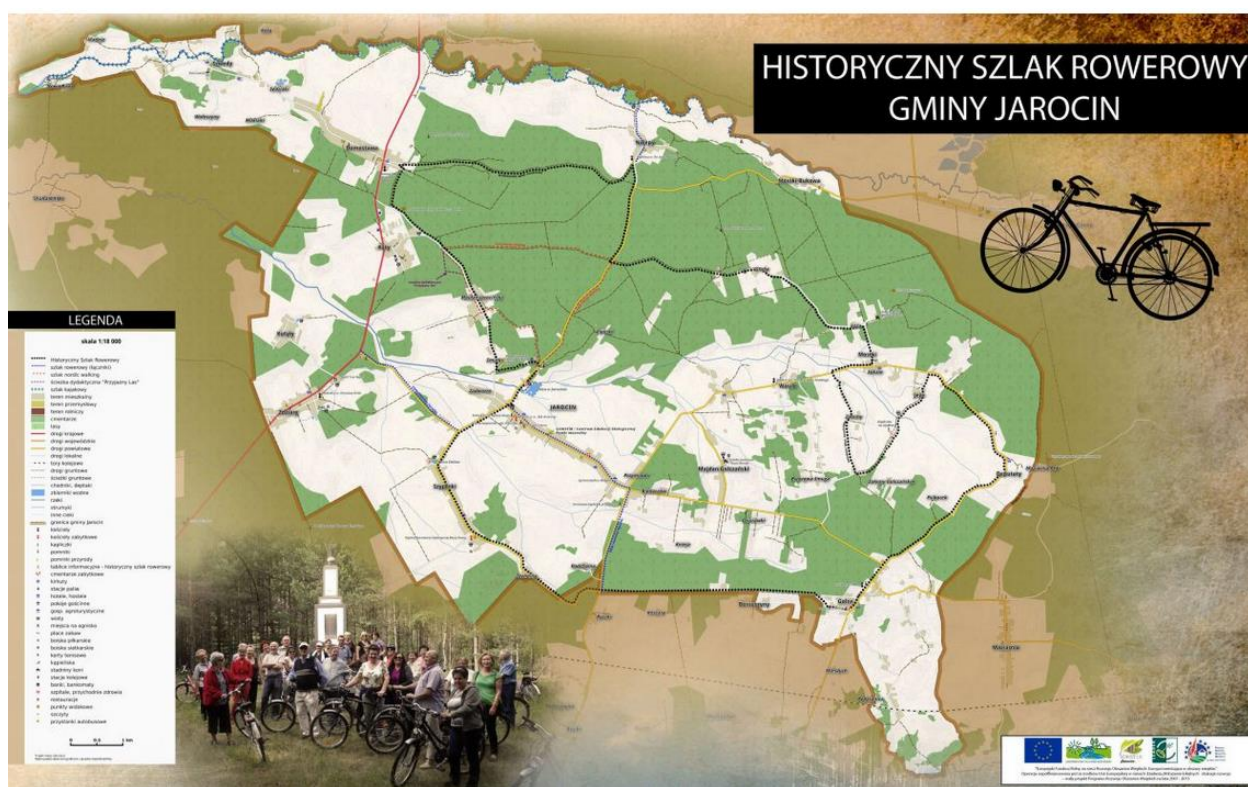
Przez teren gminy Jarocin przebiega również kilka zróżnicowanych tras rowerowych. Wśród tych tras możemy wyróżnić następujące:

- **Green Velo wschodni szlak rowerowy - łącznik niżański nr 301** jest najdłuższym łącznikiem szlaku Green Velo. Jadąc szlakiem od strony Sandomierza, główny szlak rozwidla się w Wólce Tanewskiej prowadząc na północ przez Hutę Deręgowską, a następnie odbija na wschód na Szyperki, Jarocin (zalew Bajorko, Centrum Edukacji Ekologicznej), Majdan Golczański, Golce, Maziarnię, Hutę Krzeszowską (zabytkowy Kościół p.w. Podniesienia Krzyża Świętego), Hutę Starą i po 28 km wkracza do województwa lubelskiego w miejscowości Ciosmy. Odcinek ten jest bardzo urokliwy, a ruch samochodowy jest na nim znikomy. W Jarocinie krzyżuje się oraz nakłada z lokalnymi szlakami rowerowymi – Ritą, Historycznym Szlakiem Rowerowym oraz z zielonym szlakiem Atrakcji Turystycznych Regionu – ATR
- **W Widłach Wisły i Sanu – Zielony Szlak ATR**, długość szlaku: 115 km. Szlak prowadzi przez 7 gmin powiatu niżańskiego. Na terenie każdej z nich znajduje się miejsce do odpoczynku i planowania dalszej drogi. Szlak zaczyna się w Raclawicach a kończy w Bojanowie.

Prowadzi przez miejscowości: Raclawice, Zarzecze, Wólka Tanewska, Ulanów, Dąbrówka, Borki, Szyperki, Jarocin, Graba, Łoza, Mostki, Załomy Majdańskie, Jeże, Deputaty, Maziarnia – Pęk, Maziarnia, Huta Krzeszowska, Sieraków, Pólsieraków, Wólka, Hucisko, Nowa Wieś, Krzeszów Górny, Podolszynka, Plebańska, Krzeszów, Kopki, Chałupki, Rudnik nad Sanem, Jeżowe, Jeżowe – Kowale, Nowy Nart, Gwoździec, Cisów-Las, Korabina, Bojanów. Atrakcyjność tego szlaku szczególnie wzmacniają walory krajobrazowe. Początek szlaku przebiega wzdłuż Doliny Sanu, następnie prowadzi przez urokliwe Lasy Janowskie, wzdłuż rzek Gilówka, Kurzynka i Tanew, wzgórz Krzeszowa i lasów Puszczy Sandomierskiej. Przemierzając trasę można spotkać liczne zabytki, kapliczki, place zabaw dla dzieci, miejsca do odpoczynku nad wodą, muzea i atrakcje turystyczne. Szlak stwarza idealne warunki do spokojnych rekreacyjno – rodzinnych przejazdów jak również do treningów kolarskich.

- **Historyczny Szlak Rowerowy Gminy Jarocin.** Szlak ma długość ok. 42 km. Historyczny szlak rowerowy powstał z myślą o rowerzystach, którzy coraz częściej odwiedzają gminę Jarocin. Podążając czarnym szlakiem rowerzysta zwiedzi malowniczą okolicę i jednocześnie będzie miał szansę zapoznać się z ciekawostkami historycznymi, związanymi z odwiedzanymi przez siebie miejscami.

Mapa 9 Przebieg Historycznego Szlaku Rowerowego Gminy Jarocin

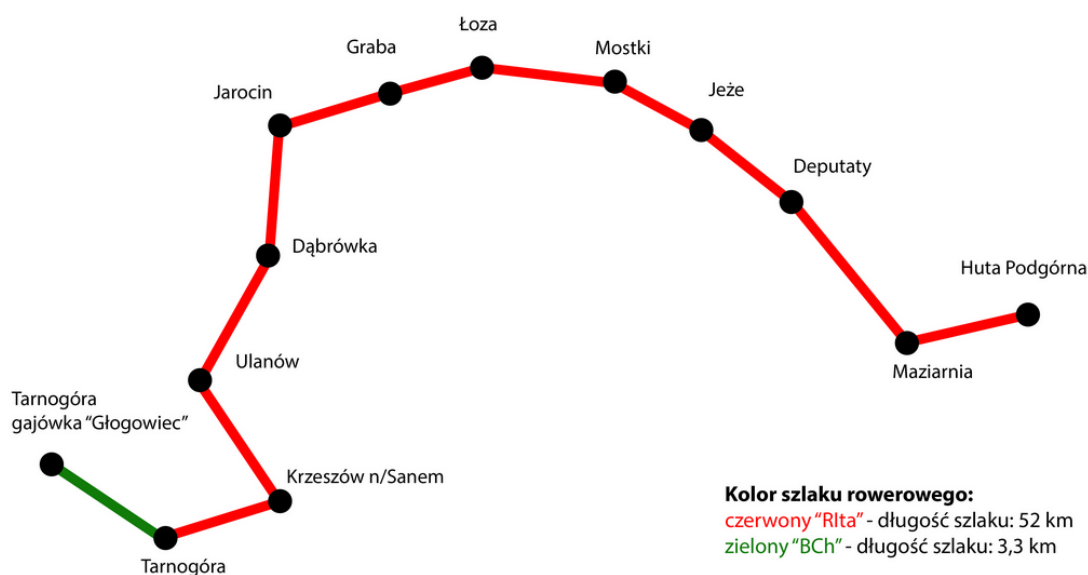
Źródło: <http://turystyka-nizanski.pl/historyczny-gminy-jarocin/>

- **Szlakiem Angielskich Lotników – Rita.** Szlak rowerowy „RITA” liczy 52 km, przebiega przez teren 5 gmin tj. Nowej Sarzyny, Krzeszowa, Ulanowa, Jarocina i Harasiuk. Szlak rozpoczyna się we wsi Tarnogóra w miejscu upadku angielskiego ciężkiego bombowca HALIFAX JP 224, a kończy w Hucie Podgórnej, gdzie w nocy z 5/6 czerwca 1944 roku z lotniska polowego

ewakuowano 4 członków załogi. Nazwa trasy pochodzi od imienia żony dowódcy samolotu, Pani Rity Storey. Został przeprowadzony mało uczęszczanymi drogami – w 95% o nawierzchni asfaltowej, umożliwia to bezpieczne przemieszczanie się z możliwością zaznajomienia się z ciekawym terenem, zarówno pod względem historycznym jak i przyrodniczym.

Mapa 10 Sieć szlaku rowerowego „RITA”

Sieć szlaku rowerowego „Rita” i „BCh”

Źródło: <http://turystyka-nizanski.pl/aktywnie/szlaki-rowerowe/szlakiem-angielskich-lotnikow-rita/>

Ciekawą formą turystyki są również wędrowki konne, zdobywające coraz większą popularność. Miłośnicy jazdy konnej mogą skorzystać z bogatej oferty ośrodków jeździeckich na terenie powiatu niżańskiego. Oferta przygotowana przez ośrodki jazdy konnej skierowana jest dla początkujących jak i doświadczonych jeźdźców. Prowadzone są też zajęcia dla dzieci. Podczas wypraw zwiedzać można bogactwo fauny i flory naszego regionu. Na terenie gminy Jarocin swoje usługi oferuje Stadnina 'Nasze Hucyły' w miejscowości Majdan Golczański.

Atrakcyjnym miejscem na terenie Gminy Jarocin jest **Zalew w Jarocinie**. Plaża z trzcinowymi parasolami, kąpielisko i drewniane moło są główną atrakcją tego urokliwego miejsca. W pobliżu zalewu znajdują się altanki, miejsce na ognisko, dobrze wyposażony plac zabaw dla dzieci oraz siłownia zewnętrzna. Istnieje możliwość wypożyczenia kajaków. Na miejscu działa gastronomia. Niedaleko akwenu znajduje się scena plenerowa, na której odbywają się koncerty, występy lokalnych zespołów, festyny i pikniki rodzinne.

Zdjęcie 2 Zalew w Jarocinie

Źródło: Urząd Gminy w Jarocinie

W kwestii zagospodarowania turystycznego, istotną kwestią wpływającą na potencjał turystyczny danego obszaru są występujące na jego terenie atrakcje turystyczne. Na terenie gminy Jarocin występuje kilka tego typu atrakcji oraz podejmowane są działania w celu zwiększenia potencjału turystycznego, poprzez tworzenie nowych produktów turystycznych, ukierunkowanych na przyciągnięcie większej liczby turystów.

Poddasze pełne wspomnień to ekspozycja poświęcona dziejom dawnej szkoły podstawowej w Jarocinie oraz wystawa etnograficzna, na której w ciekawy sposób wyeksponowano przedmioty codziennego użytku, archiwalne fotografie i dokumenty. Jest to wystawa o sentymentalnym wymiarze. Ekspozycje pochodzą od darczyńców dzięki czemu wystawa jest różnorodna i zakresem obejmuje wiele dziedzin. Wystawa promuje dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy Jarocin i okolic.

Zdjęcie 3 Izba pamięci w Jarocinie

Źródło: <http://turystyka-nizanski.pl/aktualnosci/co-zobaczyc/poddasze-pelne-wspomnien/>

Turystyka ma wpływ na rozwój gospodarczy gminy Jarocin, przede wszystkim ze względu na wspomniane już walory przyrodnicze i krajobrazowe, wynikające z położenia geograficznego. Występujące na tym terenie produkty turystyczne z roku na rok przyciągają coraz więcej turystów, co ma znaczący wpływ na dochody zarówno gminy, jak i dla jej mieszkańców, przede wszystkim właścicieli obiektów noclegowych, sklepów spożywczych oraz lokalnych przedsiębiorców. W gminie brakuje jednak w chwili obecnej produktów turystycznych, które przyciągałyby turystów przez cały rok, nie tylko w letnim sezonie turystycznym, stąd ważny jest dalszy rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy oraz tworzenie nowych produktów, które sprawią, że gmina będzie atrakcyjnym kierunkiem podróży w jesieni i zimie, co z kolei skutkować będzie tworzeniem nowych miejsc pracy oraz napływem nowych mieszkańców.

5.3.4 Gospodarka finansowa

Jednym z kluczowych czynników, które warunkują rozwój lokalny i regionalny są zasoby finansowe danej jednostki samorządu terytorialnego. Gospodarka finansowa tych jednostek realizowana jest w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.), określającą m. in. zakres, zasady oraz tryb planowania, uchwalania i wykonywania budżetów tych jednostek. Zgodnie z uchwałą budżetową, określone są planowane dochody i wydatki danej jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym, których kwoty wyszczególnia się w układzie działów klasyfikacji budżetowej.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, w ramach dochodów wyróżnia się dochody bieżące, które definiowane są jako dochody nie będące dochodami majątkowymi, które z kolei

obejmują dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Podobnie przedstawia się kwestia wydatków budżetowych, które również dzielą się na wydatki bieżące, niebędące wydatkami majątkowymi oraz wydatki majątkowe, którymi są inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym również programy finansowane z udziałem środków zewnętrznych, zakup i objęcie akcji i udziałów, a także wniesienie udziałów do spółek prawa handlowego. Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego określana jest mianem nadwyżki budżetu lub deficytem budżetu.

Potencjał zasobów finansowych gminy Jarocin według danych GUS z 2021 roku, wynosił 28 495 898,27 zł, a w stosunku do roku 2017, wysokość dochodów na terenie gminy zwiększyła się o 5 770 094,56 zł, tj. o 25,39%. Jeśli chodzi o wydatki, ich wysokość w 2021 roku wyniosła 25 640 393,68 zł, wskutek czego nadwyżka budżetowa wyniosła 2 855 504,59 zł. W stosunku do roku 2017, wysokość wydatków gminy zwiększyła się o 3 617 928,24 zł, tj. o 16,43%.

Realizację budżetu w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28 Realizacja budżetu gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021 w zł

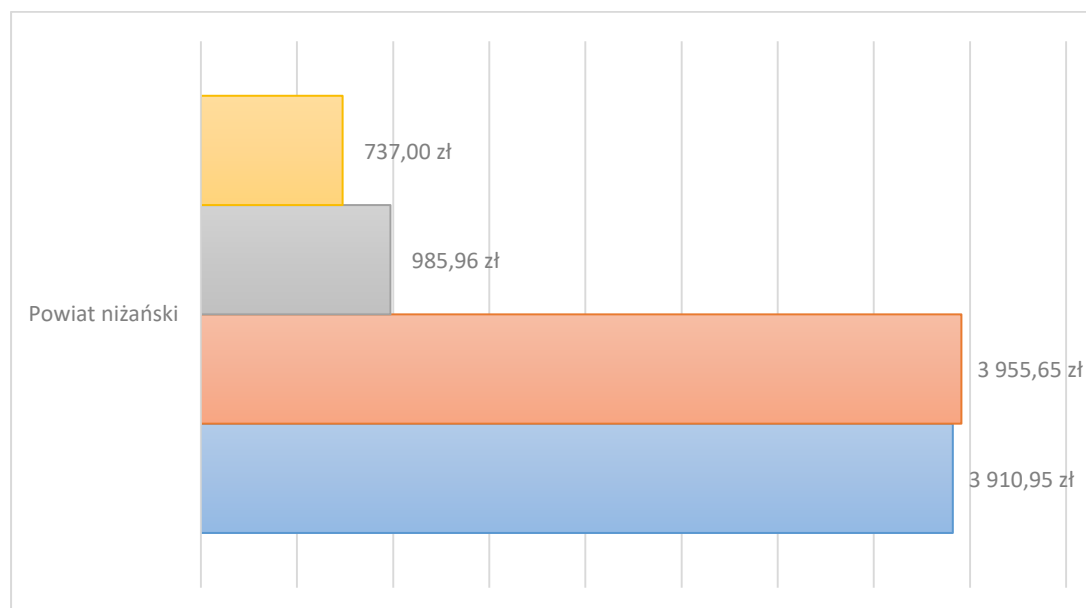
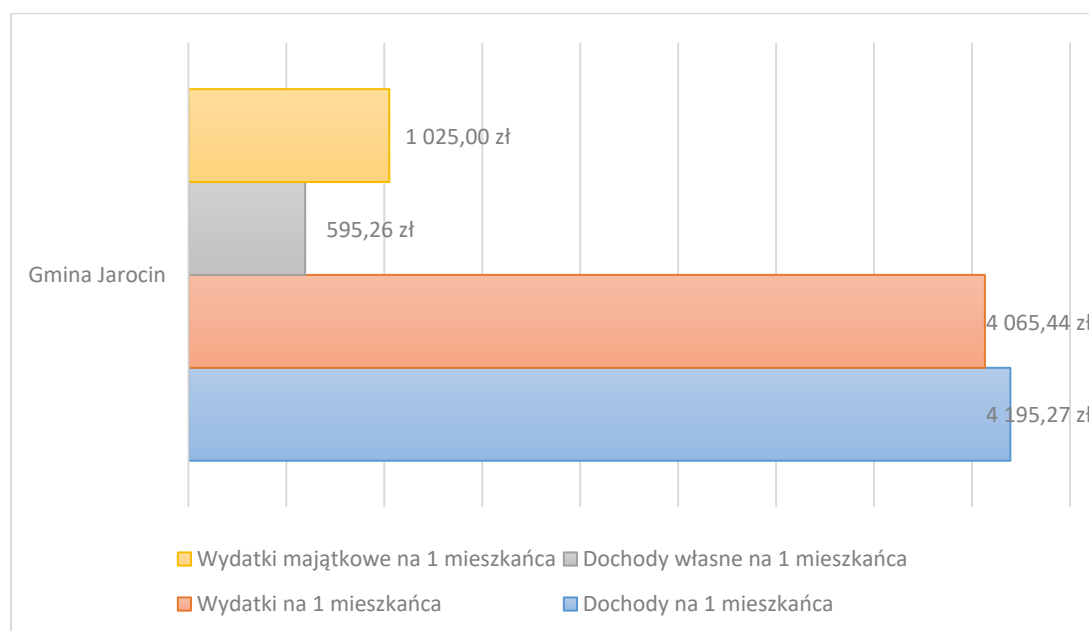
Rodzaj	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody	22 725 803,71	22 454 987,51	25 084 632,67	39 768 772,43	28 495 898,27
Wydatki	22 022 465,44	22 914 867,71	24 355 930,42	36 856 855,29	25 640 393,68
Nadwyżka/ deficyt	703 338,27	-459 880,20	728 702,25	2 911 917,14	2 855 504,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

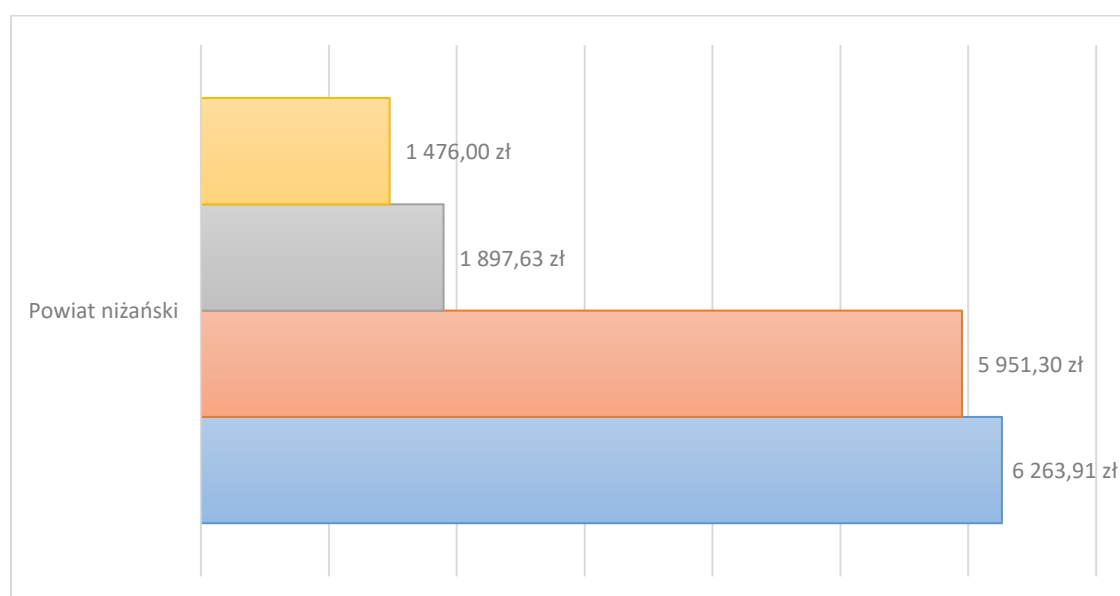
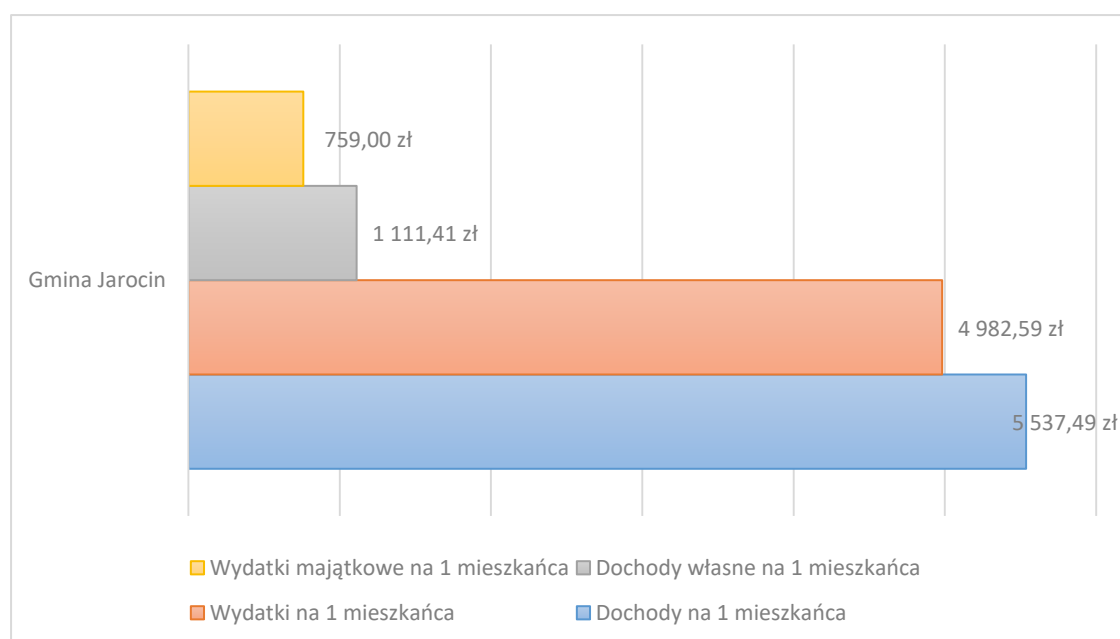
Duże znaczenie w analizie sytuacji finansowej poszczególnych gmin mają wskaźniki dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca. Wysokość dochodów na 1 mieszkańca w gminie Jarocin według danych z 2021 roku wyniosła 5 537,49 zł, w tym dochodów własnych – 1 111,41 zł z kolei wysokość wydatków na 1 mieszkańca wyniosła 4 982,59 zł, w tym wydatków majątkowych – 759,00 zł. Porównując te dane z danymi dla powiatu niżańskiego w 2021 roku, można zauważyć, że dochody na 1 mieszkańca, w tym dochody własne w gminie, a także wydatki na 1 mieszkańca oraz wydatki majątkowe na 1 mieszkańca były niższe niż średnia dla powiatu. W stosunku do roku 2017, wysokość wskaźników w 2021 roku wzrosła zarówno w gminie (oprócz wydatków majątkowych na 1 mieszkańca), jak i w powiecie, co ma związek ze wzrostem dochodów oraz wydatków gmin na przestrzeni ostatnich lat, ale również i wskutek zmniejszającej się liczby mieszkańców. Dane te zobrazowane zostały na poniższych wykresach.

Wykres 15 Dochody na 1 mieszkańca oraz wydatki na 1 mieszkańca w 2017 i 2021 w gminie Jarocin oraz powiecie niżańskim

2017

2021

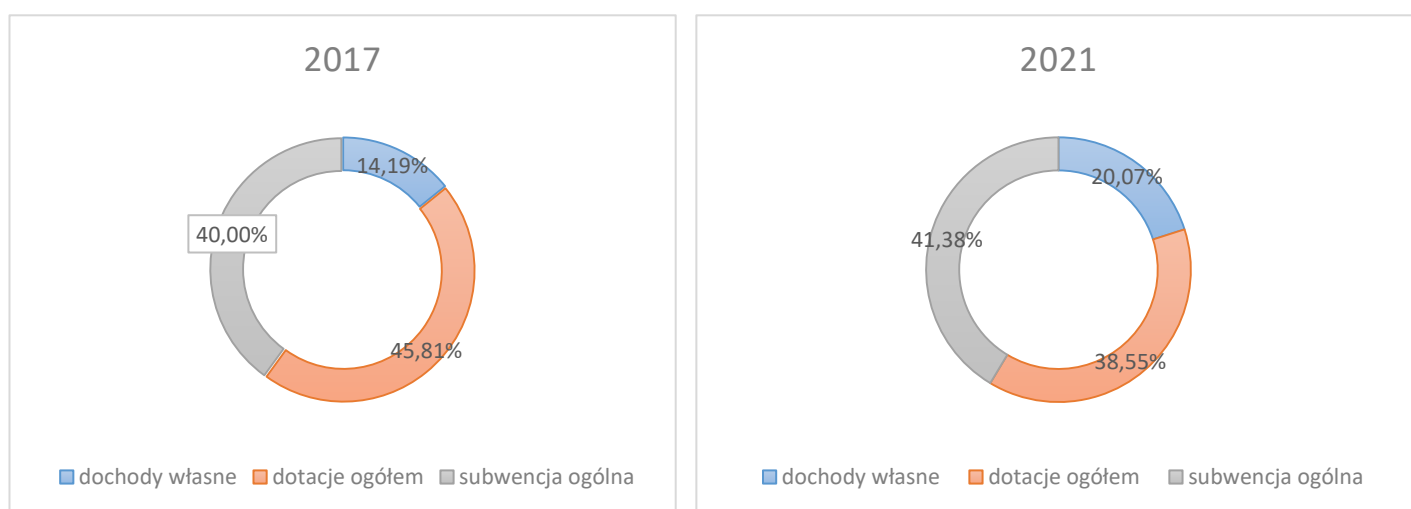
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego, wyróżnia się dochody własne, dotacje ogółem oraz subwencję ogólną. Źródłami dochodów własnych są przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych, a także udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych. Dotacje ogółem obejmują m. in. dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych przez ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych oraz dotacje i płatności budżetu środków europejskich, a także dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych ze środków europejskich oraz innych środków zagranicznych. Z kolei subwencja ogólna to świadczenie pieniężne z budżetu państwa, obejmujące części: oświatową, wyrównawczą, równoważącą oraz regionalną i rekompensującą.

Według danych GUS z 2021 roku, największą część dochodów gminy Jarocin stanowiły subwencja ogólna – 41,38% ogółu dochodów, natomiast najmniejszą część – dochody własne, tj. 20,07 % dochodów ogółem. W tej kwestii nastąpiła zmiana w stosunku do roku 2017, gdzie największą część dochodów budżetu stanowiły dotacje – 45,81 %, natomiast najmniejszą również dochody własne – 14,19 %. Na przestrzeni lat 2017-2021 spadek udziału dotacji ogółem w strukturze dochodów budżetowych nastąpił kosztem dochodów własnych.

Dane dotyczące struktury dochodów budżetu gminy Jarocin w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16 Struktura dochodów budżetu gminy Jarocin w roku 2017 i 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wspomniano już wcześniej, dochody budżetu dzieli się na dochody bieżące i dochody majątkowe. Największą część dochodów gmin stanowią dochody bieżące, których wysokość znacznie wzrosła na przestrzeni ostatnich lat. Wzrost w tym czasie dotyczył również dochodów majątkowych, które obejmowały przede wszystkim środki na inwestycje. W 2021 roku, w gminie Jarocin wysokość dochodów majątkowych wyniosła 2 551 076,96 zł, co stanowiło 8,95% dochodów ogółem, natomiast w 2017 roku ich wysokość kształtowała się na poziomie 3 156 297,68 zł, co stanowiło 13,89 % dochodów ogółem. Największą część dochodów majątkowych, stanowiły dotacje oraz środki przeznaczone na inwestycje, których źródłem były środki zewnętrzne z budżetu państwa pozyskane w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

Wysokość dochodów majątkowych, w tym wysokość dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje oraz wpływów ze sprzedaży składników majątkowych w gminie Jarocin w latach 2017- 2021 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Kształtowanie się dochodów majątkowych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

Rodzaj	2017	2018	2019	2020	2021
Dotacje oraz środki przeznaczone na inwestycje w zł	11 458,90	4 888,73	246 529,34	81 301,04	685 575,06
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w zł	1 336,00	4 060,00	0,00	0,00	0,00
Dochody majątkowe ogółem w zł	3 156 297,68	1 558 707,73	1 571 744,13	14 505 338,93	2 551 076,96
% dochodów ogółem	13,89	6,94	6,27	36,47	8,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Podobnie jak w przypadku dochodów, obok wydatków bieżących ważną rolę w kształtowaniu budżetu pełnią wydatki majątkowe, które obejmują wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne. Realizacja inwestycji przez gminę stanowi główny element jej rozwoju, wyrażany przede wszystkim poprzez wzrost konkurencyjności i zaspokajanie potrzeb społeczeństwa. Wydatki inwestycyjne w tym kontekście mają zasadnicze znaczenie, wpływają one w istotny sposób zarówno na skalę, jak i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych, zalicza się je do najbardziej efektywnych narzędzi wpływania na rozwój regionalny. W swej istocie wydatki inwestycyjne umożliwiają oddziaływanie na skuteczność wypełniania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioskować można, że niezbędność realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

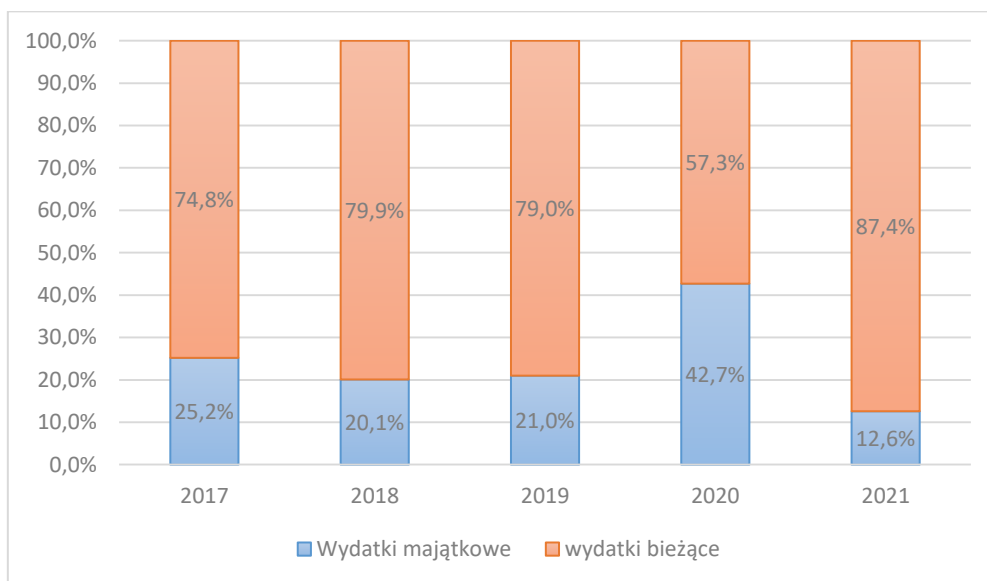
W 2021 roku, w gminie Jarocin wysokość wydatków majątkowych wyniosła 3 903 790,27 zł, stanowiąc 12,6% wydatków ogółem. Poziom wydatków majątkowych (inwestycyjnych) i ich udział w całkowitych wydatkach budżetowych w latach 2018-2020 miał tendencję wzrostową, po czym nastąpił spadek. Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetu ogółem na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Jarocin, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 30 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

Rok	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki majątkowe (w zł)	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %)
2017	22 022 465,44	5 550 691,28	25,2
2018	22 914 867,71	5 065 779,05	20,1
2019	24 355 930,42	5 114 719,43	21,0
2020	36 856 855,29	16 125 620,61	42,7
2021	25 640 393,68	3 903 790,27	12,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 17 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

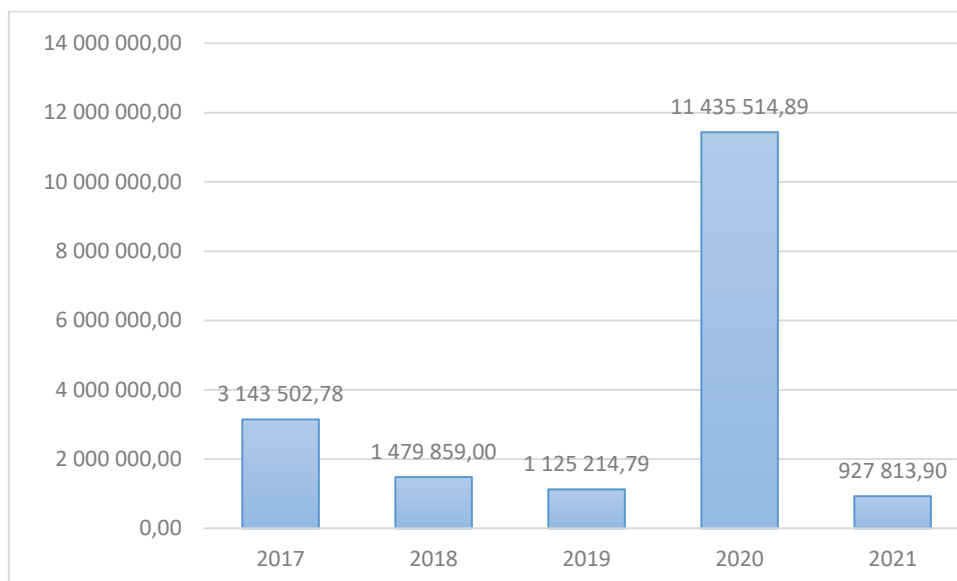
Źródło: Opracowanie własne

Zadłużenie gminy Jarocin na dzień 31.12.2021 r. wynosiło 1 251 414,98 zł, co stanowiło 4,39 % dochodów budżetu ogółem. Na owe zadłużenie składały się pożyczki i kredyty długoterminowe zaciągnięte w latach ubiegłych w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na realizację zadań wodno-kanalizacyjnych na terenie gminy. Analizując roczne sprawozdania finansowe z wykonania budżetu gminy Jarocin, można stwierdzić, że sytuacja finansowa gminy jest stabilna.

Ważnym elementem budżetu są przekazywane gminie środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich. W latach 2017-2021, zgodnie z danymi GUS, gmina Jarocin pozyskała łącznie 18 111 905,36 zł w ramach programów i projektów realizowanych z udziałem środków europejskich.

Wysokość pozyskanych przez gminę Jarocin środków w ramach programów i projektów unijnych realizowanych w latach 2017-2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18 Wysokość pozyskanych przez gminę Jarocin środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Jarocin realizowała projekty m. in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 2014-2020, którego Instytucją Zarządzającą był Zarząd Województwa Podkarpackiego, a także Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW), którego Instytucją Zarządzającą było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, natomiast instytucjami wdrażającymi: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urzędy Marszałkowskie oraz Agencja Rynku Rolnego.

5.4 Strefa Przestrzenna

5.4.1 Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

Gmina Jarocin wg podziału fizyczno – geograficznego położona jest w Makroregionie Kotliny Sandomierskiej, pod względem morfologicznym zaś w obrębie dwóch regionów: obniżenia Tanwi (przeważająca część obszaru gminy) i Równiny Rozwadowskiej (fragment zachodni). Na obszarze tym wydzielono następujące formy morfologiczne: Dolinę rzeki Bukowej, lokalnie porożcinaną przez starorzecza. Doliny boczne i nieckowate – największa z nich to dolina rzeki Gilówki stanowiąca formę o szerokości 100 – 600 m.

Obszar gminy pomimo, iż nie posiada urozmaiconej rzeźby terenu i jest raczej monotonną równiną z rzadką poprzecinaną dolinami rzecznyymi i wałami wydmyowymi, dzięki dużej lesistości (ok. 41,1 % ogólnej powierzchni), czystemu środowisku cechuje się wysokimi walorami krajobrazowymi i wypoczynkowymi.

Lasy mają duże znaczenie dla środowiska naturalnego, a także dla atrakcyjności i promocji gminy. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2022 r. poz. 672

z późn. zm.), lasem określamy grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, który pokryty jest drzewami, krzewami oraz runem leśnym i przeznaczony jest do produkcji leśnej lub stanowi rezerwat przyrody, czy też wchodzi w skład parku narodowego, albo też wpisany jest do rejestru zabytków. Lasem jest również grunt związany z gospodarką leśną, który zajęty jest przez: budynki, budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna - wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

W lasach na terenie gminy przeważają siedliska borowe o dużym zróżnicowaniu wilgotnościowym. Tereny leśne, szczególnie w północnej części cechują się dużą dostępnością i korzystnym mikroklimatem, co sprzyja rozwojowi turystyki. Lasy stanowią pozostałości Puszczy Solskiej, rozmieszczone są nierównomiernie, najbardziej zwarty kompleks leśny znajduje się w centralnej i północnej części gminy. Struktura siedliskowa lasów jest tu różnorodna - wśród siedlisk borowych od najwilgotniejszych siedlisk boru bagiennego poprzez bór mieszany wilgotny, po bór świeży. Występują również płaty boru bagiennego olsu oraz przystrumykowego łęgu jesionowo-olszowego. Przeważają drzewostany sosnowe (blisko 90%) z domieszką dębu i brzozy. Wśród lasów występują zbiorowiska bagienne (Mechowe Bagno w lasach na terenie sołectwa Mostki, Wilcze Bagno w lasach na terenie sołectwa Majdan Golczański) i roślinność wodna podmokłych zagłębi bezodpływowych. Do rzadkich gatunków roślin należą występujące w runie leśnym gajniki lśniące i bagno zwyczajne. W lesie pomiędzy Nalepami a Grabą znajduje się obszar z rośliczką okrągłolistną.

Lasy znajdujące się w gminie Jarocin posiadają niezwykle bogatą szatę roślinną oraz są ostoją bardzo licznej dzikiej zwierzyny. W środowisku leśnym najliczniej występują takie zwierzęta jak: sarny, jelenie, dziki, lisy, kuny i piżmaki. Tereny otwarte tj. łąki i pola uprawne są biotopem drobnej zwierzyny łownej (zające, kuropatwy, bażanty). W kompleksie leśnym położonym na północ od wsi Jarocin stwierdzono występowanie miejsc łęgowych głuszcza, gatunku objętego na tym terenie ochroną prawną (Rozporządzenie Wojewody Tarnobrzskiego Nr 4 z dnia 10.03.1992r.). Z rzadkich gatunków zwierząt występują na terenie gminy Jarocin łosie i wydry. W ostatnich latach bardzo się rozmnożyły bobry, które tworzą liczne żeremia na Gilówce i Bukowej.

Zgodnie z danymi GUS, powierzchnia gruntów leśnych, która obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną, wynosiła w 2021 r. w gminie Jarocin 3 769,92 ha, co w stosunku do roku 2017 oznaczało spadek o 16,06 ha. Ok. 64 % powierzchni gruntów leśnych, tj. 2 399,00 ha stanowiły grunty leśne prywatne. Ok. 36 % powierzchni gruntów leśnych, tj. 1 369,86 ha stanowiły grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych.

Powierzchnię gruntów leśnych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31 Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Grunty leśne ogółem w ha	3 785,98	3 817,43	3 817,25	3 770,92	3 769,92
Lesistość w %	41,3	41,7	41,7	41,1	41,1
Grunty leśne publiczne w ha	1 372,98	1 372,43	1 372,25	1 370,92	1 370,92

Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w ha	1 371,38	1 371,37	1 371,19	1 369,86	1 369,86
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych w ha	1 371,38	1 371,37	1 371,19	1 369,86	1 369,86
Grunty leśne gminne ogółem w ha	1,60	1,06	1,06	1,06	1,06
Grunty leśne prywatne ogółem w ha	2 413,00	2 445,00	2 445,00	2 400,00	2 399,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Jarocin, gdzie wskaźnik lesistości w 2021 r. wyniósł 41,1 %, znajdowała się na piątym miejscu w powiecie nizańskim. Dla całego powiatu nizańskiego, lesistość kształtowała się na poziomie 42,3 %, co przekraczało średnią dla województwa podkarpackiego oraz dla kraju, gdzie wyniosła odpowiednio 38,3 % i 29,6 %.

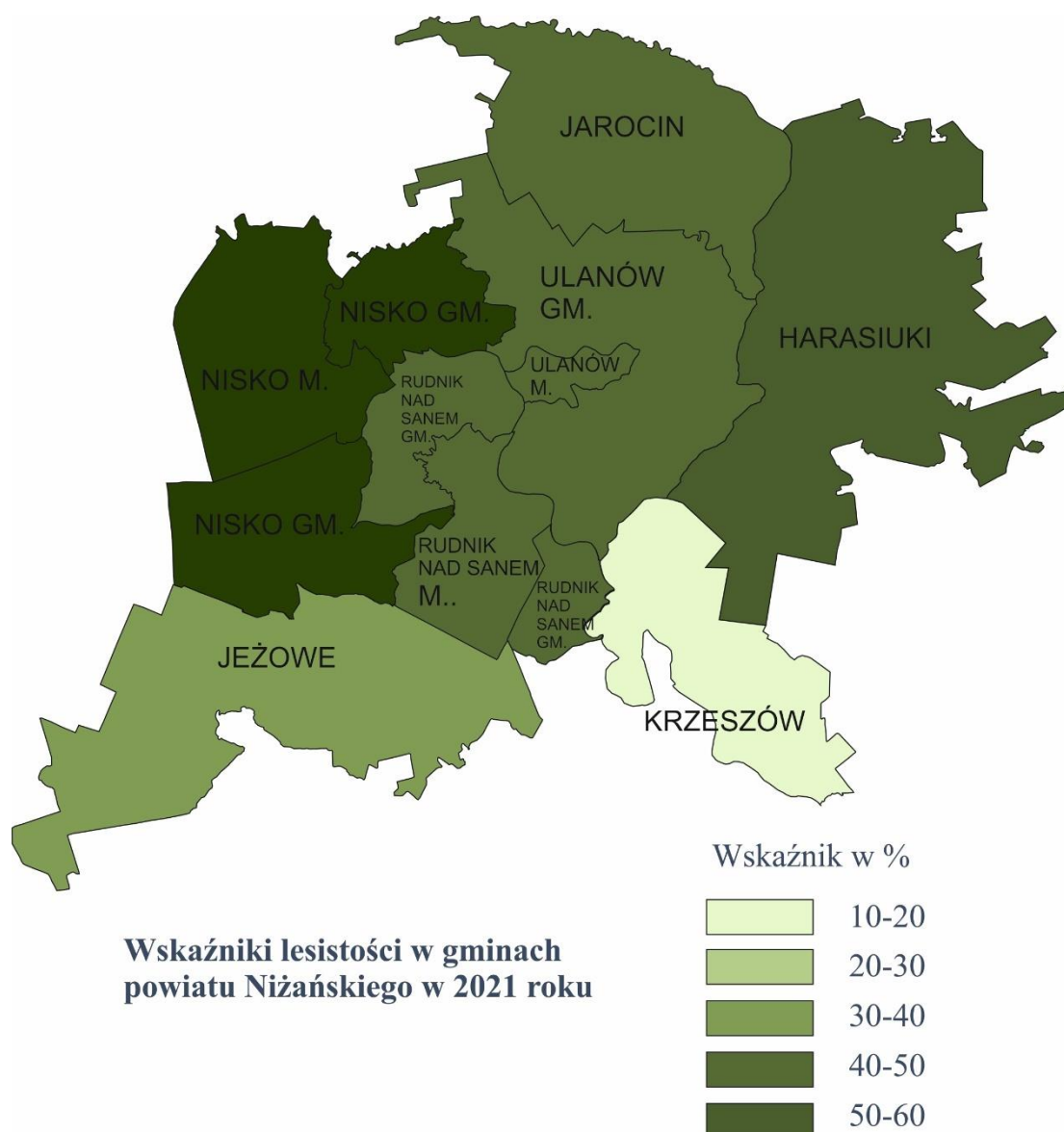
Wartość wskaźnika lesistości w gminie Jarocin na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego w 2021 roku, przedstawia poniższa tabela i mapa.

Tabela 32 Wskaźnik lesistości w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Gmina	Lesistość w %
Harasiuki	52,6
Jarocin	41,1
Jeżowe	31,6
Krzeszów	10,3
Nisko	51,5
Rudnik nad Sanem	49,0
Ulanów	41,2
Powiat nizański	42,3
województwo podkarpackie	38,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

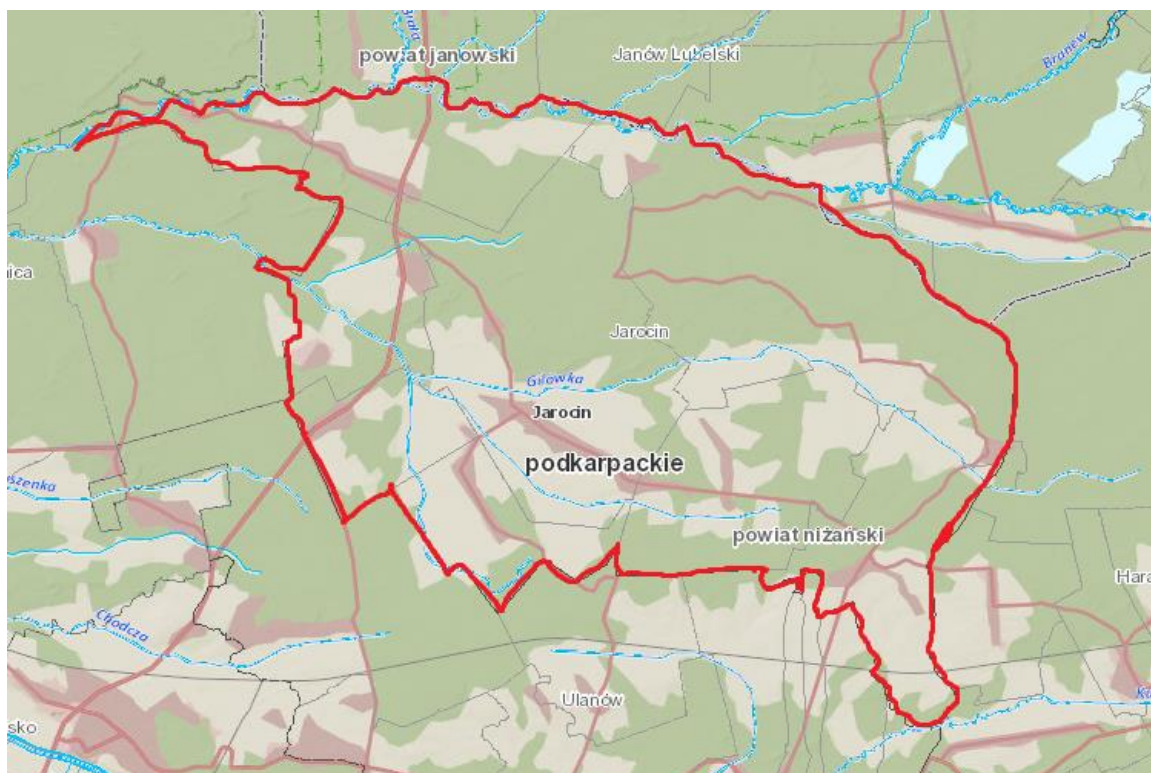
Mapa 11 Wskaźnik lesistości w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Jarocin położona jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej Wisły, administrowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Przez jej teren przebiegają, posiadające cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe, rzeki Bukowej i Gilówki będącymi dopływami Sanu, a także liczne potoki zasilające te rzeki, co zostało przedstawione na poniższej mapie.

Mapa 12 Sieć cieków wodnych na terenie gminy Jarocin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Na terenie gminy Jarocin wyznaczone są dwa obszary jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – Bukowa od Rakowej do ujścia (kod: RW200019229499) oraz Dopł. spod Kiszek (kod: RW200017229452), których charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Jarocin

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Działania z aktualizacji programu wodno-środowiskowego
RW200019229499	Bukowa od Rakowej do ujścia	NAT	DOBRY	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: regularny wywóz nieczystości płynnych; - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
RW200017229452	Dopł. spod Kiszek	NAT	DOBRY	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: regularny wywóz nieczystości płynnych; - budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Gmina Jarocin znajduje się w zasięgu jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 119 (kod: PLGW2000119), którego charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34 Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy Jarocin

Kod JCWPd	Numer JCWPd	Stan ogólny JCWPd	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW2000119	119	DOBRY	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Działania podstawowe: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej danego obszaru mają główne zbiorniki wód podziemnych, stanowiące naturalne zbiorniki wodne, które gromadzą wody podziemne, znajdujące się pod powierzchnią ziemi. Szczególne znaczenie GZWP wynika przede wszystkim z ich obecnego oraz perspektywicznego zaopatrzenia w wodę w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. W granicach gminy Jarocin nie znajdują się główne zbiorniki wód podziemnych, stąd występują ograniczone możliwości poboru tych wód do celów bytowo-gospodarczych.

Projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego dla dorzeczy jest opracowywany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a następnie zatwierdzony i publikowany przez właściwego ministra. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego opracowuje się mapy zagrożenia powodziowego (MZP) zgodnie z art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.), na których przedstawia się w szczególności:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - ✓ wału przeciwpowodziowego,
 - ✓ wału przeciwsztormowego,
 - ✓ budowli piętrzącej.

Zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są aktualizowane co 6 lat na podstawie art. 171 ust. 8 tejże ustawy. Obecnie obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, są mapy zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego. Na podstawie tych map można stwierdzić, że na terenie gminy Jarocin wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Bukowa, w północnej części gminy.

Obejmują one obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie – Q0,2 % (raz na 500 lat), średnie – Q1% (raz na 100 lat) oraz wysokie – Q10% (raz na 10 lat).

W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, przyjętym na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739), nie wskazano konieczności realizacji zadań na terenie gminy Jarocin.

Zgodnie z art. 183 i 184 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zadaniem administracji rządowej i samorządowej oraz Wód Polskich jest przeciwdziałanie skutkom suszy, które prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy. Projekt planu przygotowują Wody Polskie w uzgodnieniu z ministrami właściwymi do spraw: rolnictwa, rozwoju wsi, rybołówstwa, żeglugi śródlądowej oraz wojewodami. Plan obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Główny cel planu zawiera się już w samej jego nazwie, jest więc nim przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel ten doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

- 1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia ich dostępności na obszarach dorzeczy;
- 2) zwiększanie retencionowania (magazynowania) wód;
- 3) edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą;
- 4) stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W celu osiągnięcia jednego z celów planu, tj. skutecznego zarządzania zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, dokonywana jest szczegółowa analiza z wykorzystaniem wyników map zagrożenia występowania poszczególnych typów susz. Mapy te stanowią dane do przeprowadzenia oceny ilości zasobów dyspozycyjnych w warunkach suszy oraz służą do określenia stopnia ryzyka suszy.

Zasadniczo wyróżnia się cztery rodzaje suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną. Na zarządzanie ryzykiem suszy wpływ mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Z kolei mapy zagrożenia suszą dostarczają informacji dla planowania działań na rzecz przeciwdziałania jej skutkom, w szczególności poprzez czterostopniowy podział zagrożenia, gdzie I klasa obejmuje obszary zagrożone w stopniu słabym, II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym, III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym, a IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym.

Analizując mapy zagrożenia suszą, opracowane na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy, można stwierdzić, że dla terenu gminy Jarocin określono:

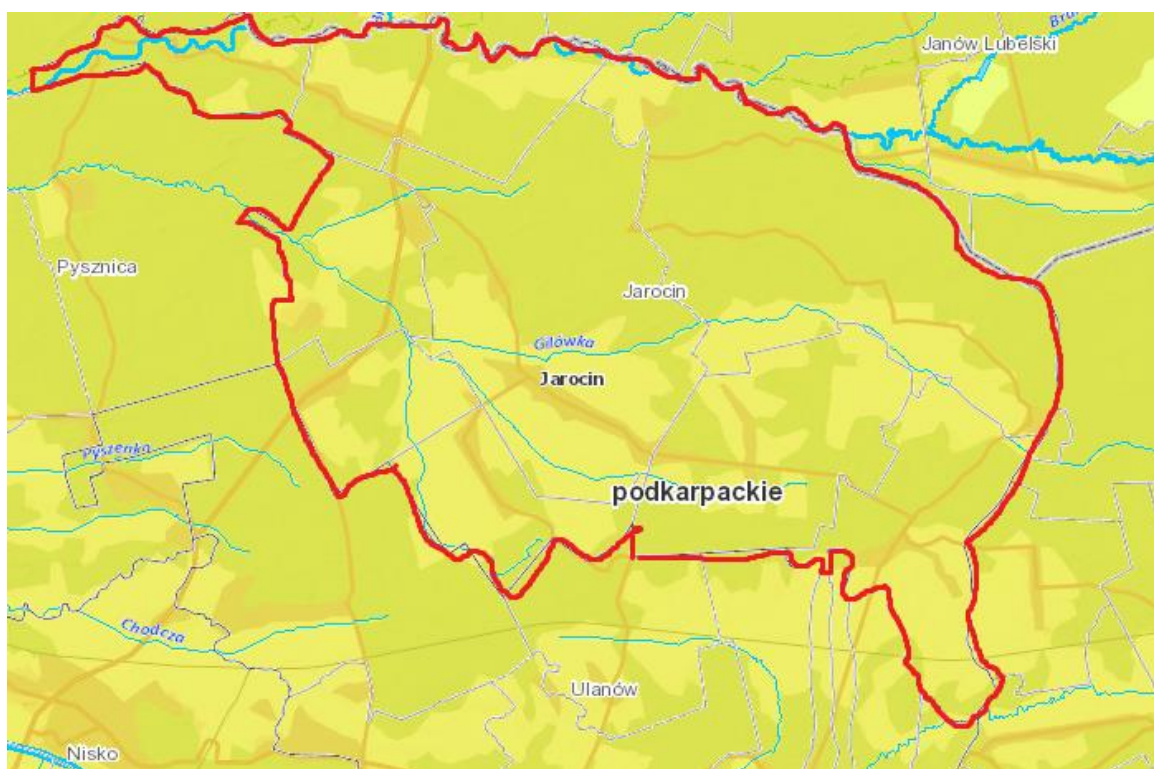
- umiarkowane zagrożenie suszą atmosferyczną;

- słabe zagrożenie suszą rolniczą dla całego obszaru gminy;
- silne zagrożenie suszą hydrologiczną dla całego obszaru gminy;
- słabe zagrożenie suszą hydrogeologiczną dla całego obszaru gminy.

Zgodnie z mapami łącznego zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną dla gminy Jarocin, dla niemal całego obszaru gminy określone zostało umiarkowane zagrożenie suszą, z wyjątkiem niewielkich części terytorium na południu gminy, co przedstawia poniższa mapa.

Obszary łącznego zagrożenia suszą na terenie gminy Jarocin, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 13 Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Jarocin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Kluczowym elementem Planu przeciwdziałania skutkom suszy jest katalog działań, który określa konkretne i mierzalne rozwiązania, których wdrożenie ma przyczynić się do ograniczenia skutków suszy. Katalog ten ma wymiar operacyjny, a poprzez zbiór działań realizowane są cele szczegółowe, co z kolei ma przełożenie na cel główny. Plan nie jest planem inwestycyjnym, a prezentuje jedynie plany budowy, przebudowy i remontów urządzeń wodnych, które są zawarte w pozostałych dokumentach planistycznych z zakresu gospodarki wodnej.

Postępowanie w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, które są realizowane w sposób niezależny od faktycznego wystąpienia suszy. W praktyce jest to wdrażanie działań technicznych oraz nietechnicznych, które służą m.in. kształtowaniu zasobów wodnych, gospodarowaniu gruntami i wodami, czy też ochronie ekosystemów wodnych i terenów podmokłych. Kluczowe są działania retencyjne, służące

poprawie i przywracaniu naturalnych warunków obiegu wody. Przeciwdziałanie skutkom suszy służy również zmniejszaniu niedoborów wody, wzmocnieniu ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawie stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Na obszarze gminy Jarocin, w okresie 2021-2027 nie zostały zaplanowane przez Wody Polskie do realizacji zadania inwestycyjne z zakresu budowy i przebudowy urządzeń wodnych służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Formy ochrony przyrody

Kwestie związane z ochroną przyrody regulowane są przez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.). Zgodnie z niniejszą ustawą formami ochrony przyrody są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, a także ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Każda z tych form spełnia inną rolę w systemie ochrony przyrody i służy innym celom, z tego względu cechuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu.

Na terenie gminy Jarocin występują następujące formy ochrony przyrody:

- 1) park krajobrazowy
- 2) obszary Natura 2000 – ptasie i siedliskowe,
- 3) pomniki przyrody.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Cały obszar gminy Jarocin znajduje się w obszarze Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie – otulina.

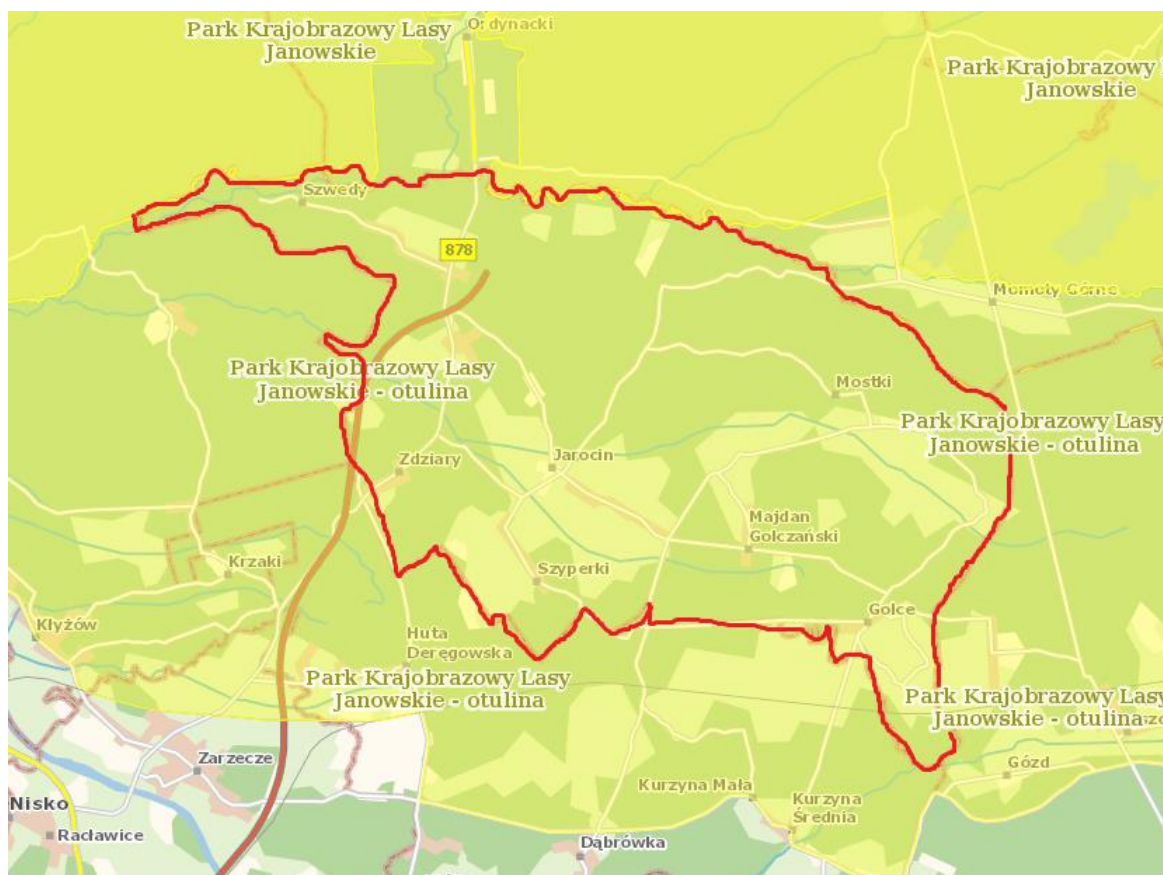
Lasy Janowskie, tworzące środkową i centralną część Puszczy Solskiej, są jednym z największych zwartych kompleksów leśnych w Polsce o cennych właściwościach przyrodniczych i krajobrazowych.

Park ten położony jest w dorzeczu Wisły. Lasy przecinają liczne równoległe do siebie doliny niewielkich rzek i strumieni wypływających spod krawędzi wyżyn. Ze względu na stosunkowo niewielki spadek rzeki silnie meandrują, wijąc się wśród lasów. Wraz z otaczającymi je łąkami stanowią malowniczy i charakterystyczny element krajobrazu. Największą z rzek jest dopływ Sanu - Bukowa, której dolina wyznacza południową granicę Parku. Bardzo istotnym elementem sieci hydrograficznej Parku są liczne bagna i torfowiska, zajmujące zagłębienia terenu i stanowiące obszary źródliskowe cieków. Przeważają torfowiska wysokie i przejściowe. Większość z nich porasta las.

Na wysokie wartości przyrodnicze Parku składają się: duża powierzchnia kompleksu leśnego, ogromna różnorodność siedlisk i zbiorowisk roślinnych z wieloma rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin, bogata fauna charakterystyczna dla naturalnych ekosystemów leśnych, obecność dużych kompleksów stawów, bagien i torfowisk, liczne miejsca pamięci narodowej z okresu II wojny światowej oraz elementy kultury materialnej i duchowej regionu.

Położenie gminy Jarocin względem Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie przedstawia poniższa mapa.

Mapa 14 Położenie gminy Jarocin względem Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie

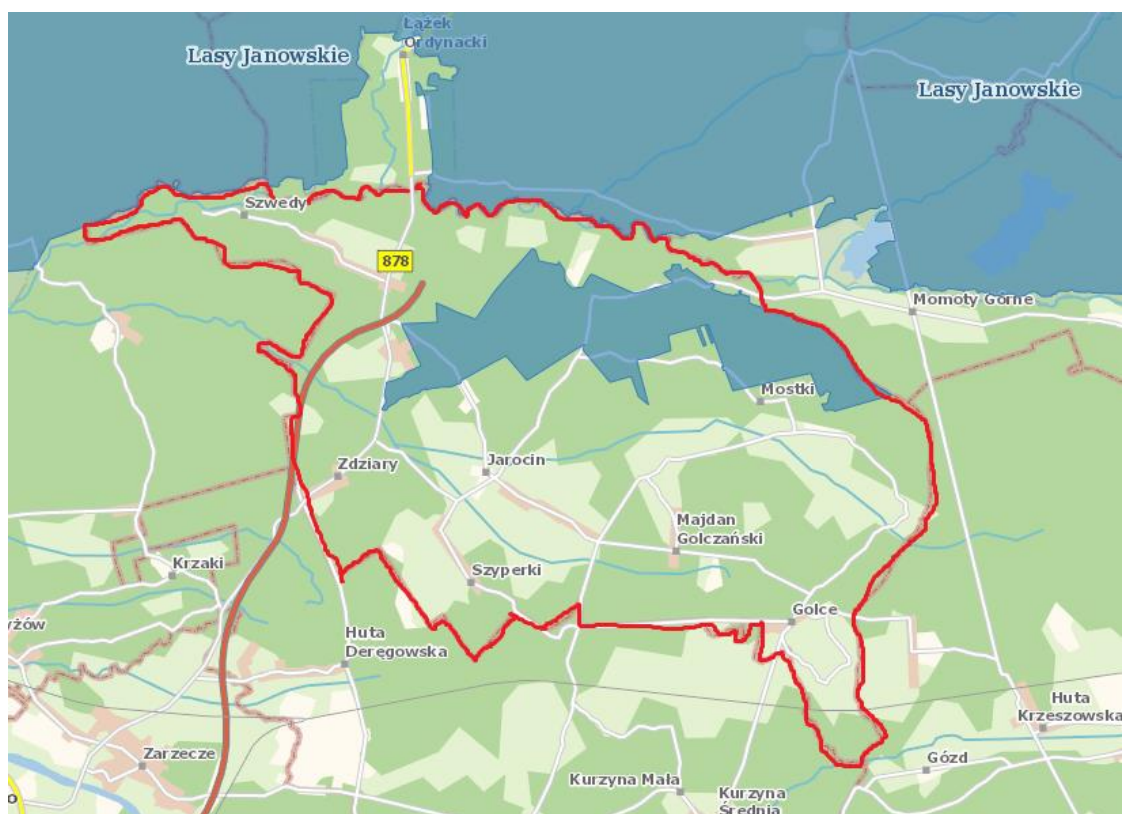

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000 objęte są ochroną przyrody w celu zachowania określonych typów siedlisk przyrodniczych, a także gatunków, które są uważane za cenne i zagrożone. W ramach programu Natura 2000 wyznaczone zostały tzw. obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk. Wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków ma na celu protekcję populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk, z kolei celem wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony siedlisk jest ochrona siedlisk przyrodniczych, populacji i siedlisk roślin oraz zwierząt, a także odtworzenie siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków roślin lub zwierząt.

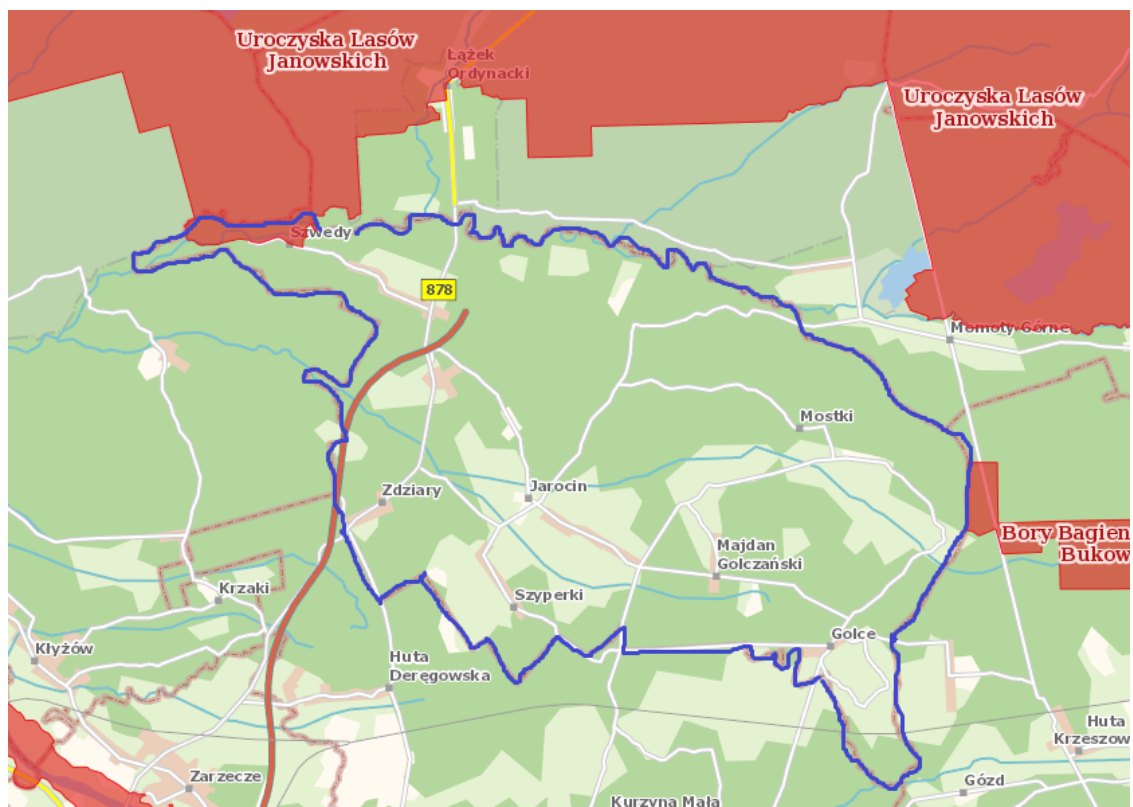
Na terenie gminy Jarocin występują specjalny obszar ochrony ptaków – Lasy Janowskie oraz specjalny obszar ochrony siedlisk – Uroczyska Lasów Janowskich, które swoim zasięgiem obejmują fragmenty gminy, co zostało przedstawione na poniższych mapach.

Mapa 15 Obszar specjalnej ochrony ptaków – Natura 2000 na terenie gminy Jarocin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Mapa 16 Specjalne obszary ochrony siedlisk – Natura 2000 na terenie gminy Jarocin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000 na terenie gminy Jarocin są cenną ostoją niemal 30 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, wśród nich 9 znalazło się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Jest to jedna z najważniejszych w kraju ostoi głuszcza. W okresie lęgowym występuje tu ponad 1% krajowej populacji bielika, bociana czarnego, głuszcza i lelka. Duże zagęszczenia osiągają tu również: kania czarna, trzmielojad, orlik krzykliwy i sóweczka. Lasy są ostoją gatunków puszczańskich, takich jak wilk i wszystkie gatunki kuraków leśnych (głuszec, cietrzew, jarząbek). Wśród innych ważnych gatunków w ostoi wymienić należy także po jednym gatunku płaza i rośliny naczyniowej z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. W ostoi występuje wiele rzadkich gatunków roślin, wśród których 20 znajduje się pod ochroną prawną.

Głównymi walorami siedliskowymi są tu bory jodłowe, bory bagienne i torfowiska. Ponadto na uwagę zasługują łągi olszowe wzdłuż licznych cieków oraz murawy napiaskowe i wrzosowiska zlokalizowane w zachodniej części obszaru oraz śródleśne łąki. Zidentyfikowanych zostało tu 23 rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujące w sumie około 18% powierzchni obszaru. Jest to również ważna ostoja flory i fauny. Stwierdzono tu występowanie 19 gatunków zwierząt i 2 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Poza tym w obszarze występują liczne populacje innych rzadkich i chronionych w Polsce taksonów.

Oprócz wyżej wskazanych form ochrony przyrody, na terenie gminy Jarocin ustanowione zostały również pomniki przyrody, za które uznaje się pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. W gminie Jarocin za pomniki przyrody uznano:

- dąb szypułkowy rosnący na południowym skraju wsi Nalepy
- grusza dzika rosnąca w Majdanie Golczańskim.

5.4.2 Dziedzictwo kulturowe

Ważnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego jest również dziedzictwo kulturowe, związane ściśle z tradycją, historia oraz tożsamością danej społeczności i obejmujące elementy materialne, jak np. zabytki architektury oraz niematerialne, jak np. zwyczaje, obrzędy, tradycyjna wiedza i praktyki. Ochrona dziedzictwa jest szczególnie ważna dla zachowania tożsamości i wartości dla przyszłych pokoleń.

Gmina Jarocin położona jest w Kotlinie Sandomierskiej. W przeszłości niemal cały obszar kotliny zajmowała Puszcza Sandomierska, która we wczesnym średniowieczu stanowiła naturalną granicę pomiędzy królestwem polskim i księstwami ruskimi. Ostatecznie do Polski przyłączył ją dopiero Kazimierz Wielki. Przez długi czas, ze względu na trudne warunki naturalne /gęsty las, bagna i tereny podmokłe oraz liczne rozlewiska rzeczne/ nie była zasiedlana przez większe skupiska ludzi. W początkowym okresie rozwoju osadnictwa, była miejscem schronienia dla niepokornych chłopów, którzy chronili się w nieprzebranych kniejach przed pańszczyzną, dla zbiegów ściganych przez prawo oraz jeńców wojennych, osadzanych tu z rozkazu królewskiego.

Pierwsi osadnicy utrzymywali się głównie z bogactw naturalnych lasów i rzek. Oprócz łowiectwa i myślistwa zajmowali się również bartnictwem. Pod koniec XVIII w. rozpoczęło się ożywienie gospodarcze w życiu miast i wsi. Miało to także ogromny wpływ na rozwój zorganizowanego osadnictwa w terenach puszczańskich. Tworzący się przemysł potrzebował bowiem dużych ilości drewna a także produktów z niego wyrabianych, takich jak: węgiel drzewny, potaż, smoła, dziegieć, terpentyna. W tym to głównie okresie powstają wioski i osady położone na terenie obecnej gminy Jarocin.

Do karczunku lasów związanego z rozwojem przemysłów drzewnych i rzemiosł opartych na tym surowcu: maziarstwa, smolarstwa, węglarstwa drzewnego sprowadzani są chłopci z innych, przeludnionych obszarów kraju, takich jak Mazowsze czy zachodnia Małopolska, ale także ludność ruska czy też wołoska. Świadectwem powstawania osad leśnych do gospodarczego wykorzystywania lasów jest nazwa "Majdan".

Stawały się one często zawiązkami wsi zakładanych na wyciętych obszarach leśnych. Zwykle przybierały one nazwę od dóbr, do których należały lasy. W pobliżu Jarocina było 5 takich osad. Mieszkańcy ich trudnili się wyrabianiem klepek, gontów, smoły, terpentyny i potażu. Po wyrzeźbieniu dużych połaci puszczy uzyskano tereny nadające się do wykorzystania rolniczego. Część mieszkańców Puszczy zajęła się więc hodowlą i rolnictwem.

W Jarocinie w XIX i na początku XX wieku istniał majątek ziemski, którego pierwszymi właścicielami byli Marianna z Wierzchlejskich i Aleksander Srokowscy. Nabyli oni w 1832 r. majątek w Jarocinie w ramach parcelacji i sprzedaży Królewszczyn przeprowadzonej przez rząd austriacki. Prócz Jarocina zakupili wtedy część Nalep do Jastkowic należących, Katy, Kutylły, Zdziary Szyperki, Mostki – Sokale oraz Jeże – Deputaty. Powyższe dobra nabył na licytacji w 1860 r. Jan Niesiołowski. Następnym właścicielem był Henryk Malinowski, który częściowo rozparcelował swój majątek, a resztę sprzedał Żydom.

W okresie międzywojennym Jarocin był siedzibą gminy wiejskiej i należał do powiatu niżańskiego w województwie lwowskim. W Jarocinie i Domostawie działały koła Stronnictwa Ludowego, koło ZMW "Wici". W kampanii wrześniowej walczyli żołnierze rekrutujący się z terenu gminy. Za ukrywanie Żydów podczas okupacji 8 osób otrzymało medal "Sprawiedliwy wśród narodów świata". Oprócz udziału w walkach obronnych we wrześniu 1939 roku mieszkańcy gminy brali udział w walkach na wielu frontach II wojny światowej: pod Monte Casino, Wale Pomorskim, od Lenino do Berlina. Wielu należało do partyzantki. Niektóre wioski uległy całkowitej pacyfikacji. Świadectwem tego czasu jest wiele pomników martyrologii. Za postawę w czasie okupacji Jarocin w 1972 r. otrzymał Krzyż Grunwaldzki III klasy.

Jarocin jest największą wioską w gminie, dlatego też stanowi siedzibę najważniejszych instytucji tj. Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Ośrodka Kultury Sportu Turystyki i Rekreacji oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Zabudowa wsi to typowa rzędówka o układzie kalenicowym. W centrum wsi znajduje się kościół p.w. Matki Bożej Bolesnej. Na krańcu Jarocina, przy drodze do Ulanowa stoi piękna, drewniana kapliczka. Obok Urzędu Gminy znajduje się pomnik poświęcony bohaterskiej postawie mieszkańców wsi w czasie II wojny światowej. Na placu parafialnym znajduje się wzniesiony staraniem samorządu lokalnego pomnik ks. Marcina

Kędzierskiego zamordowanego przez Niemców w 1943 roku. We wsi prowadzone jest gospodarstwo agroturystyczne „U Małgosi”.

W Jarocinie od 1999 r. organizowana jest duża impreza pod hasłem "Spotkań Rodzinnych w Państwie Jarocin" oraz od 2005 Biegi Zwycięstwa nad bolszewikami "Goń bolszewika, goń" im. Sebastiana Małka i Jana Kozioła kawalerów orderu Virtuti Militari.

Gmina Jarocin planuje utworzenie Mauzoleum Ofiar Ludobójstwa na Wołyniu i Małopolsce Wschodniej. Inwestycja związana jest ze wzniesieniem pomnika Rzeź Wołyńska w Domostawie. Budynek będzie mieścić sale ekspozycyjne, salę kinową, sanitariaty i będą w nim zgromadzone pamiątki ludobójstwa na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej.

Wieś Domostawa do 1973 r. była siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej. Przyszywanym przysiółkiem Domostawy są Mokłaki, które sąsiadują z przysiółkiem Wołoszyny w sołectwie Szwedy. W miejscowości znajduje się kościół parafialny p. w. Matki Bożej Królowej Polski oraz szkoła podstawowa. Na uwagę zasługuje wnętrze kościoła wykonane przez miejscowego rzeźbiarza w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku.

Golce składają się z wielu części. Ich nazwy to: Podedwór, Ostrowskie, Habudy, Dębowe, Górka, Rusiny, Oleszki, Ostrowskie, Załomy, Błogie i Psi Borek. Golce są typowym sołectwem rolniczym, w którym niemal nie ma pól nie uprawianych. W Golcach działał kiedyś browar, po którym pozostały tylko resztki ich fundamentów. We wsi działa szkoła podstawowa. W miejscowości znajduje się kościół p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny. Na dzwonnicy kościelnej wmurowana jest tablica upamiętniająca zamordowanych przez Niemców w czasie II wojny światowej mieszkańców sołectwa. Niedaleko szkoły stoi kaplica, która została wybudowana w 1929 r.

W XIX w. w Katach istniała fabryka terpentyny. Po obiekcie tym pozostały tylko resztki fundamentów.

Kutyły są najmniejszą miejscowością w gminie Jarocin. Ozdobą Kutył jest oryginalna kapliczka słupowa oraz niewielki staw na działce Wspólnoty Serwitutowej.

W połowie XIX wieku powstała wieś Majdan Golczański z parcelacji majątku ziemianina Lewickiego z Borków. Pierwotnie występowała pod nazwą Majdan Borkiński. Tutaj przybyło najwięcej osadników z Wrzaw, Krzątki i Mazur Kolbuszowskich, a także z innych wsi z powiatu niżańskiego i leżajskiego. Chłopi ci kupowali przeważnie wyręby leśne i łąki. Na kupno ziemi zaciągali pożyczki w bankach we Lwowie. **Majdan Golczański** jest sołectwem bardzo rozległym, składającym się z wielu części. Są nimi: Pogońcowa Smuga, Brzozowa Smuga, Knieja, Załomy, Babie Laski, Biedaczów. Budynek szkolny został przebudowany i na parterze budynku mieści się ośrodek rehabilitacji prowadzony przez Caritas Diecezji Sandomierskiej natomiast pomieszczenia na piętrze są wykorzystywane jako świetlica wiejska dla społeczności lokalnej.

Mostki jest to największe pod względem zajmowanego obszaru sołectwo w gminie. Składa się ono z części, takich jak: Podpory i Graba oraz przysiółków jak: Wasile, Sokale, Nalepy, Jeże, Bukowa, Łoza i Deputaty. W Mostkach – Sokalach znajduje się budynek po byłej szkole podstawowej, który planuje się zagospodarować na potrzeby sołectwa /świetlica wiejska/. W Mostkach-Wasilach znajduje się kościół p.w. Przemienienia Pańskiego. Wielkie połacie sołectwa Mostki zajmują lasy, które od niedawna /2007/ są zaliczone do obszarów Natura 2000.

Sołectwo Szwedry w całości przynależy do parafii w Domostawie. Mieszkańcy Szwedów związani są także z Domostawą poprzez szkołę, do której uczęszczają ich dzieci. We wsi prowadzone są - dwa gospodarstwa agroturystyczne.

Szyperki to nazwa kulturowa, od zawodu szyper (pierwszy dozorca statku, rządca statku), który tam mieszkał w związku ze spławem drzewa do Gdańska, czy też do innych miast. Do Szyperek ściągnięto Rusinów i zatrudniono ich jako robotników leśnych i przy spławie drewna do miast. **Szyperki** to wieś o zwartej zabudowie. Jej częściami są Mule i Podchoina położone w niewielkiej odległości. We wsi działa znajduje się budynek po byłej szkole podstawowej, w którym planuje się utworzenie Klubu Seniora oraz mieści się w nim świetlica. Sołectwo w całości przynależy do parafii w Jarocinie. Na skrzyżowaniu przy drodze do Huty Deręgowskiej znajduje się kaplica p.w. Najświętszej Marii Panny. Została ona wybudowana w 1873 r. jako greko – katolicka.

Zdziary są zwartą wioską. Życie społeczne w sołectwie toczy się głównie na początku wsi od strony północnej, gdyż znajdują się tutaj kościół p.w. Chrystusa Króla, budynek po byłej szkole podstawowej, który jest w trakcie adaptacji na potrzeby Domu Pomocy Społecznej, świetlica wiejska, szatnia i boisko sportowe. Zdziary w całości przynależą do parafii w Domostawie.

Z dziedzictwa kulturowego gminy Jarocin do dzisiejszych czasów zachowały się tu nieliczne zabytkowe obiekty. Do najciekawszych obiektów architektury, miejsc pamięci i innych obiektów na terenie gminy można zaliczyć przede wszystkim:

- Kościół pw. Matki Bolesnej w Jarocinie;
- Kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Domostawie;
- Pomnik w Jarocinie poświęcony bohaterskiej postawie mieszkańców wsi w czasie II wojny światowej.

Zdjęcie 4 Kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Domostawie.

Źródło: Urząd Gminy w Jarocinie

Zdjęcie 5 Kapliczka na wydmie

Źródło: Urząd Gminy w Jarocinie

5.4.3 Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Jarocin określa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarocin przyjęte uchwałą Rady Gminy Jarocin Nr XXVII/239/01 z dnia 27 grudnia 2001 r.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu celów i kierunków polityki przestrzennej, określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. W tym zakresie fundamentalne znaczenie mają zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Ład przestrzenny jest określany jako ukształtowanie powierzchni, które tworzy harmonijną całość i uwzględnia w sposób uporządkowany wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Z kolei zrównoważony rozwój jest to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integracji działań politycznych, społecznych i gospodarczych, mając na względzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno w chwili obecnej jak i dla przyszłych pokoleń.

Studium jest sporządzane dla obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy oraz pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1) stanowi akt polityki przestrzennej gminy, określający strategię rozwoju przestrzennego;
- 2) wpływa na zasady kształtowania przestrzeni, określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, koordynując ich ustalenia;
- 3) może stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W celu kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu tworzone są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na działkach gminnych i prywatnych, umożliwiające przyjęcie wieloletniego kierunku działań standaryzujących ład i porządek przestrzenny oraz stwarzające możliwość zrównoważonego rozwoju podstawowej infrastruktury komunalnej i społecznej oraz sprawniejszego zasiedlania obszarów gminy. Obligatoryjnie realizowane są programy i projekty zmierzające do harmonizacji i kształtowania przestrzeni publicznej.

Na koniec 2021 r. na terenie gminy Jarocin obowiązywało 10 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 9 sporządzonych na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Powierzchnia terenów objętych planami wynosiła łącznie 156,07 ha, co stanowiło 1,71 % całkowitej powierzchni gminy.

Tabela 35 Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Jarocin według stanu na dzień 31.12.2022 r.

L.p.	Nazwa planu miejscowego	Podstawa prawna	Powierzchnia planu (ha)
1.	Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Gminy Jarocin – Zmiana IV	Uchwała nr XIX/142/97 z dnia 25.03.1997 r.	17,7
2.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Jarocin	Uchwała nr IV/29/2003 z dnia 28.03.2003 r.	48,2
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w miejscowości Domostawa	Uchwała nr XXIV.171.2017 z dnia 21.06.2017 r.	2,98
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w sołectwie Kutyły	Uchwała nr XXIV.172.2017 z dnia 21.06.2017 r.	3,12
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w miejscowości Jarocin (część Majdan Jarociński)	Uchwała nr XXVIII.198.2017 z dnia 15.12.2017 r.	18,41
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w miejscowości Jarocin (część Przymiarki) oraz w miejscowości Majdan Golczański (część Knieja i Biedaczów)	Uchwała nr XXVIII.199.2017 z dnia 15.12.2017 r.	26,43
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w miejscowości Majdan Golczański (część Załomy Majdańskie)	Uchwała nr XXVIII.200.2017 z dnia 15.12.2017 r.	19,41
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki położonej w miejscowości Mostki (część Podpory)	Uchwała nr XXVIII.201.2017 z dnia 15.12.2017 r.	0,3

9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w miejscowości Szyperki	Uchwała nr XXVIII.202.2017 z dnia 15.12.2017 r.	0,59
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Jarocin dla działek położonych w rejonie rzeki Gilówka	Uchwała nr XXIX.217.2017 z dnia 28.12.2017 r.	18,93

Źródło: Urząd Gminy w Jarocinie

Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych gminy Jarocin. Jednak w obecnej sytuacji jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.

W stosunku do terenów nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowanie przestrzenne jest realizowane poprzez wydawanie przewidzianych prawem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2021 r. na terenie gminy Jarocin wydanych zostało 43 decyzje o warunkach zabudowy oraz 7 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Łącznie na przestrzeni lat 2017-2021 wydane zostały 174 decyzje o warunkach zabudowy oraz 18 decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego. Dane dotyczące wydawanych decyzji na przestrzeni lat 2017-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Jarocin

Rodzaj decyzji	2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	1	2	6	2	7
Decyzje o warunkach zabudowy, w tym:	27	33	29	42	43
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	18	27	21	23	34
- decyzje dotyczące zabudowy usługowej	3	1	0	3	1
- decyzje dotyczące innej zabudowy	6	5	8	16	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

5.4.4 Mieszkalnictwo

Ważnym elementem rozwoju lokalnego w gminie jest mieszkalnictwo, związane z wielkością zasobów mieszkaniowych oraz warunkami mieszkaniowymi. Mieszkalnictwo ściśle wiąże się również z polityką przestrzenną, ze względu na jej rolę w kształtowaniu przestrzeni, decydując o sposobie użytkowania terenu.

W zasobie mieszkaniowym gminy Jarocin jest 10 lokali mieszkalnych, z czego 8 lokali jest wynajmowanych a 2 pozostaje do wynajęcia. Spośród 2 lokali socjalnych, 1 jest wynajęty

Według danych GUS z 2021 roku, na terenie gminy Jarocin znajdowało się 1 497 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 149 148 m², a w stosunku do roku 2017 ich liczba wzrosła o 97.

Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Jarocin w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Jarocin w roku 2017 i 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Mieszkania	szt.	1 400	1 497
Izby	szt.	6 345	6 898
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	138 347	149 148

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Porównując wskaźniki, dotyczące wielkości zasobów mieszkaniowych w gminie Jarocin ze wskaźnikami dla powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego za rok 2021 można zauważyć, że w zakresie przeciętnej powierzchni użytkowej jednego mieszkania kształtuje się on korzystniej dla gminy Jarocin. W gminie niższa niż w powiecie była przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę oraz wskaźnik mieszkań na 1000 mieszkańców. W gminie Jarocin wyższa była przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie niż w powiecie nizańskim i województwie podkarpackim. Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca wskazuje natomiast, że w gminie Jarocin w stosunku do województwa podkarpackiego, występuje większy udział zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, przez co wartość wskaźnika jest wyższa.

Dane dotyczące wskaźników z zakresu zasobów mieszkaniowych dla roku 2021 w gminie Jarocin, powiecie nizańskim i województwie podkarpackim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38 Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Jarocin, powiecie nizańskim i województwie podkarpackim dla roku 2021

Wskaźnik	Gmina Jarocin	Powiat nizański	Województwo podkarpackie
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	99,6	93,3	84,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	29,1	29,8	28,4
Mieszkania na 1000 mieszkańców	292,0	319,5	337,2
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,42	3,13	2,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

O warunkach mieszkaniowych, oprócz takich czynników jak powierzchnia mieszkania, w tym powierzchnia przypadająca na 1 osobę, czy też przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie, decyduje również wyposażenie w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, do których można zaliczyć łazienkę, ustęp spłukiwany, wodociąg, centralne ogrzewanie oraz gaz sieciowy.

Na przestrzeni ostatnich lat, ogółem w skali kraju można zauważyć wzrost liczby mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne. 92,6% mieszkań na terenie gminy Jarocin w 2020 roku wyposażonych było w wodociąg, 87,9% w ustęp spłukiwany a 85,9% w łazienkę. Centralne ogrzewanie posiadało 57,2% ogółu mieszkań, natomiast dostępu do gazu sieciowego nie posiadało żadne mieszkanie.

Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w liczbie ogólnej mieszkań na terenie gminy Jarocin w roku 2017 i 2020 przedstawia poniższa tabela. Na dzień opracowania Strategii brak było dostępnych danych z 2021 roku.

Tabela 39 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne na terenie gminy Jarocin w roku 2017 i 2020

Wyszczególnienie	2017	2020
	% ogółu mieszkań	% ogółu mieszkań
Wodociąg	94,0	92,6
Ustęp spłukiwany	89,1	87,9
Łazienka	86,9	85,9
Centralne ogrzewanie	56,6	57,2
Gaz sieciowy	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Jarocin można zauważyć wzrost liczby mieszkań, co jest trendem zarówno w województwie podkarpackim ogółem, jak i w skali kraju. W tym okresie oddano łącznie do użytkowania 88 budynków mieszkalnych o powierzchni 11 120 m².

Tabela 40 Budownictwo mieszkaniowe w gminie Jarocina na przestrzeni lat 2017 - 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania	szt.	9	17	24	17	21
Ilość izb ogółem	szt.	48	90	139	95	108
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	1 135	2 056	3 165	2 169	2 595

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pomocne w określeniu sytuacji w budownictwie mieszkaniowym na danym obszarze oraz tendencji zachodzącej w tej kwestii, są opracowane przez GUS wskaźniki budownictwa mieszkaniowego, m. in. mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania oraz nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności.

Według danych GUS z 2021 r., wartość wskaźnika liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wyniosła w gminie Jarocin 4,1, co było wynikiem wyższym w stosunku do wartości wskaźnika dla powiatu niżańskiego (3,0) oraz zbliżonym do wartości województwa podkarpackiego (4,7).

Na terenie gminy Jarocin do użytkowania oddawane są mieszkania w budynkach jednorodzinnych, brak natomiast jest oddawanych mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Potwierdzają to wskaźniki przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oddanego do użytkowania, a także nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności w stosunku do mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności – wskaźnik dotyczący mieszkań był równy

wskaźnikowi dla budynków mieszkalnych. Najmniejszy udział mieszkań w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych w stosunku do ogółu mieszkań oddanych do użytkowania występował w województwie podkarpackim ogółem, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była znacznie mniejsza niż w gminie oraz występowała dysproporcja pomiędzy wskaźnikami mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności, a nowymi budynkami mieszkalnymi na 1000 ludności.

Dane dotyczące wskaźników z zakresu budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytku dla roku 2021 w gminie Jarocin, powiecie niżańskim oraz w województwie podkarpackim, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41 Wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego w gminie Jarocin, powiecie niżańskim oraz w województwie podkarpackim dla roku 2021

Wskaźnik	Gmina Jarocin	Powiat niżański	Województwo podkarpackie
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,1	3,0	4,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	123,6	142,8	110,5
Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	4,1	3,0	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

5.4.5 Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami komunalnymi

Infrastruktura techniczna

Istotny wpływ na jakość życia na danym obszarze, ale także na procesy rozwojowe w gminie ma dostępna infrastruktura techniczna. Do głównych celów jednostek samorządu terytorialnego zalicza się tworzenie jak najlepszych warunków do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, realizacji usług społecznych, komunalnych oraz administracyjnych. Głównymi elementami infrastruktury technicznej, znacząco wpływającymi na jakość życia mieszkańców jest infrastruktura drogowa oraz infrastruktura wodno-kanalizacyjna, na którą składają się m. in. ujęcia i stacje uzdatniania wody, sieci przesyłowe i rozdzielcze, przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne, zbiorcze i indywidualne oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków oraz kanały ściekowe.

Infrastruktura drogowa ściśle wiąże się z dostępnością komunikacyjną gminy, która jest czynnikiem determinującym wielopłaszczyznowy rozwój społeczno – gospodarczy, a także czynnikiem napędu gospodarczego, będącym elementem kluczowym do poprawy jakości życia mieszkańców. Główny wpływ na dostępność komunikacyjną ma stan i rodzaj dróg oraz możliwe połączenia z innymi miastami i miejscami, będącymi celem podróży. Dostępność ma ogromne znaczenie zarówno dla transportu osobowego, jak i transportu towarowego.

Drogi publiczne ze względu na funkcję w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2022 poz. 1693 z późn. zm.) na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Przez teren gminy Jarocin przebiega droga ekspresowa S19 „Via Carpatia” biegnąca od przejścia z Białorusią w Kuźnicy Białostockiej na południe do granicy ze Słowacją w Barwinku.

Przez teren gminy Jarocin nie przebiegają żadne drogi krajowe, a zewnętrzna dostępność komunikacyjna gminy opiera się na drodze wojewódzkiej: nr 878 Strzeszkowice Duże – Dylągówka. W miejscowości Zdziary znajduje się węzeł komunikacyjny łączący drogę wojewódzką DW 878, drogę powiatową oraz drogi gminne z drogą ekspresową S19 „Via Carpatia”.

Kolejnym typem dróg na terenie gminy Jarocin są drogi powiatowe o łącznej długości ok. 44 kilometrów w granicach gminy. Przez obszar gminy przebiega dziewięć dróg powiatowych:

- nr 1036 R Domostawa - Szwedz ,
- 1037R Zdziary - Mostki Bukowa,
- 1038 R Majdan Golcz.- Golce,
- 1039 R Jarocin – Ulanów,
- 1040 R Szyperki – Mule,
- 1041R Jarocin - Huta Krzeszowska,
- 1043 R Mule – Golce,
- 1044 R Golce - Kurzyna Średnia,
- 1049R DK19 - Szyperki - Jarocin

Uzupełnieniem sieci dróg na terenie gminy Jarocin są drogi gminne o charakterze lokalnym, zapewniające połączenia w obrębie poszczególnych miejscowości, których łączna długość wynosi 87,54 km. Drogi te znajdują się w zróżnicowanym stanie technicznym, a utrzymywane są poprzez przeprowadzanie remontów nawierzchni lub też przebudowę. Najwięcej trudności sprawia utrzymanie dróg o nawierzchni żwirowej oraz tłuczniowej, na których często na skutek niesprzyjających warunków atmosferycznych powstają liczne wyboje i koleiny, co daje konieczność kolejnych remontów.

Niekorzystną cechą istniejącego układu komunikacyjnego w gminie Jarocin są braki w podziale przestrzeni drogowej dla jej uczestników ruchu. Ten problem w szczególności dotyczy rowerzystów i pieszych, którzy z braku wydzielonych chodników i ścieżek rowerowych poruszają się po jezdni. Istniejące już chodniki wymagają uzupełnienia i rozwoju w kierunku rozbudowy.

W ostatnich latach w transporcie drogowym pojawił się nowy trend w zakresie rozwoju elektromobilności. W szczególności rynek e-mobilności rozbudowywany jest w krajach zachodnich, na terenie kraju, w tym i podkarpacia, wciąż jest jednak słabo rozwinięty. Wpływ na to ma niska dostępność infrastruktury dedykowanej e-mobilności. Obecnie na terenie gminy Jarocin nie znajdują się stacje ładowania pojazdów elektrycznych ani ogólnodostępne stacje ładowania rowerów elektrycznych.

Komunikacja zbiorowa na terenie Gminy realizowana jest głównie przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Stalowej Woli, korzysta z niej głównie młodzież uczęszczająca do szkół średnich zlokalizowanych w Nisku i w Stalowej Woli, oraz osoby dorosłe dojeżdżające do

zakładów pracy w Nisku i Stalowej Woli. Z miejscowości Zdziary zlokalizowanej przy drodze wojewódzkiej DW 878, można przemieścić się komunikacją zbiorową również do Janowa Lubelskiego, Lublina, Rzeszowa autobusami dalekobieżnymi. Dowóz dzieci do szkół podstawowych na terenie Gminy zabezpiecza Samorząd Gminy na podstawie umowy zawartej z PKS S.A. w Stalowej Woli.

Na terenie gminy znajduje się 19 przystanków autobusowych będących własnością samorządu Gminy oraz 37 przystanków autobusowych znajdujących się na terenie Gminy będących w zarządzie innych podmiotów.

Kolejnym elementem infrastruktury technicznej jest sieć wodociągowa. Zadania w zakresie dostarczania wody na terenie gminy Jarocin realizowane są przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o.. Według danych GUS z 2021 roku, na terenie gminy Jarocin długość eksploatowanej sieci wodociągowej wyniosła 88,6 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 1 408. Do sieci wodociągowej podłączonych było 91,5 % budynków mieszkalnych, a korzystało z niej 89,6 % ogółu ludności gminy. Średnie roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 25,7 m³. Na terenie gminy znajdują się dwa ujęcia wody podziemnej w miejscowościach: Jarocin i Katy.

SUW Jarocin zaopatruje w wodę miejscowości: Jarocin, Szyperki, Mostki, Majdan Golczański, Golce; natomiast SUW Katy zaopatruje w wodę: miejscowości Szwedz, Domostawę, Katy, Zdziary i Kutły.

W roku 2021 sprzedano 147 169 m³ wody a ceny za 1 m³ wody przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42 Ceny za 1m3 wody w gminie Jarocin w 2021 roku

ROK	Grupa_1 Gospodarstwa domowe – cenna netto	Grupa_2 Przedsiębiorstwa – cenna netto
2021	3,00 zł 3,10 zł	4,80 zł 5,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminy Jarocin

Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Jarocin w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Jarocin w roku 2017 oraz 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	-	88,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 351	1 408
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej – w % ogółu budynków mieszkalnych	%	87,3	91,5
Korzystający z sieci wodociągowej – w % ogółu ludności	%	89,2	89,6
Awarie sieci wodociągowej	szt.	3	5
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	121,2	132,1

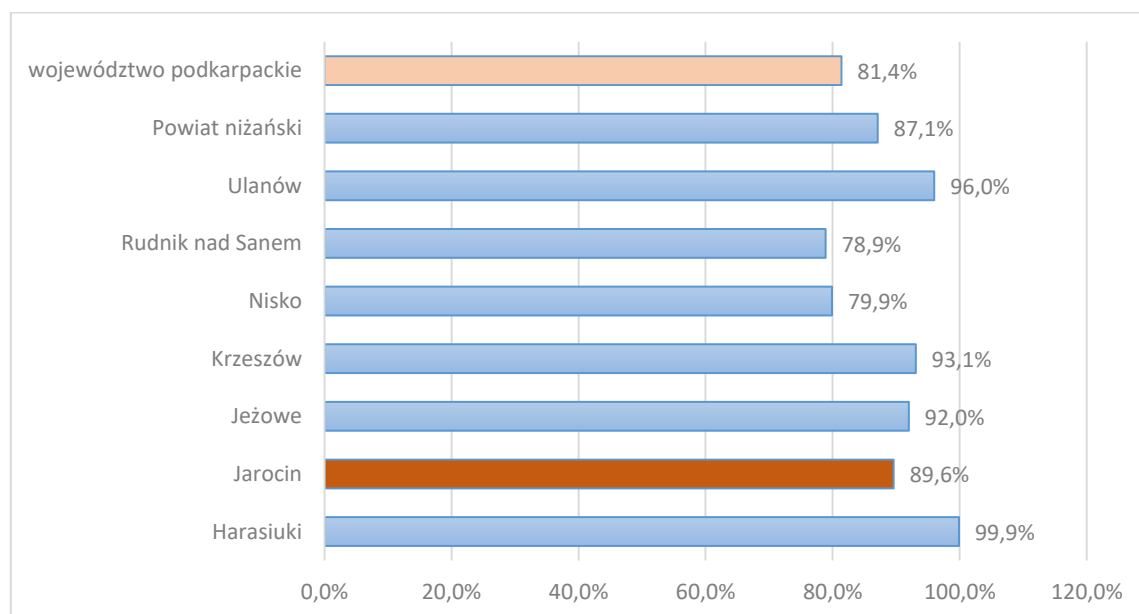
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	22,4	25,7
---	-----------	-------------	-------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Korzystnie pod względem udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem, gmina Jarocin wypada na tle pozostałych gmin powiatu nizańskiego. Powiat nizański jest zwodociągowany na średnim poziomie – 87,1 % ludności powiatu korzysta z sieci wodociągowej, natomiast wartość dla gminy Jarocin wyniosła 89,6 %. Najmniejsza wartość w tej kwestii występuje w gminie Rudnik nad Sanem – 78,9 %, natomiast najlepiej zwodociągowaną gminą w powiecie jest gmina Harasiuki – 99,9 % korzystających z sieci wodociągowej.

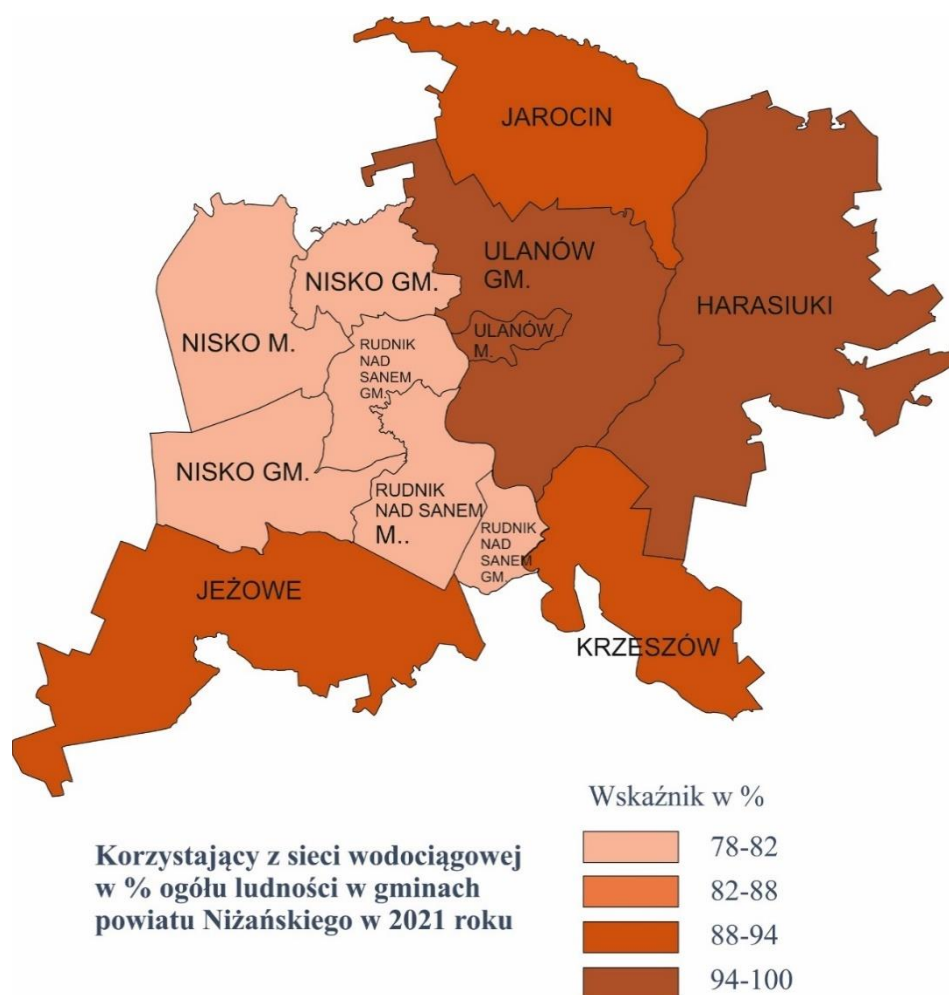
Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

Wykres 19 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 17 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków, tak samo jak w przypadku zaopatrzenia w wodę prowadzi Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o.. Na terenie gminy działa oczyszczalnia ścieków w miejscowości Jarocin. Według danych GUS, w 2021 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 101,9 km, a podłączonych do niej było 78,3 % ogółu budynków mieszkalnych na terenie gminy i korzystało z niej 76,4 % ludności z terenu gminy Jarocin. W 2021 roku siecią kanalizacyjną odprowadzonych zostało 102,7 dm³ ścieków bytowych.

Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Jarocin w roku 2017 i 2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44 Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Jarocin w roku 2017 oraz 2021

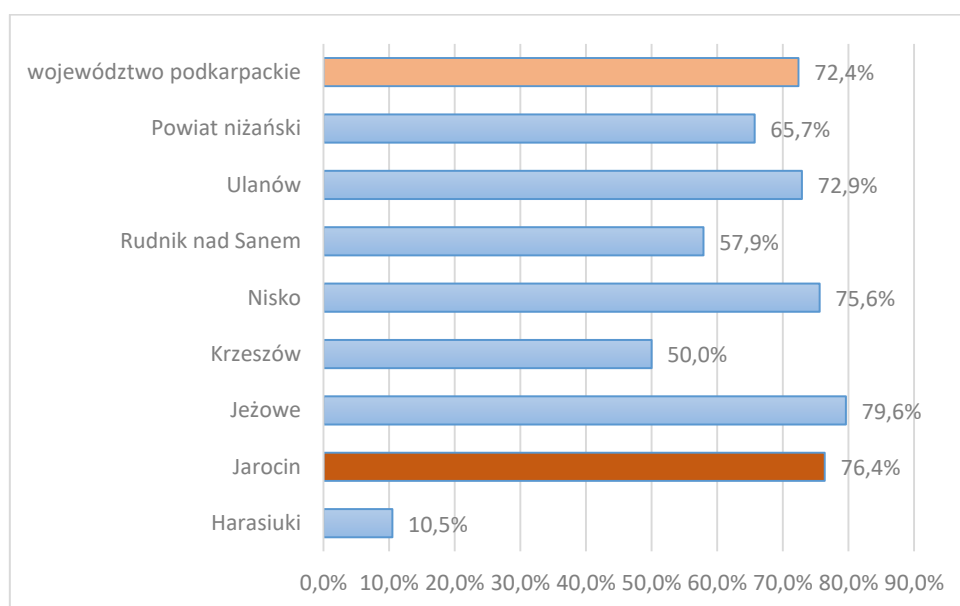
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2021
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	94,0	101,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	993	1 015
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	9	7
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	98,7	102,7
Ścieki oczyszczane odprowadzone	dam3	94,0	102,0
Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej – w % ogółu budynków mieszkalnych	%	72,8	78,3
Korzystający z sieci kanalizacyjnej – w % ogółu ludności	%	76,0	76,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pod względem udziału osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem, gmina Jarocin w 2021 r. osiągnęła drugi wynik w powiecie. Wartość ta kształtowała się na poziomie 76,4 %, natomiast średni wynik dla powiatu niżańskiego wynosił 65,7 %. Najlepiej skanalizowaną gminą w powiecie była gmina Jeżowe – 79,6 %.

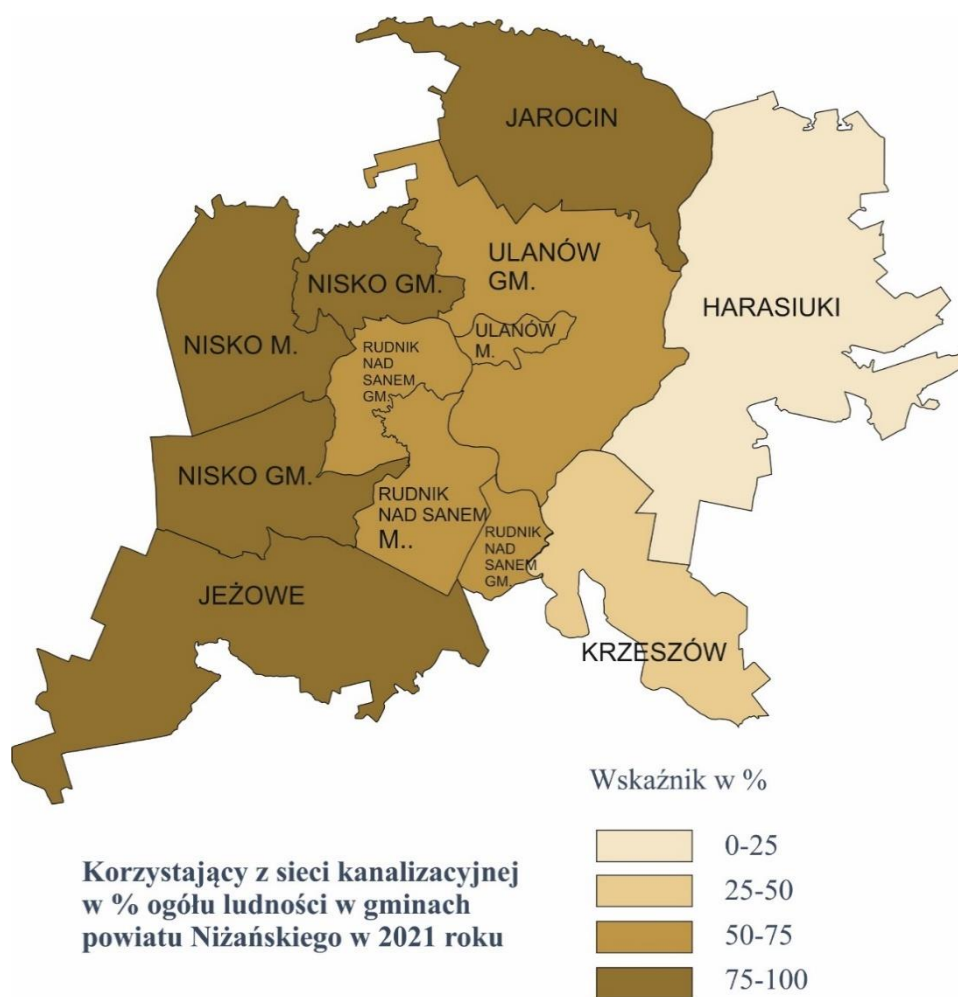
Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

Wykres 20 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 21 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

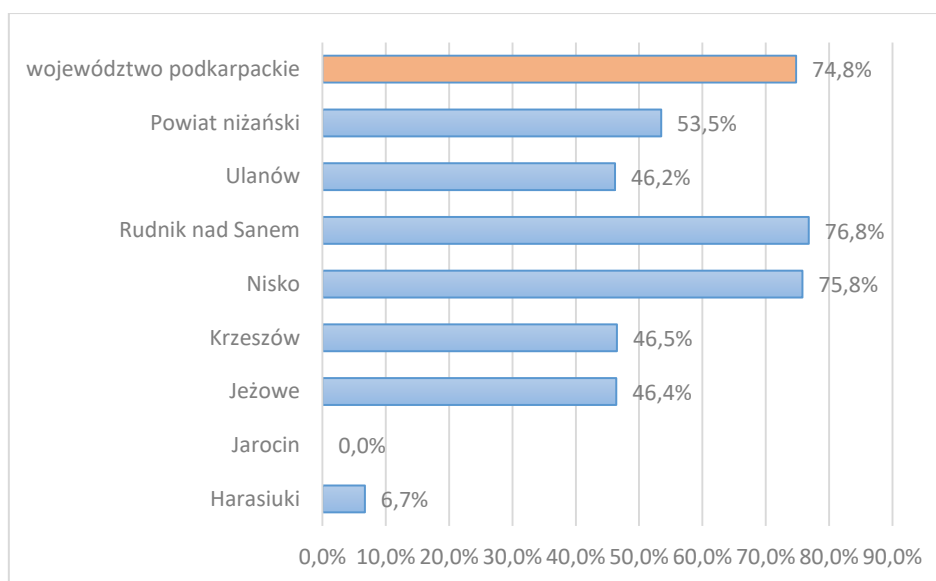

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W kwestii dostępu do sieci gazowej to na terenie gminy Jarocin mieszkańcy nie mieli dostępu do sieci gazowej.

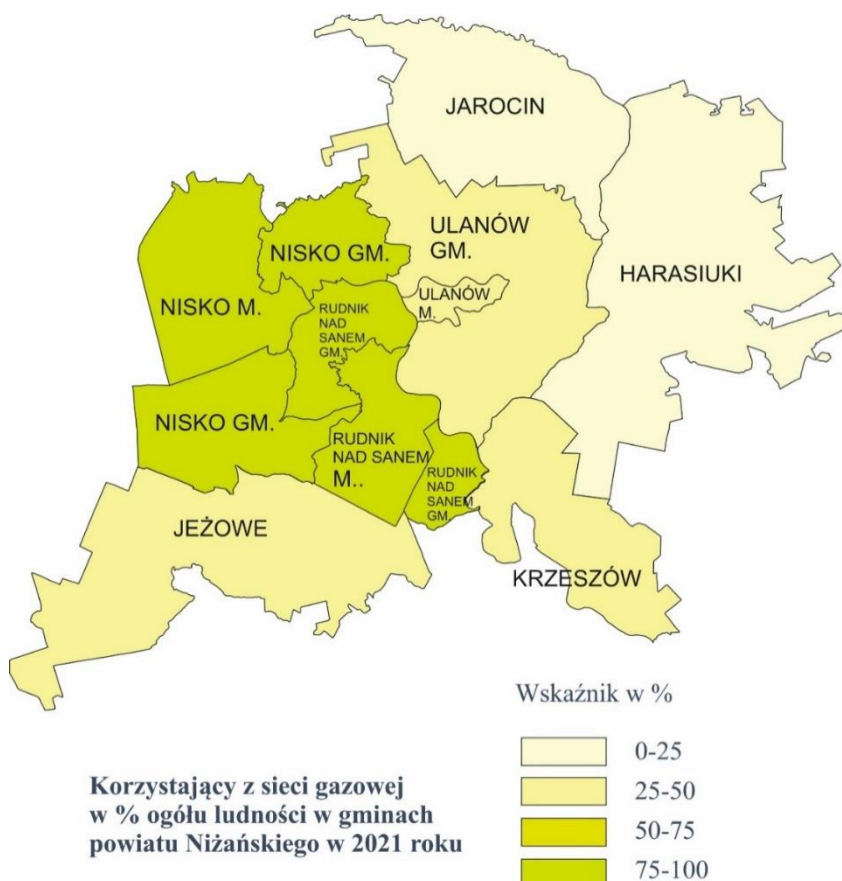
Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci gazowej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

Wykres 22 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 18 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie Gminy Jarocin w ostatnich latach wzrosła dostępność szybkiego Internetu. Miała na to wpływ realizacja projektu „Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020”, w ramach którego, powstała wydajna szkieletowa sieć światłowodowa, spełniająca wymogi stawiane tzw. sieciom następnej generacji (NGN). Przyłączenie mieszkańców do w/w sieci światłowodowej realizowane jest przez firmy Firma Handlowo-Uslugowa Signalcom z Rzeszowa oraz MEDIA-SYS z Rzeszowa. Operatorzy telefonii komórkowej, tj. T-Mobile, Orange, P4 i Polkomtel, również rozwijają swoje sieci i poprzez swoje nadajniki świadczą usługi dostępu do coraz to szybszego Internetu. Niebawem powszechnie dostępna stanie się sieć piątej generacji (5G), co umożliwi podłączenie się do stabilnej i szybkiej sieci gospodarstw domowych z obszaru większości miejscowości gminy Jarocin oraz pozwoli zapobiec wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców.

Na prawie wszystkich budynkach użyteczności publicznej (bez świetlicy w Katakach, Majdanie Golczańskim i Kutylach oraz remizy OSP w Jarocinie) zamontowane są panele fotowoltaiczne.

Ponadto Gmina Jarocin zrealizowała projekt pn. „Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii szansą na poprawę jakości środowiska naturalnego w gminie Jarocin” współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa III. Czysta energia. Działanie 3.1 Rozwój OZE. W ramach projektu wśród mieszkańców gminy zostało zamontowanych: 628 zestawów instalacji kolektorów słonecznych, 270 zestawów instalacji fotowoltaicznych, 70 zestawów instalacji pomp ciepła oraz 67 szt. kotłów na biomasę (pellet) do ogrzewania budynków mieszkalnych.

Gospodarka odpadami

Ważną kwestią, wpływającą na jakość życia mieszkańców w gminie jest gospodarka odpadami komunalnymi. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn. zm.), przez odpady komunalne rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, wyłączając pojazdy wycofane z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów (m. in. z sektora handlu i usług), które ze względu na swój charakter lub skład, podobne są do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 poz. 1297), utrzymanie czystości i porządku, a w tym kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, należą do zadań własnych gminy. Gminy są zobowiązane do zorganizowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych w nieruchomościach położonych na jej terenie.

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku z terenu gminy Jarocin zebrano ogółem 601,48 ton odpadów komunalnych, z czego 267,90 ton, tj. 44,54 % ogółu odpadów, stanowiły odpady zebrane w sposób selektywny. Masa wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca wyniosła natomiast 117 kg, a w stosunku do roku 2019 wartość ta wzrosła o 24 kg. Wskaźnik ten umożliwia monitorowanie postępów w dążeniu do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów oraz zmniejszenia negatywnego oddziaływania tych odpadów na środowisko, co jest jednym z celów polityki Unii Europejskiej w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Ilość

wytwarzanych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, uzależniona jest w dużej mierze od czynników ekonomicznych i społecznych, głównie standardu życia ludności oraz wielkości i intensywności konsumpcji produktów.

Jednym ze sposobów ochrony środowiska w kwestii gospodarowania odpadami komunalnymi, jest ich segregacja. Zapewnienie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, obejmujących co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady, należy do zadań własnych gminy. Gminy zostały również zobowiązane do osiągnięcia, wskazanych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użytku i odzysku oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Zgodnie z danymi GUS, na przestrzeni lat 2017-2021 w gminie Jarocin występowała tendencja wzrostowa, jeśli chodzi o masę odpadów zebranych selektywnie.

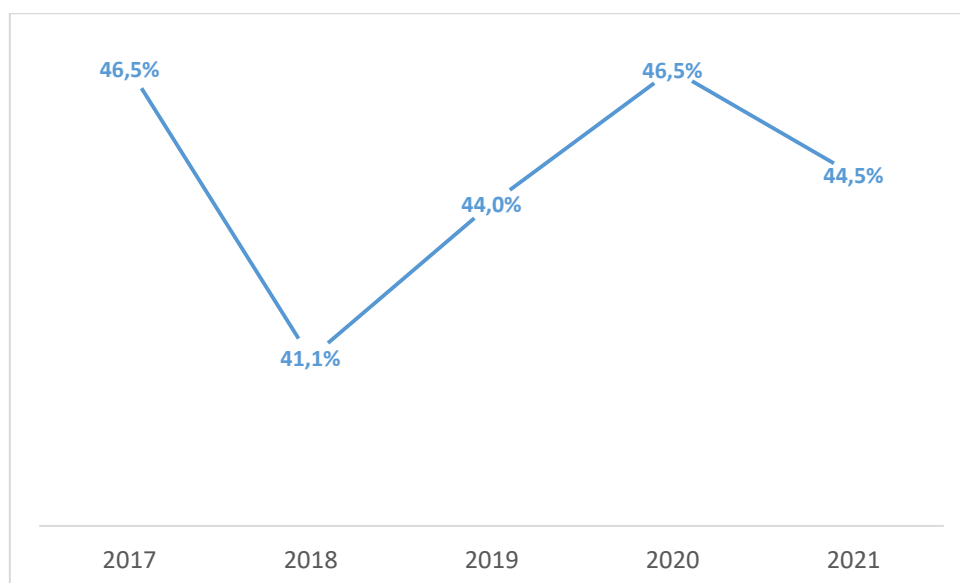
Dane dotyczące ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Jarocin w latach 2017-2021, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 45 Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

Rok	Odpady zebrane ogółem (w t)	Odpady zebrane selektywnie (w t)	Odpady zebrane zmieszane (w t)
2017	450,51	209,51	241,00
2018	502,63	206,73	295,90
2019	503,02	221,35	281,67
2020	555,12	258,10	297,02
2021	601,48	267,90	333,58

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 23 Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów zebranych ogółem na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych danych, na przestrzeni lat 2017-2021 udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny w ilości zebranych odpadów ogółem nie miał stałej tendencji wzrostowej, przy czym w 2021 r. wyniósł 44,5% i był niższy niż w roku 2020.

Uzupełnieniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach są punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, gdzie właściciele nieruchomości mogą oddawać, określone w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie, rodzaje odpadów. Na terenie gminy Jarocin znajduje się taki punkt.

Na terenie gminy Jarocin występują również odpady w postaci wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej, na obszarze gminy zinwentaryzowano 3 302 443 kg tych wyrobów. Gmina na bieżąco, w miarę posiadanych środków finansowych podejmuje działania w celu usunięcia wyrobów zawierających azbest, a do chwili obecnej wskutek podjętych działań usunięto 214 736 kg tych wyrobów.

GMINA W OCZACH MIESZKAŃCÓW

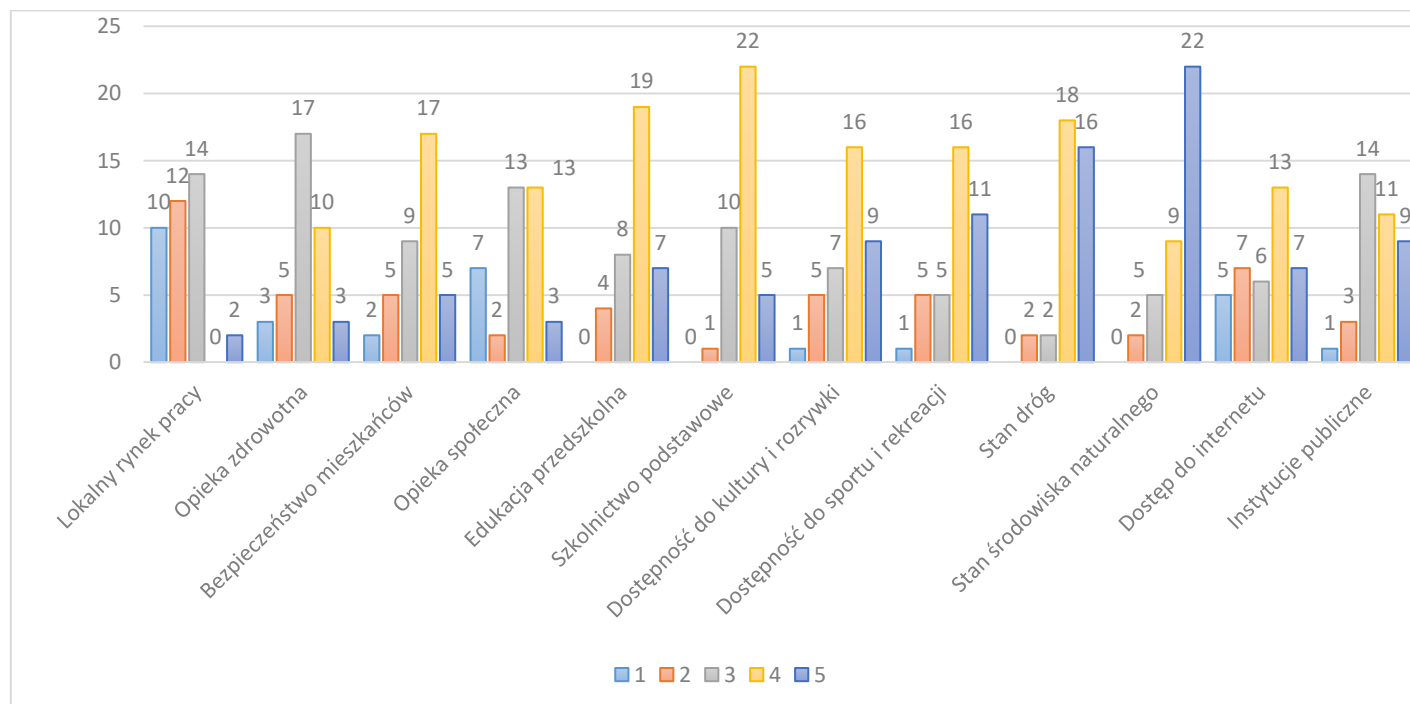
W przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Jarocin ankiecie udział wzięło 38 osób, które dokonały oceny poszczególnych sfer życia w gminie, wskazały auty i działania priorytetowe na obszarze gminy, a także która branża gospodarki ma największy potencjał rozwojowy oraz co powinno być wizytówką gminy w 2030 r.

W ocenie poszczególnych sfer życia na terenie gminy, gdzie 1 jest oceną najniższą, natomiast 5 oceną najwyższą, mieszkańcy najlepiej ocenili stan dróg (89% ocen „4” -18 osób i „5” – 16 osób), stan środowiska naturalnego (81% ocen „4” -9 osób i „5” – 22 osoby) oraz edukację

szkolną (71% ocen: „4” -22 osób i „5” – 5 osób). Z kolei najwięcej ocen negatywnych pojawiło się przy ocenie lokalnego rynku pracy (58% ocen: „1”- 10 osób i „2” – 12 osób), dostęp do internetu (31% ocen: „1”- 5 osób i „2” – 7 osób). Na średnim poziomie ocenione są opieka zdrowotna oraz instytucje publiczne.

Oceniając poszczególne sfery życia na terenie gminy, występuje konieczność podjęcia działań w celu poprawy rynku pracy oraz dostępu do internetu.

Wykres 24 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy (liczba udzielonych odpowiedzi)

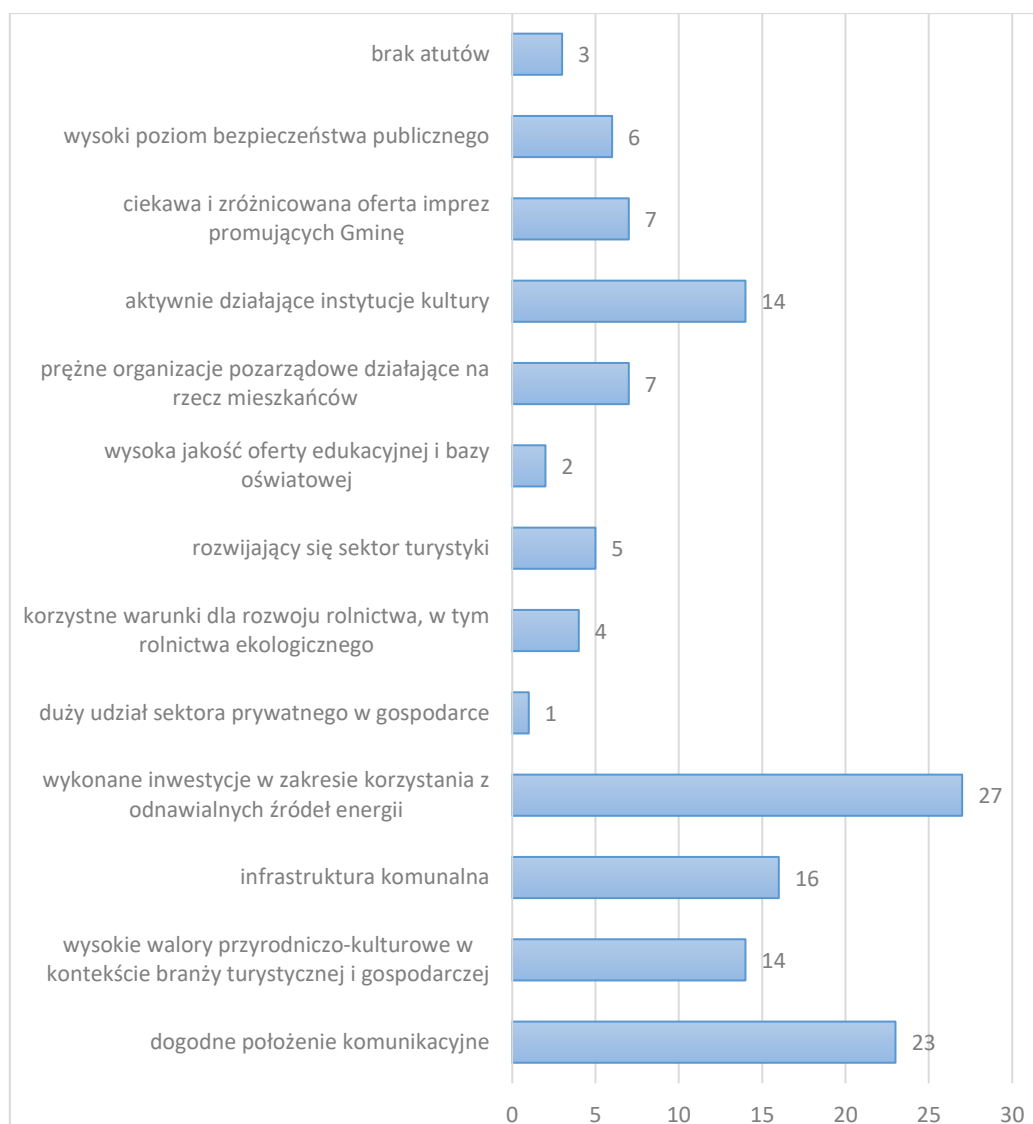

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Biorąc pod uwagę największe atuty gminy Jarocin, ankietowani wskazali na wykonanie inwestycji w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii 71% udzielonych odpowiedzi (27 głosów) oraz dogodne położenie komunikacyjne 60% udzielonych odpowiedzi (23 głosy). Znacznie mniej wskazań uzyskały następujące w kolejności odpowiedzi: infrastruktura komunalna, wysokie walory przyrodniczo-kulturowe w kontekście branży turystycznej i gospodarczej oraz aktywnie działające instytucje kultury.

Najmniej głosów zostało oddanych na odpowiedź „duży udział sektora prywatnego w gospodarce” – 2,6% (1 głos), oraz „wysoka jakość oferty edukacyjnej i bazy oświatowej” 5,2% (2 głosy) oraz „korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego” – 10,5% (4 głosy).

Wykres 25 Atuty gminy - pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

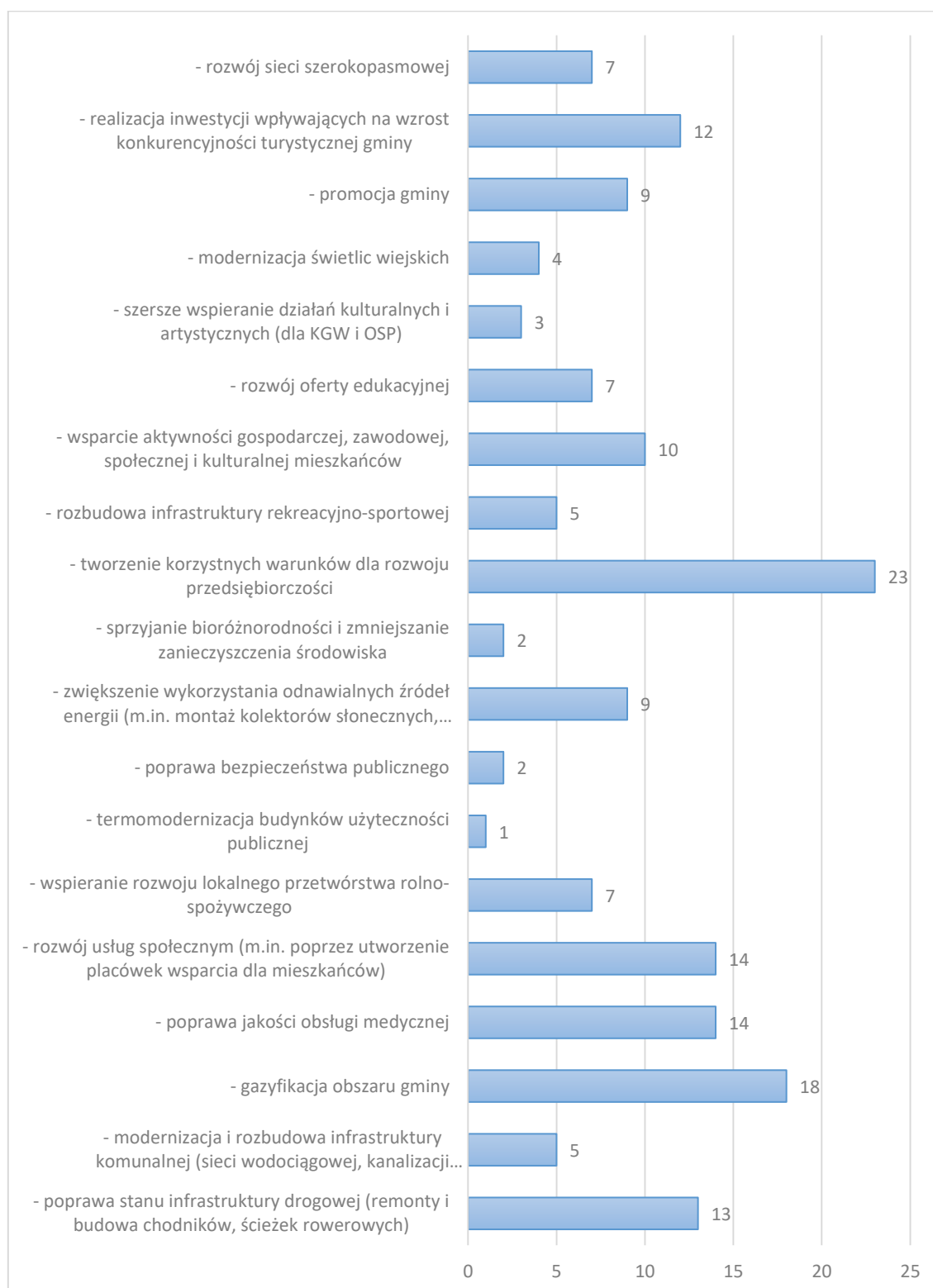
Poniższy wykres ilustruje, jakie według ankietowanych są priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i dobrego funkcjonowania gminy i jej mieszkańców.

Analizując udzielone odpowiedzi, zauważyć można, że najwięcej osób (60% - 23 głosy) wskazało na tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Drugą najwyższą ocenianą odpowiedzią była gazyfikacja gminy (47% - 18 głosów).

Duża liczba ankietowanych wskazała poprawę jakości obsługi medycznej oraz rozwój usług społecznych.

Najmniej osób wskazało termomodernizację budynków użyteczności publicznych, rozwój usług społecznych, poprawę bezpieczeństwa publicznego, sprzyjanie bioróżnorodności i zmniejszanie zanieczyszczenia środowiska.

Wykres 26 Priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi)

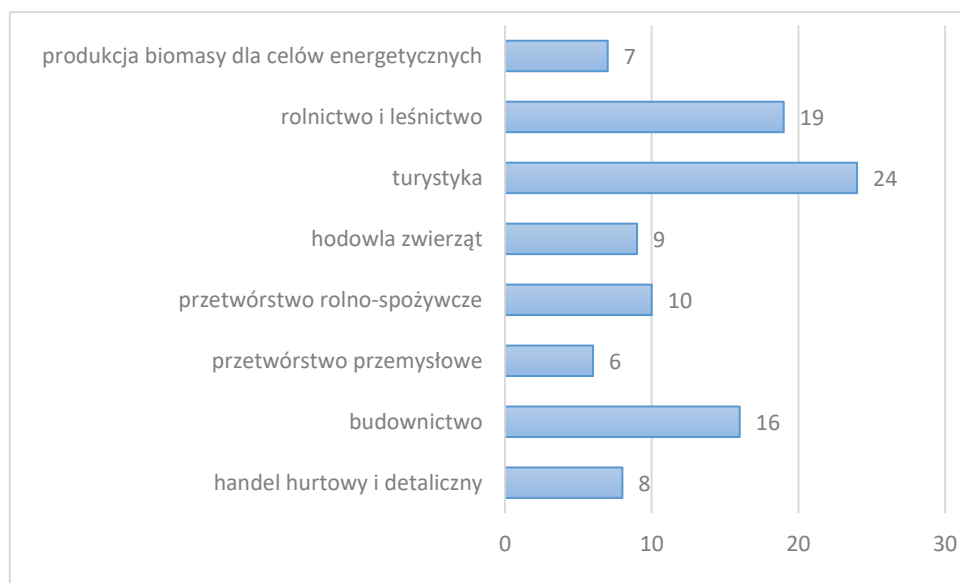

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na pytanie o branżę gospodarczą, która posiada na terenie gminy największy potencjał rozwojowy, ankietowani najczęściej wskazywali turystykę – 63,2 % udzielonych odpowiedzi (24 głosy), rolnictwo i leśnictwo 50% % udzielonych odpowiedzi (19 głosów).co ma związek

z walorami przyrodniczymi i naturalnymi gminy. Najmniej głosów zostało udzielonych na przetwórstwo przemysłowe 15,7 % udzielonych odpowiedzi (6 głosów).

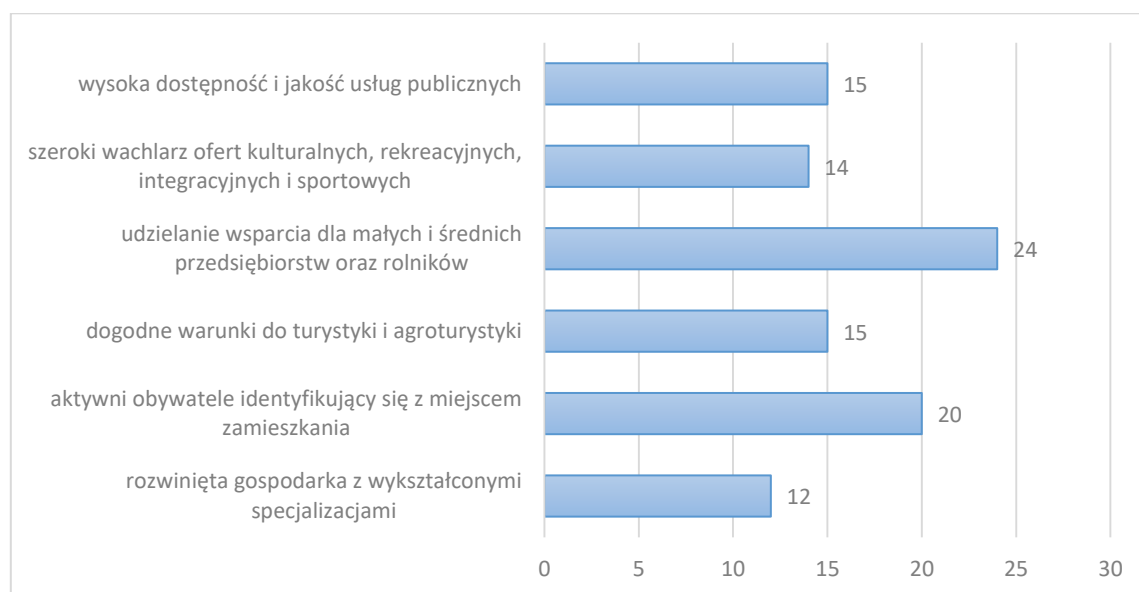
Wykres 27 Branża gospodarki posiadająca największy potencjał rozwojowy – pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Ankietowani wskazywali również co powinno być wizytówką gminy Jarocin w 2030 r. Najwięcej wskazań w tej kwestii uzyskała odpowiedź udzielanie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw i rolników 63,2% (24 oddanych głosów) oraz aktywni obywatele identyfikujący się z miejscem zamieszkania 52,6% (20 oddanych głosów). Na kolejnych miejscach znalazły się odpowiedzi: wysoka dostępność i jakość usług publicznych, dogodne warunki do turystyki i agroturystyki.

Wykres 28 Wizytówka gminy w 2030 r. według jej mieszkańców – pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Na pytanie „Co jest aktualnie najłabszą stroną Gminy?” najczęściej mieszkańcy odpowiadali:

- brak sieci gazowej,
- brak miejsc pracy i zakładów pracy,
- brak ciągów pieszo-rowerowych,
- brak „dobrego” internetu,
- mała liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- brak terenów inwestycyjnych,
- opieka medyczna.

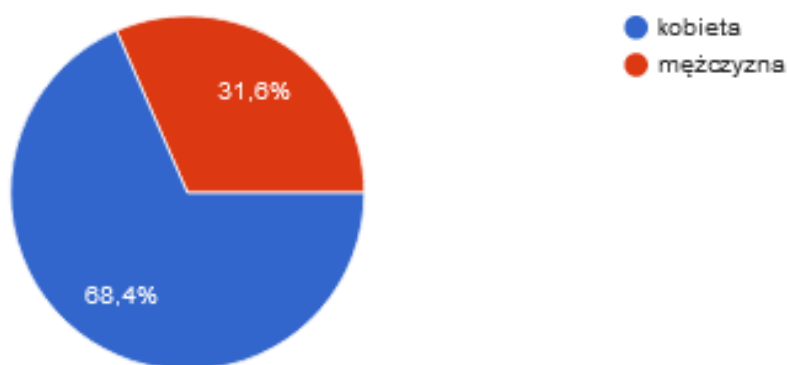
Na pytanie „Co należałoby zmienić w celu poprawy rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy? Mieszkańcy odpowiadali:

- stworzyć odpowiednie warunki do rozwoju przedsiębiorczości a co wpłynie na powstanie nowych miejsc pracy, wsparcie dla przedsiębiorców
- aktywizacja społeczności lokalnej,
- poprawa opieki społecznej i zdrowotnej,
- nowe tereny inwestycyjne,
- gazyfikacja gminy,

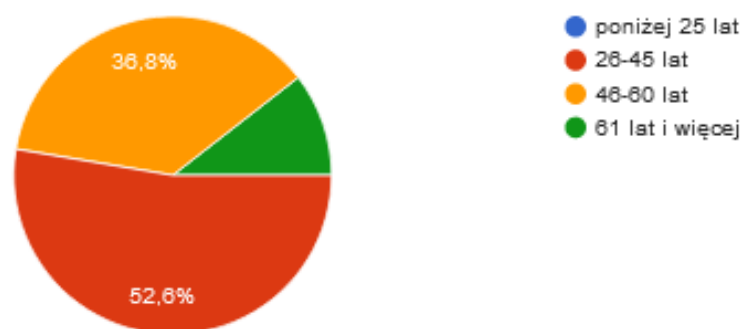
Informację dotyczącą ankietowanych mieszkańców gminy Jarocin przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 29 Informacje dot. ankietowanych mieszkańców gminy Jarocin

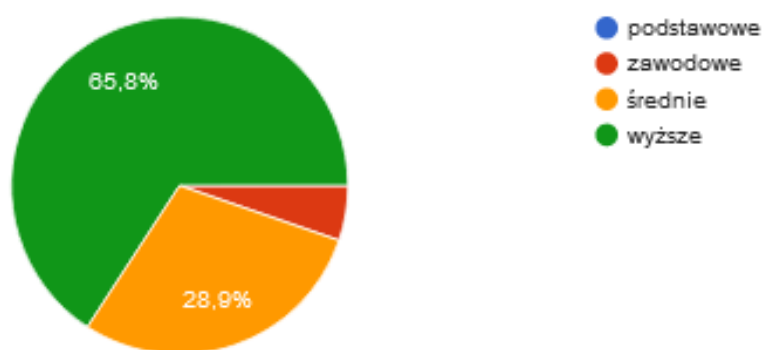
Płeć

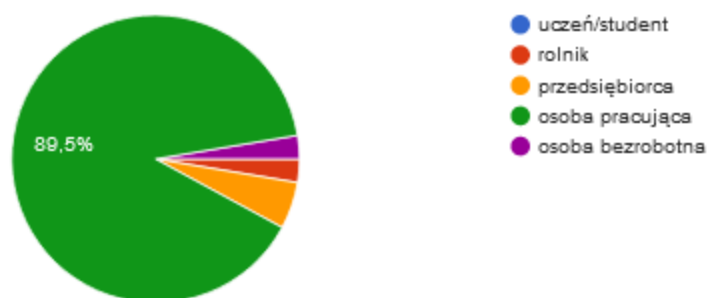
Wiek

Wykształcenie

Zatrudnienie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

WNIOSKI Z DIAGNOZY

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi strategii rozwoju gminy, opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 poprzedzone zostało przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, która stanowi kluczowy etap w kompleksowej ocenie ponadlokalnych zasobów oraz w wypracowaniu strategicznych rozwiązań.

Wnioski z diagnozy stanowiły podstawę opracowania części kierunkowej Strategii, która zawiera wizję, cele strategiczne, kierunki działań, kluczowe projekty do realizacji oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej i wskazaniem obszarów strategicznej interwencji.

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze wnioski z diagnozy, wynikające z poszczególnych obszarów tematycznych, tworzących strukturę diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Jarocin, tj. obszaru społecznego, gospodarczego oraz przestrzenno-środowiskowego, uzupełnione o oceny z przeprowadzonych wśród mieszkańców ankiet oraz w oparciu o spotkania z mieszkańcami i z pracownikami Urzędu Gminy Jarocin.

7.1. Obszar społeczny

Liczba ludności gminy Jarocin spada, przede wszystkim z uwagi na ujemny przyrost naturalny

Gmina Jarocin jest drugą pod względem najmniejszej liczby mieszkańców gminą w powiecie niżańskim, a zamieszkiwało ją na koniec 2021 roku 5 127 osób. Od 2017 roku liczba mieszkańców spadła o 265 osób, a biorąc pod uwagę prognozę dotyczącą liczby ludności do roku 2030, negatywny trend ma się w dalszym ciągu utrzymywać, co stanowić będzie poważną barierą w rozwoju gminy.

Głównym powodem spadającej liczby mieszkańców jest ujemny przyrost naturalny. W latach 2017-2021 w każdym roku przyjmował wartości ujemne. Liczba zgonów przez te lata utrzymywała się na podobnym poziomie. Dopiero w 2021 roku z uwagi na rekordowo niską liczbę urodzeń przyrost naturalny wystąpił na rekordowo niskim poziomie i wyniósł - 45. Łączna liczba urodzeń na przestrzeni lat 2017-2021 wyniosła 213, natomiast liczba zgonów 321.

W analizowanym okresie gminę opuściło 210 osób, natomiast przybyło 189, a różnica spowodowała spadek 21 mieszkańców gminy w przeciągu 5 lat. Najwięcej osób opuściło gminę w 2019 roku. Powszechnie wiadomo jednak, że dane meldunkowe nie są najbardziej rzetelnym źródłem danych, a rzeczywista liczba mieszkańców gminy i ich aktualnego miejsca pobytu może być jeszcze bardziej niekorzystna.

Wyzwaniem samorządu w nadchodzących latach będzie zatrzymanie mieszkańców w gminie oraz pozyskanie nowych.

Społeczeństwo gminy starzeje się

Z perspektywy ekonomicznych grup wiekowych, najliczniejszą grupą w gminie Jarocin są osoby w wieku produkcyjnym. Niemniej, analiza liczby osób w poszczególnych grupach wiekowych na przestrzeni lat 2017-2021 ukazuje, że ludność gminy starzeje się, co przejawia się wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz ich udziału w liczbie ludności ogółem. Zgodnie z prognozą liczby ludności do roku 2030, trend ten w najbliższych latach będzie z dużym prawdopodobieństwem postępował. Powoduje to, że konieczne będzie ukierunkowanie działań na rzecz seniorów, przede wszystkim w zakresie tworzenia infrastruktury społecznej, typu dom dziennego pobytu lub klub seniora, a także infrastruktury zapewniającej opiekę całodobową dla osób starszych.

Podstawowe usługi medyczne na terenie gminy Jarocin świadczy 2 podmioty. Na poziomie specjalistycznym opiekę zdrowotną zapewniają placówki zlokalizowane w mieście Nisko, Stalowa Wola. W ocenie mieszkańców gminy jakość opieki medycznej na terenie gminy jest na średnim poziomie, co z perspektywy postępującego procesu starzenia się społeczeństwa oznacza, że osobom starszym brakuje zadowalających warunków ochrony zdrowia i staje się poważnym problemem, wpływającym na jakość życia.

Infrastruktura społeczna w gminie wymaga uzupełnienia oraz modernizacji istniejących budynków

W zakresie infrastruktury społecznej, na terenie gminy Jarocin brakuje wspomnianych wcześniej obiektów przeznaczonych dla potrzeb osób starszych, ale także placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, typu żłobek lub klub dziecięcy, co niekorzystnie może wpływać na rynek pracy. Oprócz wyżej wspomnianych braków w infrastrukturze, koniecznością jest dalsze dostosowywanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych oraz dalsze przeprowadzenie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Pozytywnie natomiast oceniany jest stopień wyposażenia gminnych placówek oświatowych oraz jakość kształcenia w tych placówkach.

Poziom zaangażowania obywatelskiego mieszkańców jest niski w przypadku działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych oraz w przypadku wyborów

Na terenie gminy Jarocin działalność prowadzą lokalne stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, zarówno w sferze kulturalnej, kultywowaniu tradycji i obyczajów, sportowej w oparciu o istniejącą infrastrukturę. Ważną rolę pełnią w tym funkcjonujące koła gospodyń wiejskich oraz zespoły artystyczne, które promują gminę w regionie. W 2 miejscowościach funkcjonują także ochotnicze straże pożarne. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przyjmuje w gminie wartość jedną z najniższych w powiecie nizańskim oraz poniżej średniej dla powiatu nizańskiego.

Niska, w stosunku do pozostałych gmin powiatu nizańskiego, jest natomiast aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się frekwencją wyborczą, co niekorzystnie świadczy o zaangażowaniu mieszkańców w sprawy Państwa.

7.2. Obszar gospodarczy

Gospodarka gminy Jarocin oparta na mikroprzedsiębiorstwach

Gmina Jarocin jest gminą typowo wiejską i na jej terenie nie funkcjonują większe zakłady produkcyjne, a znaczna część mieszkańców ukierunkowana jest na działalność usługowo-handlową. Z tego względu wśród przedsiębiorstw zdecydowanie dominują podmioty, których przedmiotem działalności jest budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny, budownictwo.

Trzon gospodarki gminy Jarocin stanowią mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które stanowiły 97,6 % wszystkich podmiotów gospodarczych.

Zgodnie z danymi GUS, na terenie gminy w 2021 roku pracowało 309 osób, co stanowiło zaledwie 9,6 % liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Wartości wskaźników dotyczących rynku pracy w zakresie liczby pracujących na 1000 mieszkańców oraz liczby pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym, przedstawiały się niekorzystnie dla gminy Jarocin, na tle pozostałych gmin powiatu niżańskiego. Wyniki te wynikają jednak z metodologii Głównego Urzędu Statystycznego, który w statystykach dot. pracujących nie bierze pod uwagę podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących nie przekraczającej 9 osób oraz pracujących w rolnictwie w ramach indywidualnych gospodarstw. Ze względu na turystyczny charakter gminy małe przedsiębiorstwa stanowią dominującą gałąź gospodarki, dlatego statystyki te nie oddają rzeczywistego poziomu zatrudnienia w gminie Jarocin.

Z uwagi na ograniczoną liczbę miejsc pracy, część mieszkańców gminy pozostaje zarejestrowana jako osoby bezrobotne, na co wpływ ma też brak większych zakładów pracy na terenie gminy oraz specyfika lokalnego rynku pracy, przez co udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w gminie Jarocin w 2021 r. 7,7 %. Niemniej, ważnym zagadnieniem jest również zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne

zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego, przez co trudno jest oszacować faktyczną skalę bezrobocia.

Użytki rolne stanowią 25,9% powierzchni gminy. Zgodnie z opublikowanymi wstępnymi wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2020 na terenie gminy Jarocin w 2020 roku znajdowało się 514 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 3 306,88 ha, z czego 2 358,22 ha (71,3 %) stanowiły użytki rolne. Biorąc pod uwagę liczbę pracujących w gospodarstwach rolnych, na terenie gminy Jarocin pracowało łącznie 894 osób, tj. 17,4 % ogółu mieszkańców gminy. Główną powierzchnię zasiewów stanowiły zboża.

Turystyka, oparta na walorach przyrodniczych i krajobrazowych, dotknięta jest problemem sezonowości ruchu turystycznego

Ważnym czynnikiem rozwoju gminy Jarocin jest turystyka, która determinuje procesy społeczno-gospodarcze tego obszaru. Gmina posiada walory przyrodnicze i krajobrazowe, a istotną kwestią jest również rozwój infrastruktury zagospodarowania turystycznego. Na terenie gminy istnieje słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna oraz niewielka liczba atrakcji turystycznych. Dostępne udogodnienia i atrakcje przyciągają jednak turystów głównie w letnim sezonie turystycznym. Okres późnojesienny i zimowy przynosi pewien przestój w ruchu turystycznym, kiedy to liczba turystów spada.

Z tego względu należy podjąć kroki w celu rozwoju infrastruktury turystycznej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych, które przyciągną turystów o każdej porze roku, co przyczyni się również do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy oraz wzrostu dochodów jej mieszkańców, a w konsekwencji i wzrostu dochodów budżetowych gminy.

7.3. Obszar przestrzenno-środowiskowy

Walory przyrodnicze i położenie szansą gminy

Gmina Jarocin cechuje się niezwykle atrakcyjnym położeniem geograficznym, w rejonie Lasów Janowskich, co przekłada się na jej walory przyrodnicze i krajobrazowe – zróżnicowanie rzeźby terenu, piękne widoki, rozległe kompleksy leśne, czystość środowiska oraz bogactwo fauny i flory. Stąd ważne są działania ukierunkowane na zachowanie czystości środowiska oraz dobrą jakość powietrza. Lasy stanowią ok. 41 % powierzchni gminy. Ochrona przyrody na tym terenie występuje w kilku formach, tj. Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie – otulina, obszarów Natura 2000 – obszaru specjalnej ochrony ptaków – Lasy Janowskie oraz ochrony siedlisk – Uroczyska Lasów Janowskich.

Mieszkalnictwo na terenie gminy rozwija się, jednak infrastruktura techniczna wymaga dalszych inwestycji, w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz przyciągnięcia nowych

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie gminy Jarocin rozwija się budownictwo mieszkaniowe. W okresie od 2017 do 2021 roku powstało 97 budynków mieszkalnych, a wartość wskaźnika mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności jest poniżej wartości dla powiatu niżańskiego i województwa podkarpackiego. Rozwój mieszkalnictwa jest jednak ściśle powiązany z dostępnością i jakością infrastruktury technicznej.

Podstawą systemu komunikacyjnego gminy jest na droga wojewódzka nr 878 Strzeszkowice Duże – Dylągówka. W miejscowości Zdziary znajduje się węzeł komunikacyjny łączący drogę wojewódzką DW 878, drogę powiatową oraz drogi gminne z drogą ekspresową S19 „Via Carpatia”.

Głównym problemem infrastruktury drogowej pozostaje brak podziału przestrzeni drogowej dla uczestników ruchu, przejawiający się brakiem chodników i ścieżek rowerowych w znacznej części obszaru gminy. Istniejące już chodniki wymagają natomiast rozbudowy. Należy podjąć również działania w celu tworzenia infrastruktury na rzecz rozwoju elektromobilności, tj. stacji ładowania pojazdów elektrycznych.

Z sieci wodociągowej w 2021 r. korzystało prawie 89,6 % ogółu mieszkańców gminy Jarocin, z kolei z sieci kanalizacyjnej 76,4 % ogółu mieszkańców. Była to jedna z wyższych wartości w powiecie niżańskim, co pokazuje, że w najbliższych latach gmina powinna podjąć dalsze działania w celu zwiększenia liczby podłączeń gospodarstw domowych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

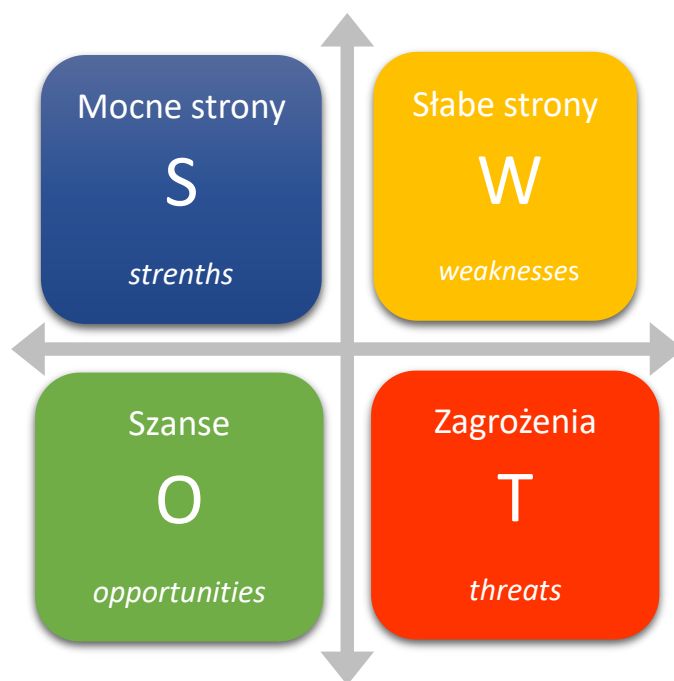
Gmina Jarocin w chwili obecnej nie posiada dostępu do sieci gazowej, co powoduje, że mieszkańcy korzystają z alternatywnych źródeł ogrzewania mieszkań, jak energia elektryczna, pompy ciepła, czy przede wszystkim kotły na paliwo stałe. Ważne jest podjęcie przez gminę współpraca z operatorami w zakresie budowy sieci gazociągowej.

7.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana przez jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej, opartej na wewnętrznych i zewnętrznych

uwarunkowaniach mających wpływ na rozwój danego obszaru. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizy dokonano w oparciu o dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gminy Jarocin oraz ze źródeł zewnętrznych oraz wniosków z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Wymiar społeczny	
Czynniki wewnętrzne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- poprawiająca się sytuacja społeczna i życiowa mieszkańców, - działające organizacje pozarządowe w obszarze nauki i kultury, - dobrze funkcjonujące placówki oświatowe pod względem posiadanego wyposażenia oraz jakości kształcenia, - dobrze funkcjonujące placówki przedszkolne, - spadająca liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy, - poziom dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych,	- spadająca liczba ludności na terenie gminy, - ujemny przyrost naturalny, - migracje ludzi młodych i wykształconych, - ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, - rosnąca z roku na rok liczba osób starszych (wzrastający współczynnik obciążenia demograficznego), - mała ilość organizowanych imprez masowych, - brak żłobków, klubów malucha, miejsc zapewniających opiekę nad najmłodszymi dziećmi, - mała oferta kulturalna,

	- niska aktywność obywatelska mieszkańców, w zakresie działalności lokalnych stowarzyszeń - frekwencja wyborcza w wyborach powszechnych poniżej średniej powiatowej, - brak aktywizacji osób starszych, - spadek czytelnictwa w gminie,
Czynniki zewnętrzne	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- korzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy – najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym, - zmniejszająca się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej, - rozwój polityki senioralnej, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, - dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, - pozyskiwanie środków zewnętrznych na wspieranie działań rozwoju kapitału ludzkiego, - wzrost integracji międzypokoleniowej.	- rosnące koszty modernizacji, remontów i utrzymania placówek oświatowych, - migracje mieszkańców do większych miast, - bierna postawa mieszkańców, ograniczone potrzeby integracji społecznej, - pojawienie się sytuacji zewnętrznej powodującej wzrost liczby mieszkańców potrzebujących wsparcia i pomocy społecznej, - zagrożenie izolacją i wykluczeniem społecznym osób starszych, - wzrost problemów opiekuńczo wychowawczych, - zwiększające się kwoty wydatkowane na świadczenia społeczne.
Wymiar gospodarczy	
Czynniki wewnętrzne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- spadająca liczba zarejestrowanych bezrobotnych, - zmniejszający się udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, - systematycznie wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy, - duża liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi budownictwie i handlu, - systematycznie zmniejszająca się liczba osób trwale bezrobotnych, - systematyczny wzrost dochodów a zwłaszcza uzyskiwanych dochodów majątkowych, - wysokość dochodów pozyskanych z programów i projektów unijnych, - niski poziom podatków dla przedsiębiorców, - dobra infrastruktura wodno-kanalizacyjna, - dobry stan infrastruktury drogowej	- spadek liczby osób pracujących na terenie gminy, - wskaźniki dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy poniżej średniej dla powiatu niżańskiego, - postępujący wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym, - mała liczba osób pracujących na terenie gminy – mała liczba zakładów pracy, mała liczba miejsc pracy - dominacja mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób, - brak przedsiębiorstw na lokalnym rynku, zatrudniających powyżej 50 pracowników, - rozdrobienie gospodarstw rolnych które są mało dochodowe, - migracje zarobkowe mieszkańców, - brak terenów inwestycyjnych w gminie, - rynek pracy, - słabo rozwinięta infrastruktura noclegowa, - słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna,

	• zbyt mała promocja gminy.
Czynniki zewnętrzne	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wzrost liczby osób pracujących na terenie gminy – powstanie nowych zakładów pracy zapewniających zatrudnienie, • dalszy spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy, • efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, • rozwój rolnictwa ekologicznego, • rozwój agro-turystyki, • rozwój społeczeństwa informacyjnego, • skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych.	• niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych na własny rozwój, • ograniczenie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na rozwój gminy, • nasilenie barier ograniczających aktywność zawodową osób ze szczególnymi potrzebami, • występowanie barier i ograniczeń w rozwoju związanych z ochroną przyrody i środowiska, • brak środków na rozwój gospodarczy i turystyczny, • brak większych inwestorów.
Wymiar przestrzenno-środowiskowy	
Czynniki wewnętrzne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• korzystna lokalizacja gminy pod kątem walorów przyrodniczych, • bogate walory przyrodnicze gminy, • potencjał zasobów naturalnych, • potencjał rozwojowy gminy w oparciu o turystykę, • duża lesistość terenu, • dobra dostępność komunikacyjna gminy, • dobra infrastruktura sportowa, • poziom wyposażenia gospodarstw domowych w infrastrukturę wodociągową, • poziom wyposażenia gospodarstw domowych w infrastrukturę kanalizacyjną i wodociągową,	• brak podziału przestrzeni drogowej dla uczestników jej ruchu – brak ścieżek rowerowych i niewystarczająca długość ciągów pieszych na terenie gminy, • niewłaściwy system ogrzewania gospodarstw domowych, • brak sieci gazowej, • 1,71% powierzchni gminy objęte planem zagospodarowania przestrzennego, • poziom odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny, w stosunku do ogółu zebranych odpadów, • niewystarczający internet w części gminy, • brak terenów inwestycyjnych • niewystarczająca ilość mieszkań komunalnych,
Czynniki zewnętrzne	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• pełne wykorzystanie potencjału turystycznego i infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,	• niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych,

- wzrost zainteresowania turystyką rowerową, - wykorzystanie możliwości dalszego rozwoju infrastruktury drogowej, - rozbudowa infrastruktury technicznej, - rozwój elektromobilności na terenie gminy oraz odnawialnych źródeł energii, - wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój turystyczny gminy, - wzrost usług turystycznych i gastronomicznych, - aktywna postawa gminy w procesie gospodarki niskoemisyjnej, - wzrastająca świadomość mieszkańców na temat ochrony środowiska.	- niedostateczne działania gminy w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i gastronomicznej, a także infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, - brak środków finansowych na realizację polityki rozwoju, - niskie zainteresowanie mieszkańców odnawialnymi źródłami energii.
--	--

7.5. Główne problemy w obszarach Strategii

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, jak również analiza SWOT pozwoliły na zebranie najważniejszych problemów/barier rozwojowych gminy Jarocin. Celem ich uporządkowania i usystematyzowania zebrano je w formie tabelarycznej oraz podzielono na obszary: społeczny, gospodarczy, przestrzenno - środowiskowy.

Tabela 46 Najważniejsze problemy Gminy Jarocin

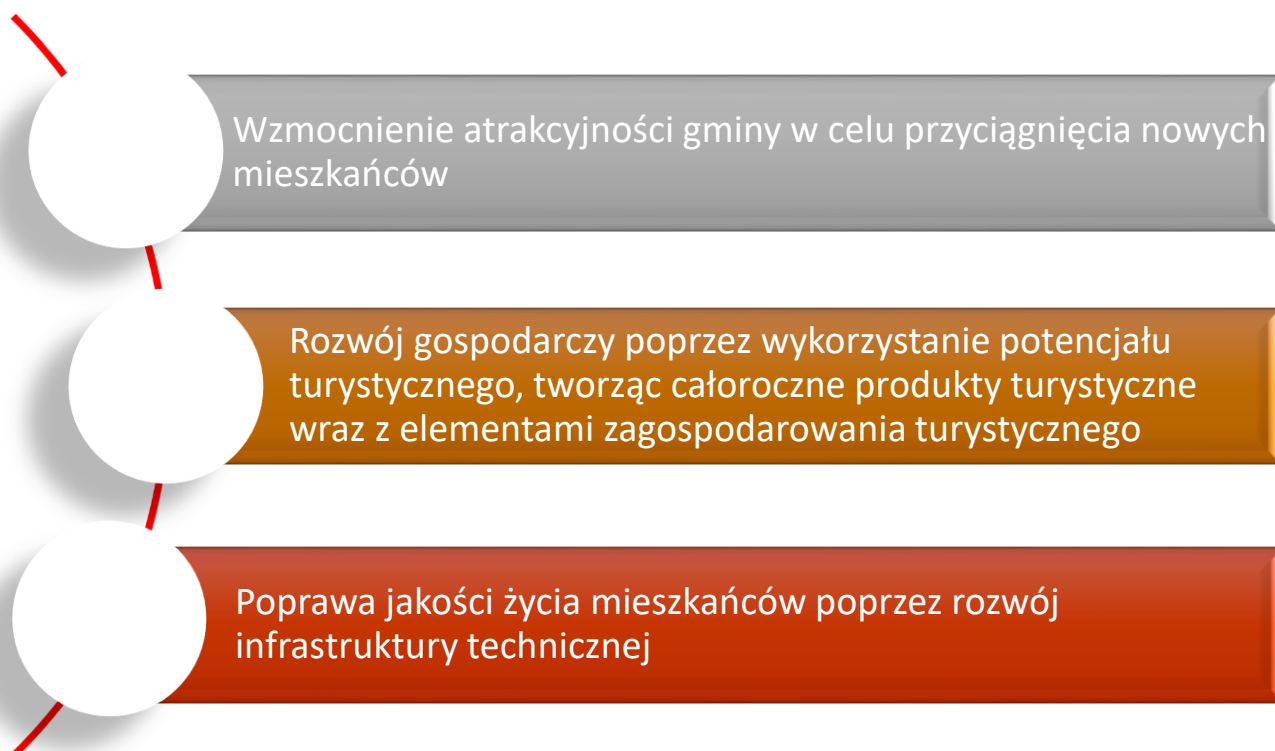
Obszar	Problemy
Społeczny	- Malejąca liczba mieszkańców w gminie. - Negatywne trendy zmian demograficznych wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego. - Niezapewnienie dostępności budynków komunalnych dla osób ze szczególnymi potrzebami. - Niska jakość opieki zdrowotnej, w tym niewystarczający zakres usług w zakresie specjalistycznej opieki medycznej.
Gospodarczy	- Postępujący spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co niekorzystnie wpłynie na lokalny rynek pracy. - Mała liczba osób pracujących na terenie gminy oraz wysoka stopa bezrobocia. - Mała liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. - Sezonowość ruchu turystycznego. - Brak całorocznych produktów turystycznych.

Przestrzenno- środowiskowy	• Konieczność inwestycji w rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej. • Słabo rozwinięta sieć szerokopasmowa. • Brak ciągów pieszo-rowerowych. • Mała liczba ogólnodostępnych miejsc parkingowych. • Konieczność prowadzenia dalszych prac związanych z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej. • Brak infrastruktury służącej rozwojowi elektromobilności.
---------------------------------------	---

Źródło: Opracowanie własne

7.6. Wyzwania

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT i określonych najważniejszych problemów i barier rozwojowych gminy Jarocin, określone zostały kluczowe wyzwania jakie stoją przed gminą Jarocin, aby przeciwdziałać wskazanym problemom i barierom oraz w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju:

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY JAROCIN NA LATA 2023-2030 ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI ROZWOJU GMINY

8.1 Misja i wizja

Wizję, określającą w jaki sposób przyjęta polityka prorozwojowa wpłynie na gminę Jarocin, jak ją zmieni i jaka się ona stanie po jej wprowadzeniu, sformułowano następująco:

Gmina Jarocin to Gmina przyjazna mieszkańcom i gościom, stawiająca na trwałą rozwój gospodarczy, turystykę, ekologię i innowacyjność. Posiadająca dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną i wysoki poziom rozwoju społecznego.

W ramach wizji ujęto podstawowe założenie strategiczne określające, iż rozwój będzie prowadzony w sposób równomierny, skupiony zarówno na poprawie jakości życia mieszkańców, jak też na zwiększeniu atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów. Podkreślono, iż konieczne jest posiadanie infrastruktury o wysokiej jakości, ukierunkowanej dla wszystkich grup wiekowych.

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Jarocin, wokół którego powinny się koncentrować działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi również przesłanie, które jest podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

Gmina Jarocin to wspólnota wspierająca lokalną gospodarkę, przedsiębiorczość, rolnictwo i turystykę, stwarzająca atrakcyjne warunki do życia i rozwoju.

Najważniejszą wartością dla rozwoju Gminy Jarocin są jej mieszkańcy i związany z nimi rozwój. Cel ten będzie osiągnięty poprzez zapewnienie im godnych warunków bytowych, rozwój społeczeństwa oraz poczucie stabilizacji w przyszłości. Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym dla wszystkich grup społecznych. Ważnym elementem rozwoju Gminy Jarocin jest również środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe. Z tego względu Gmina będzie dążyć do poprawy stanu środowiska oraz wdrażać działania wspierające rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale.

8.2 Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów

Wnioski z opracowanej *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Jarocin* oraz z przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami gminy, stały się podstawą dla opracowania części programowej *Strategii*, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

Plan operacyjny *Strategii* składa się z trzech priorytetów:

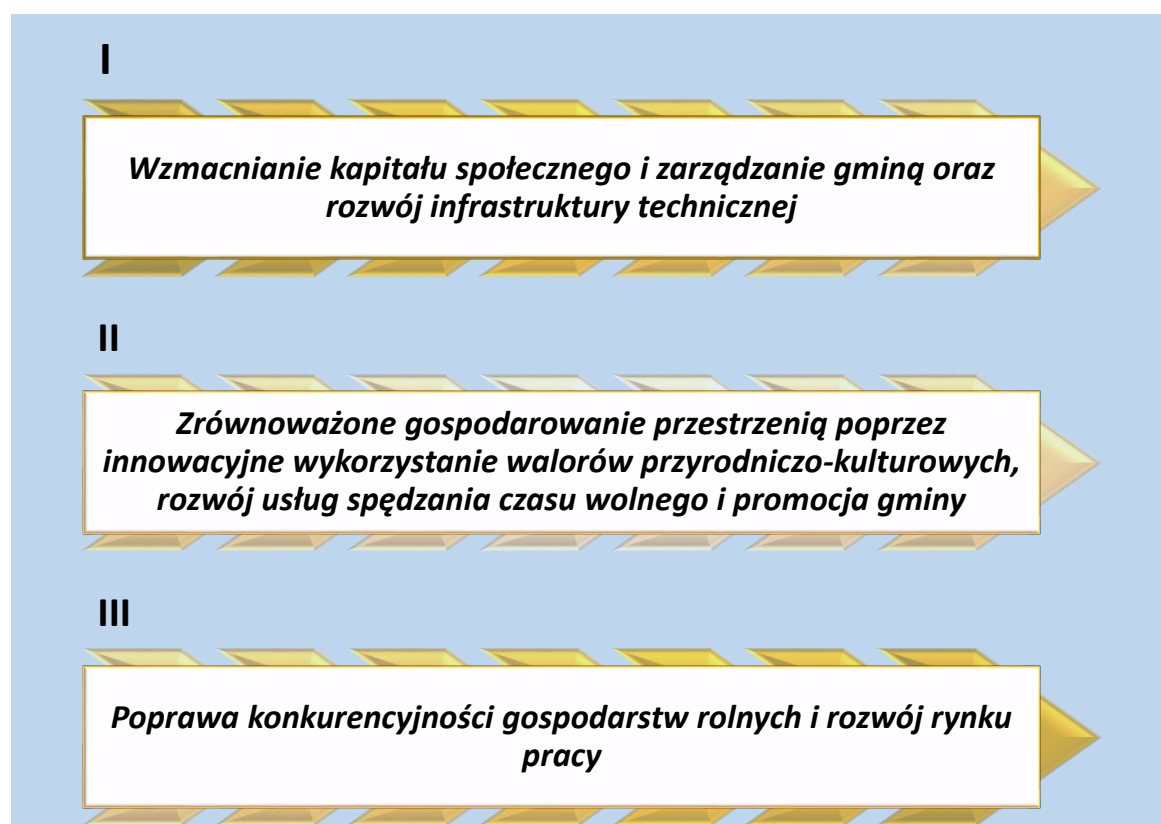
1. Społeczeństwo,
2. Przestrzeń i środowisko,
3. Gospodarka.

CELE STRATEGICZNE

Cele strategiczne grupują długofalowe, trwałe efekty wdrażanych przedsięwzięć strategicznych i opisują ich oddziaływanie na proces rozwoju w przyjętym horyzoncie czasowym. Zostały wyznaczone na bazie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego, są konsekwencją przyjętej wizji i obranych zasad polityki rozwoju. Zgodnie z założeniami, ich realizacja prowadzić będzie do poprawy poziomu rozwoju gospodarczego i jakości życia lokalnej społeczności. Zaproponowane poniżej cele rozwoju gminy Jarocin są konsekwencją zidentyfikowanych wyzwań rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się układ, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych.

W oparciu o przeprowadzoną *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Jarocin* i wykonaną na jej podstawie analizę SWOT, sformułowane zostały cele strategiczne i operacyjne. Zgodnie z logiką cele strategiczne odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie przeprowadzonej analizy gminy oraz konsultacji społecznych (ankietyzacji). Głównym argumentem przemawiającym za opracowaniem Strategii, jest możliwość planowanego realizowania zadań mających na celu wykreowanie jak najlepszych warunków dla rozwiązywania najbardziej naglących problemów. Niezwykle istotne jest także osiągnięcie najbardziej pożądaných, z punktu widzenia społeczności lokalnej efektów, przy jednoczesnym wykorzystaniu dostępnych zasobów naturalnych, finansowych, organizacyjnych i ludzkich.

Struktura celów strategicznych:

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które obejmują:

CELE STRATEGICZNE		
CEL STRATEGICZNY 1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą oraz rozwój infrastruktury technicznej	CEL STRATEGICZNY 2 Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią poprzez innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	CEL STRATEGICZNY 3 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy
CELE OPERACYJNE		
1.1 Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	2.1. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	3.1. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych
1.2 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego	3.2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
1.3 Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	2.3. Upowszechnianie dostępu do kultury w tym form dostępu wykorzystujących technologie cyfrowe	3.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej
1.4. Rozwój niezbędnej infrastruktury na terenie gminy oraz wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami	2.4 Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy	
1.5 Bezpieczeństwo publiczne	2.5 Promocja gminy	
OSI I	OSI II	OSI III

Cele strategiczne gminy Jarocin odwzorowują obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Cele strategiczne mają długofalowy charakter i wskazują kierunki postępowania w realizacji

określonej wizji rozwoju i misji. Narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych określają cele operacyjne, które dotyczą średniego horyzontu czasowego. Cele operacyjne uszczegóławiane są przez kierunki działań, służące realizacji założonych celów oraz stanowią podstawę wdrażania Strategii. Kierunki działań stanowią głównie konkretne przedsięwzięcia rozwojowe, często o charakterze inwestycyjnym.

Poniżej przedstawiona została charakterystyka przyjętych celów strategicznych i celów operacyjnych, wraz ze wskazaniem kierunków działań w ramach poszczególnych celów oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań z wskaźnikami ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY 1

Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą oraz rozwój infrastruktury technicznej

Cel operacyjny 1.1. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej.

Cel operacyjny 1.2. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą.

Cel operacyjny 1.3. Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami.

Cel operacyjny 1.5. Bezpieczeństwo publiczne.

Najważniejszym potencjałem Gminy Jarocin są jej mieszkańcy. Zapewnienie wysokiej jakości życia przejawia się między innymi poprzez wysokiej jakości usługi społeczne, przeciwdziałanie wykluczeniu, rozwoju edukacji oraz niezbędną infrastrukturę komunalną.

Gmina Jarocin dostrzega potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz innych osób, które trwale lub czasowo mają szczególne potrzeby w zakresie przemieszczania się, komunikacji czy dostępu do obiektów publicznych. Z tego względu podjętych zostanie szereg działań związanych z poprawą dostępności architektonicznej. Usługi społeczne rozwijane będą na kilku płaszczyznach: opieki nad dziećmi i edukacji, aktywizacji seniorów.

Sieć drogowa na terenie Gminy będzie sukcesywnie modernizowana. Tworzyć się będzie w pełni uzbrojone i połączone z nią tereny przeznaczone na przyszłe zainwestowanie oraz rozwijać się będą przedsiębiorstwa już istniejące. Zwiększeniu bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania dróg służyć będzie rozbudowa systemu ścieżek pieszo-rowerowych oraz modernizacja źródeł oświetlenia w poszczególnych miejscowościach na terenie Gminy.

Cel strategiczny zakłada poprawę poziomu rozwoju infrastruktury, która jest niezbędna zarówno do poprawy warunków bytowych mieszkańców, wzrostu wartości osiedleńczej gminy oraz pełnienia przez przestrzeń różnych funkcji na rzecz sfery gospodarczej i społecznej, jak też do zwiększenia stopnia ochrony środowiska naturalnego gminy. Ukierunkowany jest m. in. na rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz modernizację tych sieci na terenie gminy, budowę sieci gazowej, co pozwoli zwiększyć dostępność tego rodzaju paliwa dla mieszkańców gminy i przełożyć się na osiągnięcie korzystnych efektów środowiskowych w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a także na rozwój sieci szerokopasmowej, co pozwoli zapobiec wykluczeniu cyfrowemu

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY 1					
Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą oraz rozwój infrastruktury technicznej					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Wartość bazowa (2021 rok)	Oczekiwany trend
1.1 Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	• rozwój działalności instytucji i usług wspierających seniorów i opiekę nad osobami zależnymi, tj.: klub seniora, usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, • rozwój usług asystenckich, gospodarstw opiekuńczych, gospodarstw społecznych, z wykorzystaniem instrumentu ekonomii społecznej, • rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych, w tym form środowiskowych (zdeinstytucjonalizowanych), • zapewnienie usług specjalistycznych / poradnictwa w formie pomocy psychologicznej, prawnej, pielęgniarek, rehabilitantów, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, • zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Jarocin, w tym realizacja programów profilaktyki zdrowotnej,	– zapewnienie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury szkolnej i przedszkolnej, – rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz wzmacnianie ich zdolności, – wzrost aktywności oraz integracja osób ze szczególnymi potrzebami, – poprawa jakości opieki medycznej.	liczba nowych usług społecznych (szt.),	0	
			liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej (szt.)	0	
			liczba zmodernizowanych/doposażonych obiektów infrastruktury społecznej (szt.)	0	
			liczba obiektów, w których zapewniono dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	0	
			liczba zadań inwestycyjnych i/lub modernizacyjnych w placówkach oświatowych (szt.),	0	
			liczba dzieci i młodzieży korzystającej z nowej lub	100	

	- poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej i zwiększenie jej dostępności dla osób o specjalnych potrzebach, w tym dla osób z niepełnosprawnością, - utrzymanie wysokiej jakości bazy oświatowej oraz jej modernizacja w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby, - wyposażenie placówki oświatowej w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny oraz pomoce dydaktyczno-naukowe, - rozwój oferty edukacyjnej i podnoszenie kompetencji nauczycieli, - rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, szczególnie uczniów uzdolnionych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i predyspozycjach sportowych – współpraca Urzędu Gminy ze szkołami - wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz podniesienie jej jakości – współpraca Urzędu Gminy z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia edukacji przedszkolnej – informowanie o możliwościach zewnętrznego finansowania, - rozwój instytucjonalnej i pozarodzinnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (m.in.		zmodernizowanej bazy oświatowej		
			udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku od 3 do 6 lat (%),	71,1	

	żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie).				
1.2 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	• promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, • wzmocnienie kompetencji społecznych i umiejętności organizacyjnych lokalnych liderów, • wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców, • wspieranie działalności organizacji pozarządowych i współpraca z nimi; • promocja wolontariatu wśród młodzieży, • rozwój usług aktywizujących mieszkańców gminy Jarocin w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. • niwelowanie barier w dostępności architektonicznej przestrzeni publicznych, • Wzmocnienie zdolności analitycznych służb planowania przestrzennego, m.in. poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi w zakresie analizy, przetwarzania, interpretacji i prezentacji danych przestrzennych, • Wzmocnienie bazy wiedzy i potencjału kadrowego gminy w zakresie realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz innowacyjnych	– zwiększenie się liczby lokalnych liderów, – podniesienie jakości usług publicznych, – zapewnienie dostępności architektonicznej przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, – rozwój kompetencji planistycznych, – poprawa dostępności do danych przestrzennych, – wzrost kompetencji pracowników gminnych jednostek organizacyjnych.	liczba nowych przedsięwzięć integracyjnych mieszkańców (szt.)	0	
			liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (szt.),	8	
			liczba oddolnych inicjatyw realizowanych przez mieszkańców (szt.),	0	
			liczba przeszkolonych pracowników Gminy	0	
			liczba nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.)	10	
			liczba zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.),	2	
			liczba obiektów, w których znielowano bariery architektoniczne	0	

	rozwiązań w zakresie stosowania prawa zamówień publicznych – realizacja m.in. poprzez udział pracowników gminy w organizowanych szkoleniach, seminariach oraz platformach współpracy,				
1.3 Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	• budowa nowych odcinków dróg gminnych, • przebudowa bądź modernizacja dróg gminnych i powiatowych poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców gminy, • poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę m.in.: chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia, barier ochronnych, • rozbudowa lub modernizacja już istniejącej infrastruktury parkingowej, • budowa ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych, • tworzenie i wyposażenie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę (drogową, energetyczną, wodno-ściekową, teleinformatyczną) oraz infrastrukturę kubaturową, umożliwiającą szybkie uruchomienie przez inwestorów działalności gospodarczej.	– wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy – zwiększenie wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, – poprawa stanu siatki drogowej na obszarze gminy, – zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypadków drogowych z udziałem pieszych, – integracja mieszkańców z różnych części Gminy dzięki usprawnieniu komunikacji, – zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego,	długość wybudowanych dróg gminnych (km)	87,54	
			długość zmodernizowanych dróg gminnych (km)	20,0	
			długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (km)	20	
			liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego (szt.)	0	
			Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	0	

1.4. Rozwój niezbędnej infrastruktury na terenie gminy oraz wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami	• budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury wodociągowej w gminie (sieć wodociągowa, stacje ujęcia i uzdatniania wody itp.), • budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury kanalizacyjnej w gminie (kanalizacja ściekowa i deszczowa, oczyszczalnia ścieków itp.), • budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach rozproszonej zabudowy, • budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych, • budowa infrastruktury oraz zakupy wyposażenia służących racjonalnej gospodarce odpadami, • współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci szerokopasmowej, • współpraca z operatorami w zakresie budowy sieci gazociągowej,	– rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz polepszenie jakości sieci już istniejącej, – polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków, – zwiększenie atrakcyjności Gminy dla nowych mieszkańców i przedsiębiorców, – poprawa stanu gospodarowania wodami na obszarze Gminy, – ograniczenie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze Gminy, – zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych w liczbie odpadów komunalnych ogółem – zwiększenie poziomu recyklingu odpadów komunalnych na terenie gminy, – rozwój sieci gazowej na terenie gminy.	długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	88,6	
			długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km)	101,9	
			procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%)	89,6	
			procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%)	76,4	
			procent mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej (%)	0	
			udział odpadów segregowanych w ogólnej liczbie odpadów (%)	44,5	

		– ograniczenie wykluczenia cyfrowego.			
1.5. Bezpieczeństwo publiczne	• doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie gminy w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i katastrof- zakup sprzętu dla wybranych OSP (funkcjonujących w systemie KSRG i będących poza nim) dla wybranych na we współpracy z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, • budowa infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo na terenie gminy, • realizacja działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, m. in. poprzez edukację, wyznaczanie miejsc dla pieszych oraz montaż progów zwalniających i punktowych elementów odbłaskowych,	– zabezpieczenie Gminy przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi, – zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w stanach kryzysowych,	Liczba doposażonych OSP na terenie gminy	0	
			liczba zmodernizowanych przejść dla pieszych	0	

- - tendencja rosnąca
 - tendencja malejąca
 - bez zmian

CEL STRATEGICZNY 2

Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią poprzez innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej

Cel operacyjny 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Cel operacyjny 2.3. Upowszechnianie dostępu do kultury w tym form dostępu wykorzystujących technologie cyfrowe.

Cel operacyjny 2.4. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy

Cel operacyjny 2.5 Promocja gminy

Największym potencjałem gminy Jarocin w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego są jej walory przyrodniczo-krajobrazowe, zasadniczo wpływające na jej atrakcyjność turystyczną. W związku z tym w ramach celu strategicznego realizowane będą działania w zakresie kultury, sportu, rekreacji i zapewnieniu zróżnicowanych form spędzania czasu wolnego.

Realizacja celu strategicznego nastąpi wskutek działalności w zakresie rozwoju dostępnej infrastruktury sportowej i turystycznej, m. in. przebudowę/ budowę lub modernizację obiektów sportowych, tworzenie i utrzymanie szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Zagospodarowanie obszarów oraz budowa małej infrastruktury turystycznej służącej udostępnianiu obszarów cennych przyrodniczo.

Ponadto cel będzie realizowany poprzez wsparcie infrastruktury przeznaczonej na cele kulturalne, organizację nowych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych, promujących gminę Jarocin i przyciągających do uczestnictwa mieszkańców gminy i gmin sąsiednich oraz turystów.

Z racji położenia gminy Jarocin i występujących tu walorów przyrodniczych, zakłada się podjęcie działań mających na celu utrzymanie czystości środowiska naturalnego i wspomnianych walorów, by możliwe było ich racjonalne wykorzystanie w procesie zrównoważonego rozwoju. Zasoby środowiska naturalnego gminy są narażone na ryzyko degradacji zarówno z powodu czynników wewnętrznych (np. problemy z odprowadzaniem ścieków, ogrzewanie budynków za pomocą nieefektywnych, emitujących duże ilości zanieczyszczeń źródeł ciepła), jak też z przyczyn zewnętrznych, do których należą m.in. globalne problemy związane z pogarszaniem stanu środowiska i zmiany klimatyczne. W kontekście rozwoju elektromobilności, planowane jest tworzenie dedykowanej na jej rzecz infrastruktury, tj. stacji ładowania pojazdów elektrycznych,

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY 2					
Budowa zintegrowanej oferty turystycznej gminy, bazującej na posiadanych zasobach, w szczególności walorach przyrodniczo-krajobrazowych					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Wartość bazowa (2021 rok)	Oczekiwany trend
2.1. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	• budowa/przebudowa/modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy, • przygotowanie nowych tras dla turystyki pieszej i rowerowej, • budowa, rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności sportowej wraz z niezbędną infrastrukturą (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne, • tworzenie nowych i utrzymanie funkcjonujących szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, konnych oraz ich integracja ze szlakami dostępnymi w sąsiednich gminach, • tworzenie szlaków tematycznych oraz sportowo-rekreacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, • rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.	– upowszechnienie kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców, – rozwój oferty spędzenia wolnego czasu, – zwiększenie zainteresowania ofertą sportową i rekreacyjną, – wzrost dostępności urządzeń dla aktywności ruchowej, – utworzenie szlaków turystycznych i rowerowych przyciągających turystów spoza obszaru gminy, – zwiększenie liczby osób ćwiczących, – zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, – rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.	liczba powstałych obiektów sportowych (szt.)	0	
			liczba zorganizowanych sportowych zajęć pozalekcyjnych (szt.)	3	
			liczba nowoutworzonych szlaków turystycznych (szt)	5	

			liczba utworzonych miejsc spędzania wolnego czasu (szt.)	0	
2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego.	• rozbudowa małej infrastruktury turystycznej, służącej udostępnianiu na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo, • renowacja i rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego, • odnawianie lub poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym zabytkowych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich, • zagospodarowanie atrakcyjnych przyrodniczo obszarów gminy, • rewitalizacja i kształtowanie atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów przestrzeni publicznych. • ożywienie społeczno-gospodarcze miejscowości,	– utworzenie nowych produktów kulturowych i turystycznych, – udostępnienie na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo, – rewitalizacja przestrzeni publicznej.	liczba powstałych obiektów małej infrastruktury (szt.),	0	
			liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, kształtujących przestrzeń publiczną (szt.)	0	
2.3. Upowszechnianie dostępu do kultury w tym form dostępu wykorzystujących technologie cyfrowe.	• rozbudowa, przebudowa i remont infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacyjnej i artystycznej, • rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe), • zakup wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej • informatyzacja i digitalizacja procesów w obszarze kultury,	– zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej, – usprawnienie funkcjonowania gminnych jednostek kulturalnych, – poprawa dostępności do oferty kulturalnej, – zapewnienie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury kulturalnej, – wzrost tożsamości lokalnej,	liczba doposażonych i zmodernizowanych obiektów kulturalnych	0	
			liczba nowych projektów kulturalnych	0	

2.4 Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy	• wsparcie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na ekologiczne, • tworzenie warunków do rozbudowy instalacji OZE na obszarze gminy, • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, • zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego na obszarze gminy, • przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego, • działania na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów; • realizacja zadań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych na terenie gminy, • wspieranie, inicjowanie i budowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych oraz promowanie idei elektromobilności, • budowa ogólnodostępnych wypożyczalni rowerów elektrycznych oraz punktów ładowania tych rowerów.	– ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania zagrożeń naturalnych na środowisko naturalne, – poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej – wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz turystów – rozwój elektromobilności.	liczba budynków użyteczności publicznych poddanych termomodernizacji (szt.)	2	
			liczba gospodarstw domowych, które dokonały termomodernizacji i/lub instalacji OZE i/lub wymiany źródła ciepła przy wsparciu publicznym (szt.)	270	
			Ilość usuniętych wyrobów azbestowych (kg)	214 736	
			liczba stacji ładowania samochodów elektrycznych	0	
2.5. Promocja gminy	• kreowanie dobrego wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca dla turystów poprzez zróżnicowane działania marketingowe, • rozbudowa i wdrożenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej i kulturalnej w gminie.	– zwiększenie liczby turystów spoza terenu gminy, – zwiększenie uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych na terenie gminy,	liczba przeprowadzonych kampanii marketingowych	0	

- tendencja rosnąca

- - tendencja malejąca
- - bez zmian

CEL STRATEGICZNY 3

Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

Cel operacyjny 3.1. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych

Cel operacyjny 3.2 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny 3.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej

Największym potencjałem gminy Jarocin w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego są jej walory przyrodniczo-krajobrazowe, zasadniczo wpływające na jej atrakcyjność turystyczną oraz stan i charakterystykę lokalnej gospodarki. W związku z tym w ramach celu strategicznego realizowane będą działania w zakresie budowy spójnej oferty turystycznej, w oparciu o dostępne zasoby, głównie na bazie walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Pozwoli to na wzmocnienie lokalnej gospodarki, wzrost dochodów własnych gminy, a także pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Wzrost przedsiębiorczości wpłynie na nowe miejsca pracy.

Na tworzenie klimatu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości w gminie wpływa całokształt działań i decyzji gminy.

Niewątpliwie położenie komunikacyjne Gminy Jarocin sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości, dlatego też należy dążyć do wzrostu liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy, ale również należy poszukiwać nowych rozwiązań gospodarczych, tworzących miejsca pracy dla mieszkańców. Dlatego też należy wykorzystać potencjał gospodarczy Gminy, przygotowywać tereny inwestycyjne i pozyskiwać nowych inwestorów poprzez promocję Gminy.

Oprócz tego w ramach realizacji celu strategicznego następować będzie wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw wśród mieszkańców oraz tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Jarocin, co pozwoli nadać dynamiki rozwojowi gminy w sferze lokalnej gospodarki.

Dzięki rozwojowi gospodarczemu Gminy poprawi się sytuacja na rynku pracy, wzrosną dochody Gminy, a tym samym Gmina będzie mogła zapewnić mieszkańcom podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY 3					
Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy					
Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań	Wartość bazowa (2021 rok)	Oczekiwany trend
3.1. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych	- wsparcie edukacji ekologicznej w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórczych – poprzez organizację szkoleń, kursów, - wsparcie w pozyskiwaniu środków na rozwój rolnictwa ekologicznego – organizacja spotkań z doradcami, praktykami oraz prywatnymi inwestorami, - pomoc w organizacji spółdzielni, stowarzyszeń, grup producentów produktów ekologicznych – we współpracy z innymi podmiotami. - realizacja projektów promujących ekologiczne sposoby nawożenia upraw oraz ich przechowywania, - wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym, - promocja szkoleń zawodowych i nabywania umiejętności przez rolników oraz właścicieli lasów w zakresie prowadzonej produkcji, ochrony środowiska oraz marketingu swoich produktów i usług.	– rozwój rolnictwa ekologicznego, – aktywizacja producentów rolnych, – rozwój współpracy podmiotów związanych z rolnictwem, – zwiększenie efektywności dochodowości rolnictwa, – zniwelowanie barier ograniczających rozwój rolnictwa, – unowocześnienie gospodarstw rolnych, – ograniczenie występowania negatywnych skutków dla środowiska naturalnego	liczba podmiotów gospodarczych zajmujących się produkcją rolnictwa ekologicznego [szt.]	0	

3.2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	- współpraca z przedsiębiorcami w zakresie pomocy organizacyjno-prawnej w zakresie zarządzania zmianą i niwelowania skutków kryzysu gospodarczego, - współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców, - kreowanie i podejmowanie lokalnych inicjatyw oraz programów poprawiających atrakcyjność inwestycyjną oraz rozwój przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami finansowymi, - wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (szkolenia, doradztwo, monitoring, finansowanie kosztów prowadzenia działalności w początkowym okresie),	- wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy, - rozwój infrastruktury umożliwiającej prowadzenie działalności gospodarczej, - zapewnienie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy, - spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, - zwiększenie konkurencyjności gospodarki w regionie, - aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców, - wzrost liczby osób pracujących na terenie gminy, - spadek bezrobocia.	liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy ogółem (szt.),	333	
			udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (%).	7,7	

3.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej	• tworzenie warunków zachęcających do rozwoju bazy gastronomicznej i noclegowej, • podjęcie współpracy z organizacjami turystycznymi w zakresie rozwoju oferty turystycznej,	– rozwój różnych form turystyki, – zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów spoza jej obszaru, – zwiększenie liczby miejsc noclegowych,	liczba powstałych miejsc noclegowych (szt.),	21	
			liczba podjętych działań w zakresie promocji oferty turystycznej (szt.)	0	

- tendencja rosnąca

- tendencja malejąca

- bez zmian

Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa

Strategia Rozwoju Jarocin na lata 2023-2030 wpisuje się w ustalenia nadrzędnego dokumentu na poziomie regionalnym, jakim jest Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030. Poniżej wykazano spójność celów zdefiniowanych w niniejszej Strategii z celami określonymi w strategii na szczeblu wojewódzkim.

Tabela 47 Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Strategia Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023 – 2030	Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030
CEL STRATEGICZNY 1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą oraz rozwój infrastruktury technicznej	OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG
1.1 Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	Cel szczegółowy priorytetu 2.1. Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie
1.2 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie
1.3 Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Cel szczegółowy priorytetu 3.3 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych
1.4. Rozwój niezbędnej infrastruktury na terenie gminy oraz wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami	Cel szczegółowy priorytetu 3.7 Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska
1.5 Bezpieczeństwo publiczne	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
CEL STRATEGICZNY 2 Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią poprzez innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA
2.1. Rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	Cel szczegółowy priorytetu 2.7 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych

2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego	Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych Cel szczegółowy priorytetu 3.8 Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie
2.3. Upowszechnianie dostępu do kultury w tym form dostępu wykorzystujących technologie cyfrowe	Cel szczegółowy priorytetu 2.3 Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności
2.4 Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie negatywnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy	Cel szczegółowy 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE
2.5 Promocja gminy	Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki
CEL STRATEGICZNY 3 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA
3.1. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych	Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki Cel szczegółowy 2.4. Rynek pracy Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych
3.2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	Cel szczegółowy 2.4. Rynek pracy Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie
3.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej	Cel szczegółowy 2.4. Rynek pracy Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych

Źródło: Opracowanie własne

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Nieodzownym elementem każdej Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny, zawierający kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów, wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono tabelę z kartami zadań, zawierającymi wybrane inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególny sposób wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Wybrane inwestycje, przedstawione poniżej nie wyczerpują katalogu przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach niniejszej strategii, lecz będą bezpośrednio wpisywać się w realizację wskazanych w rozdziale 8 *Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju gminy*.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji oraz ich lokalizacja, wynikają z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Jarocin, przeprowadzonej na jej podstawie analizy SWOT oraz w oparciu o opinie mieszkańców, wyrażone w czasie badania ankietowego, jak również w oparciu o potrzeby zgłoszone przez władze gminy.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Lokalizacja inwestycji	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel operacyjny (oznaczenie)
Karta zadania nr 1	Inwestycje w Infrastrukturę wodno-kanalizacyjną: - modernizacja sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej. - rozbudowa sieci kanalizacyjnej - modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych na terenie Gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	15 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; Środki własne.	1.4
Karta zadania nr 2	Budowa ciągów pieszo rowerowych (ścieżek rowerowych) na obszarze gminy Jarocin m.in. łącznik Green Velo	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	1 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	1.3
Karta zadania nr 3	Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, chodników, przepustów oraz parkingów na obszarze gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły,	2023-2030	10 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko;	1.3

		Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary			Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	
Karta zadania nr 4	Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie na obszarze gminy Jarocin, utworzenie targowiska, realizacja działań wspierających modernizację się rolnictwa	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	1 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	1.3
Karta zadania nr 5	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp energooszczędnych) na obszarze gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	1 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	1.3
Karta zadania nr 6	Modernizacja i budowa dróg lokalnych i chodników na obszarze Gminy	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy,	2023-2030	1 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027;	1.3

		Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary			Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	
Karta zadania nr 7	Budowa stacji ładowania samochodów elektrycznych, a także rowerów oraz hulajnóg na terenie gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin	2023-2030	300 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	2.4
Karta zadania nr 8	Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjno kulturalnej - (wioska puszczańska, rozbudowa budynku GOKSTiR, przebudowa sceny plenerowej, budowa mauzoleum, budowa budynku nad zbiornikiem wodnym pełniący rolę zaplecza administracyjno-sanitarnego)	Domostawa, Jarocin,	2023-2030	15 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	2.1
Karta zadania nr 9	Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych na obszarze Gminy	Domostawa, Golce, Jarocin,	2023-2030	3 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027;	2.1

		Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary			Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczych; Ministerstwa Sportu i Turystyki; Środki własne	
Karta zadania nr 10	Rewitalizacja centrum miejscowości oraz innych miejscowości Gminy Jarocin	Golce, Jarocin, Majdan Golczański, Szyperki, Mostki, Katy, Zdziary, Kutyły	2023-2030	5 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczych; Środki własne	2.2
Karta zadania nr 11	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	10 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczych; Środki własne.	2.4
Karta zadania nr 12	Remont i modernizacja zabytkowych budynków na obszarze Gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Majdan Golczański, Mostki,	2023-2030	500 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021- 2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko;	2.4

		Szyperki, Szwedy,			Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne	
Karta zadania nr 13	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest z obszaru Gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	200 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne	2.4
Karta zadania nr 14	Montaż koszy na śmieci, ławek w ogólnodostępnych miejscach	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	50 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne	2.2

Karta zadania nr 15	Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnej na terenie Gminy (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki, punkty widokowe, ścieżki ekologiczne, smart ławek, wyznaczenie miejsc na terenie Gminy na latanie dronem, budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumptracków bądź skateparków itp.)	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyty, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedry, Zdziary	2023-2030	5 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Ministerstwo Sportu i Turystyki; Środki własne	2.1
Karta zadania nr 16	Budowa nowych alejek w miejscach zalesionych, centrach miejscowości z obszaru Gminy	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyty, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedry, Zdziary	2023-2030	100 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne	2.2
Karta zadania nr 17	Niwelacja barier architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznych i w przestrzeni publicznej	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyty, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedry, Zdziary	2023-2030	100 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; PFRON, Środki własne.	1.2

		Zdziary				
Karta zadania nr 18	Termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Jarocin	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	5 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; Środki własne.	2.4
Karta zadania nr 19	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowej na terenie gminy Jarocin wraz z doposażeniem placówek oświatowych w nowoczesne pomoce dydaktyczne	Domostawa, Golce, Jarocin	2023-2030	2 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Ministerstwo Edukacji i Nauki Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	1.1
Karta zadania nr 20	Rozbudowa infrastruktury społecznej typu Dom Seniora, Klub Seniora, świetlice środowiskowe	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	15 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	1.1

Karta zadania nr 21	Adaptacja budynku po szkole w Mostkach-Sokalach na cele mieszkaniowe (w przypadku wykorzystania budynku na inne cele – budowa świetlicy wiejskiej)	Mostki	2023-2030	3 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Ministerstwo Edukacji i Nauki Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	1.1
Karta zadania nr 22	Rozwój i poprawa infrastruktury na terenie gminy: gazyfikacja, modernizacja odwodnienia terenów zurbanizowanych,	Domostawa, Golce, Jarocin, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szyperki, Szwedy, Zdziary	2023-2030	500 000,00	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	3.3

KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI GMINY ORAZ OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

10.1 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Ustalenia i rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Jarocin zostały opracowane na podstawie diagnozy stanu obecnego, istniejących uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz zapisów dotyczących polityki przestrzennej w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych:

- zachowanie istniejących form zagospodarowania (lasy, zasoby wodne),
- dążenie do zachowania i odtworzenia naturalnych form krajobrazu leśnego i równowagi ekologicznej podstawowych ekosystemów,
- tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, uwzględniającego i zapewniającego ochronę podstawowych procesów ekologicznych
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z warunkami stref ochronnych, na terenie których położona jest gmina, w tym uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- ochrona istniejących zasobów leśnych poprzez racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie w celach rekreacyjnych i turystycznych, ochrona i zachowanie spójności kompleksów leśnych,
- ochrona udokumentowanych złóż surowców mineralnych przed zagospodarowaniem mogącym utrudnić lub uniemożliwić ich zrównoważoną eksploatację,
- optymalne zagospodarowanie istniejących szlaków pieszych i rowerowych, wyznaczenie miejsc odpoczynku, biwakowania, ścieżek edukacyjnych, punktów widokowych, zgodnie z zasadami ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Obszary lokalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego:

- ochrona konserwatorska i renowacja zabytków,
- eksponowanie i wykorzystywanie zabytków w celach turystycznych w sposób zrównoważony, umożliwiający zachowanie i utrzymanie zabytku,
- zachowanie zieleni w otoczeniu zabytków,
- promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie kompleksowej, by stanowiły całościowy zasób kulturowy udostępniony odwiedzającym,
- odpowiednie oznakowanie miejsc o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zabytków.

Obszary lokalizacji infrastruktury społecznej:

- modernizacja i poprawa stanu siedzib gminnych instytucji, w tym także ich estetyki,
- likwidacja barier architektonicznych i poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami różnego typu,
- zapewnienie dogodnej dostępności komunikacyjnej obiektów użyteczności publicznej, udogodnienia dla rowerzystów, bezpieczne przejścia dla pieszych,
- dbałość o ład przestrzenny i estetykę przestrzeni publicznych wokół obiektów użyteczności publicznej,
- zwiększanie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i w miarę możliwości łącznie różnych, uzupełniających się funkcji w jednym obiekcie.

Obszary o rozwiniętej lub przeważającej funkcji mieszkaniowej:

- zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez dostęp do wysokiej jakości infrastruktury technicznej: dróg, chodników, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,

- kształtowanie funkcjonalnych układów zabudowy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, dostępnych komunikacyjne, wyposażonych w niezbędną infrastrukturę i mających dostęp do funkcji pozamieszaniowych,
- zapewnienie zieleni oraz dostępu do terenów rekreacji i wypoczynku,
- zapobieganie niekontrolowanemu rozpraszaniu się zabudowy, dbałość o optymalne wykorzystanie obecnych terenów zabudowanych, skupianie zabudowy i zachowywanie ciągłości układów przestrzennych,
- lokalizacja usług nieuciążliwych, wynikających z uzasadnionych potrzeb mieszkańców, w obrębie istniejących układów przestrzennych,
- dbałość o ład przestrzenny terenów mieszkaniowych, objęcie ich miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Obszary o funkcji gospodarczej

- stworzenie warunków do przestrzennej koncentracji usług,
- zapewnienie miejscom koncentracji usług dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów koncentracji usług na sąsiadujące z nimi tereny mieszkaniowe, środowisko, krajobraz,
- rozwój bazy gastronomiczno-noclegowej na rzecz rozwoju turystyki, zgodnie z zasadami prowadzenia usług, w tym nieuciążliwych na terenach mieszkaniowych,
- zapewnienie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności usługowej, w tym infrastruktury wodno-ściekowej,
- wykorzystanie obecnie niewykorzystywanych rezerw terenowych i nieruchomości pod działalność turystyczną.

Obszary o przeważającej funkcji rolniczej:

- ochrona gleb poprzez hamowanie procesów degradacyjnych oraz zakaz zabudowy na terenach o wysokich klasach bonitacyjnych gleb,
- zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych,
- dbałość o właściwe stosunki wodne obszaru,
- wyposażenie obszarów produkcji rolnej w niezbędną infrastrukturę,
- wspieranie zwiększania areału gospodarstw,
- zakaz lokalizacji działalności uciążliwej lub szkodliwej dla rolnictwa na obszarach wykorzystywanych rolniczo,
- rozwój drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na ekologicznych technologiach produkcji.

Obszar całej gminy:

- zachowanie ładu i spójności przestrzennej poprzez kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa, utrzymanie skali i struktury jednostek osadniczych, kształtowanie formy architektonicznej nowych obiektów w nawiązaniu do istniejącej architektury, opracowywanie i aktualizowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymanie skali i struktury jednostek gospodarczych,

- ograniczenie rozproszenia zabudowy przez rozwój budownictwa na zasadzie dogęszczania istniejących jednostek osadniczych,
- organizacja przestrzeni publicznej, miejsc wypoczynku, rekreacji, skwerów, placów, zieleni urządzonej,
- poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- poprawa stanu powietrza atmosferycznego i dbałość o wpływ na zmiany klimatu poprzez zwiększenie stopnia wykorzystania OZE, termomodernizację budynków, obiektów użyteczności publicznej i siedzib przedsiębiorstw,
- ochrona terenów szczególnie ważnych z punktu widzenia publicznych celów ponadlokalnych i lokalnych jak: realizacja inwestycji komunalnych, usług publicznych, infrastruktury technicznej, realizacji dróg.

10.2 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),
- ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),

- tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

W ramach najważniejszych zadań inwestycyjnych na obszarze gminy Jarocin można wymienić:

Infrastruktura komunikacyjna:

- budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych, zaplecza technicznego typu miejsca postojowe, elektryczne stacje ładowania rowerów itp.),
- modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp energooszczędnych),
- budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, przepustów oraz parkingów,
- budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych,
- modernizacja i budowa dróg lokalnych i chodników.

Infrastruktura rekreacyjno-sportowa:

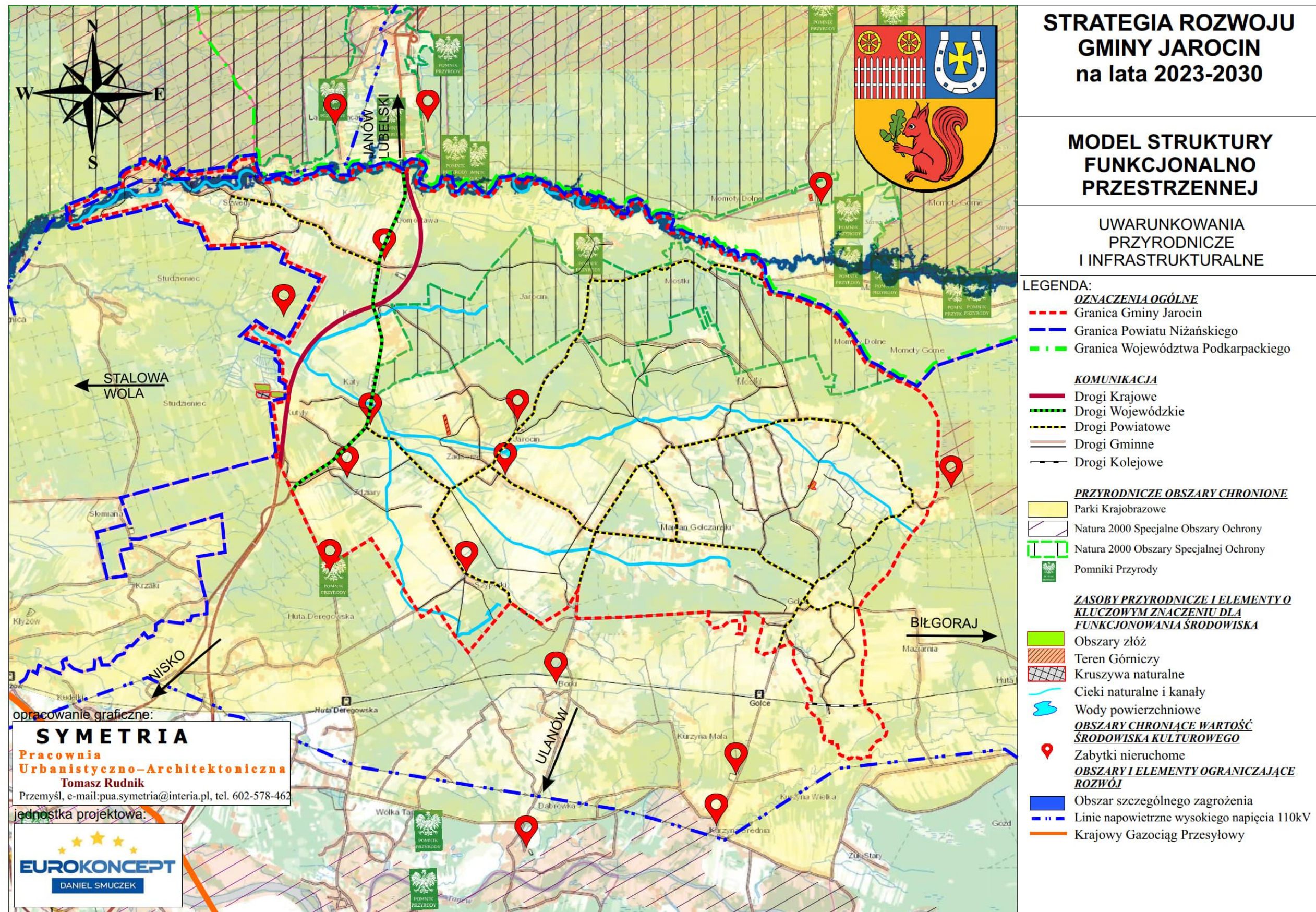
- rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych,

Infrastruktura techniczna i przestrzeń publiczna:

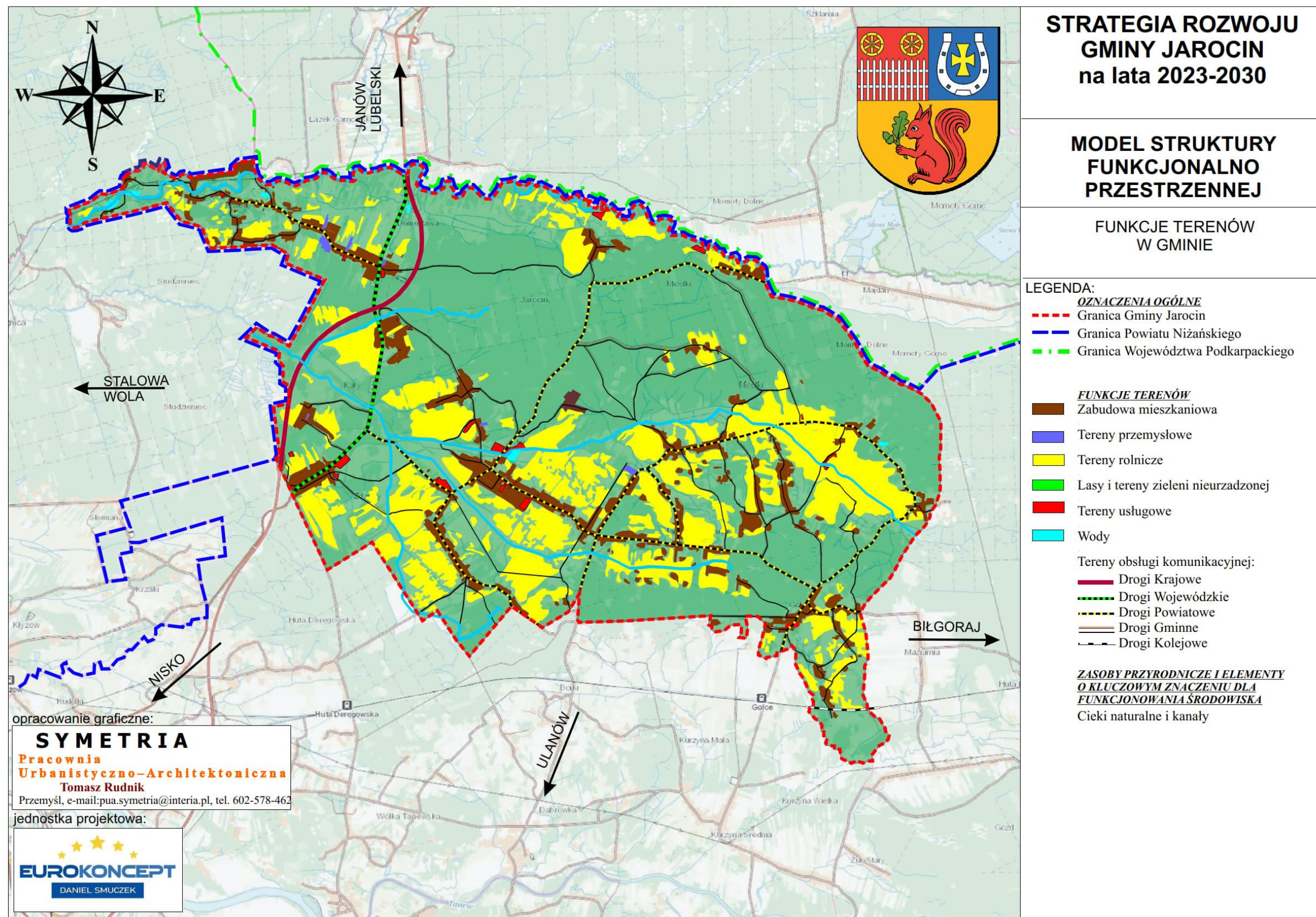
- inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną:
 - budowa oraz rozbudowa sieci kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących,
 - budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
 - modernizacja oczyszczalni ścieków, przepompowni ścieków oraz stacji uzdatniania wody wraz z hydroforniami,
- rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym budowa elektrowni wodnej,
- rewitalizacja przestrzeni publicznej,
- termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej.

Infrastruktura społeczna:

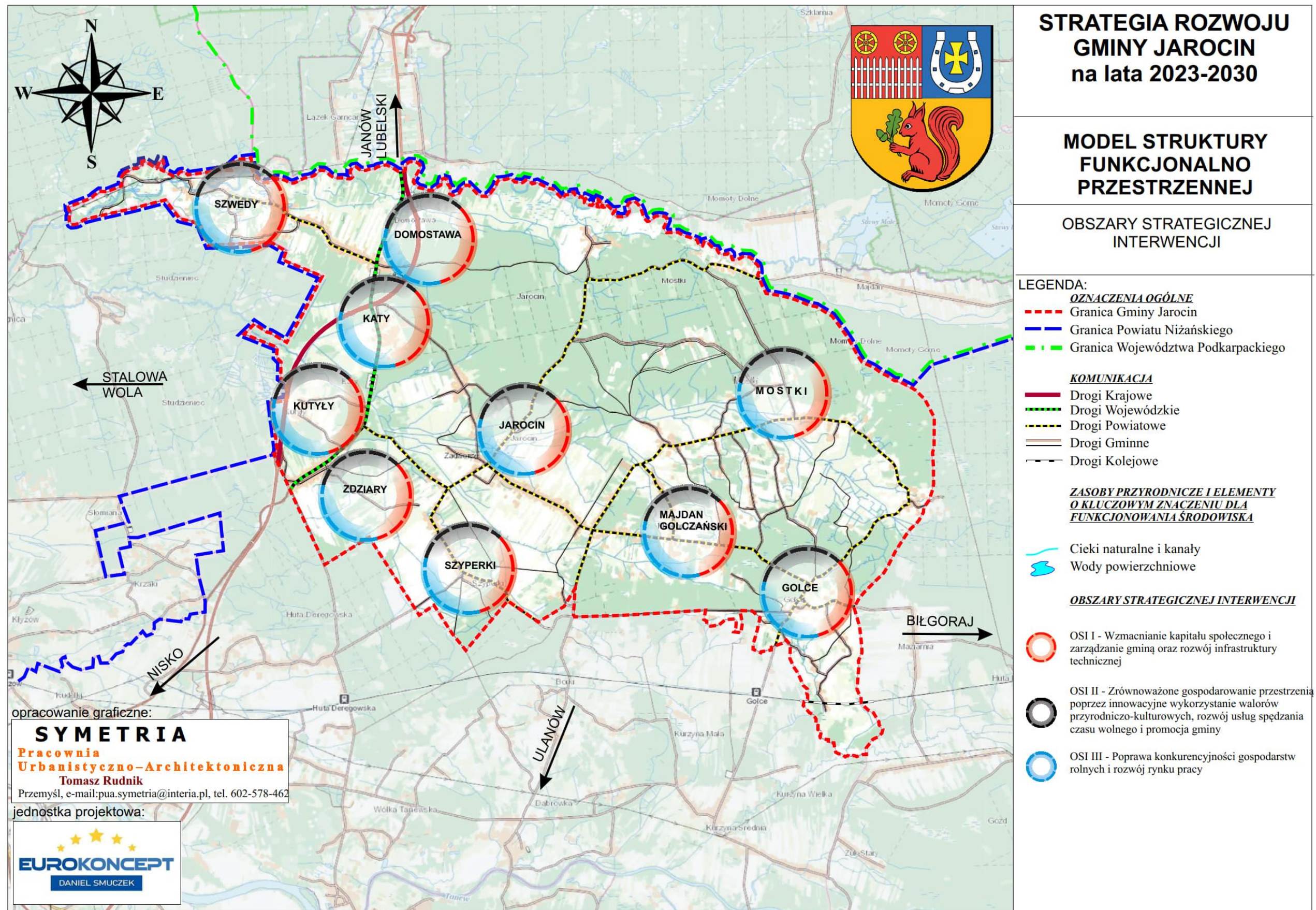
- niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych,
- adaptacja budynków na cele społeczne
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowej.

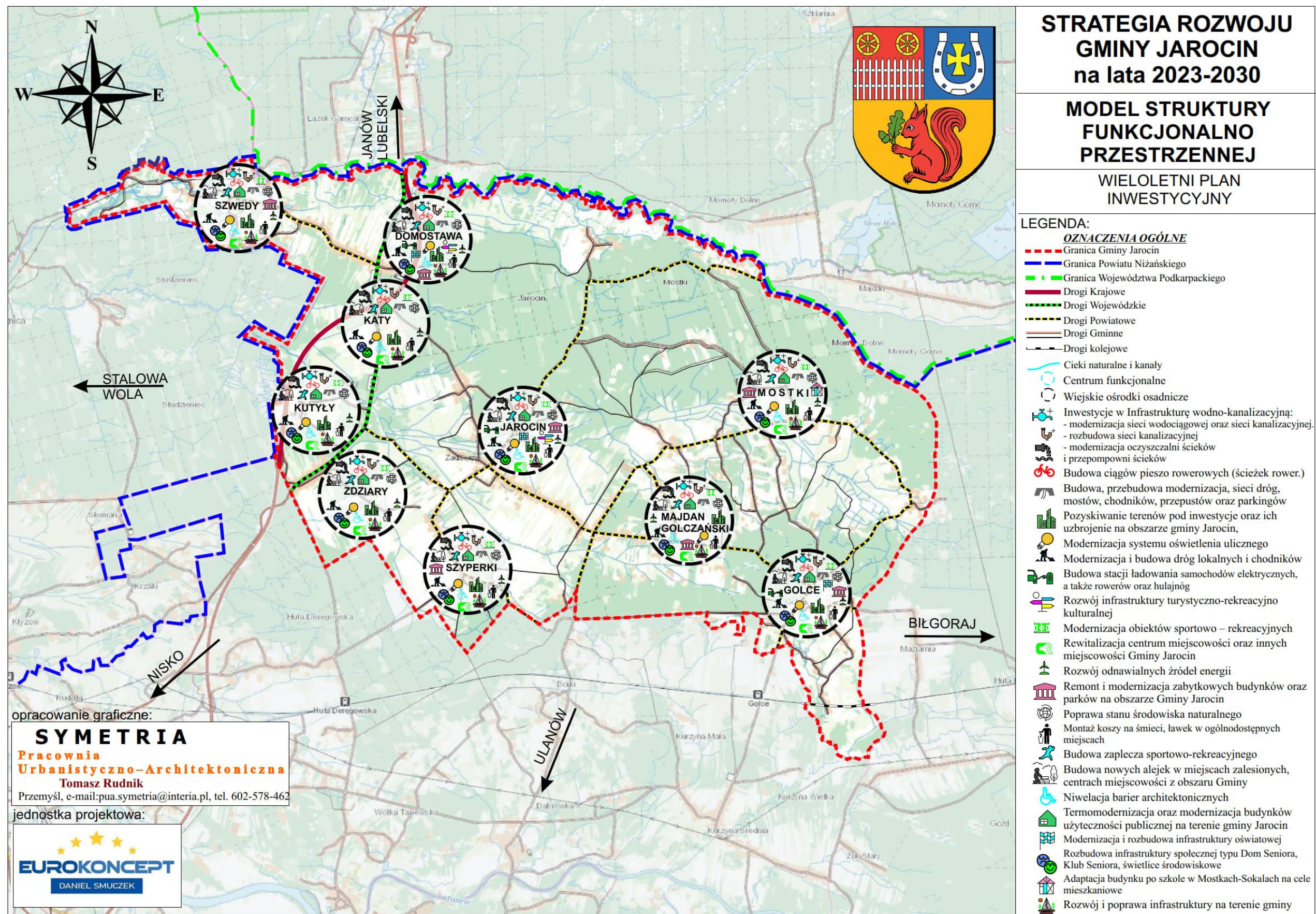
Źródło: Opracowanie własne

Źródło: Opracowanie własne

Źródło: Opracowanie własne

Źródło: Opracowanie własne

10.3 Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

Gmina Jarocin położona jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji zostały przeanalizowane następujące dokumenty:

- **Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);**
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030);**
- **Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030”.**

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego). Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny;
- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje - w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub dotyczące zasobów ludzkich, finansowane z różnych źródeł lub przez rozwiązania regulacyjne.

1. OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie - znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się gmina Jarocin.**

Mapa 23 Wschodnia Polska

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

2. OSI Regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Gmina Jarocin wpisuje się w następujące priorytety:

- **7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście zrównoważonego rozwoju,**

w szczególności w następujące kierunki działań:

7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją województwie

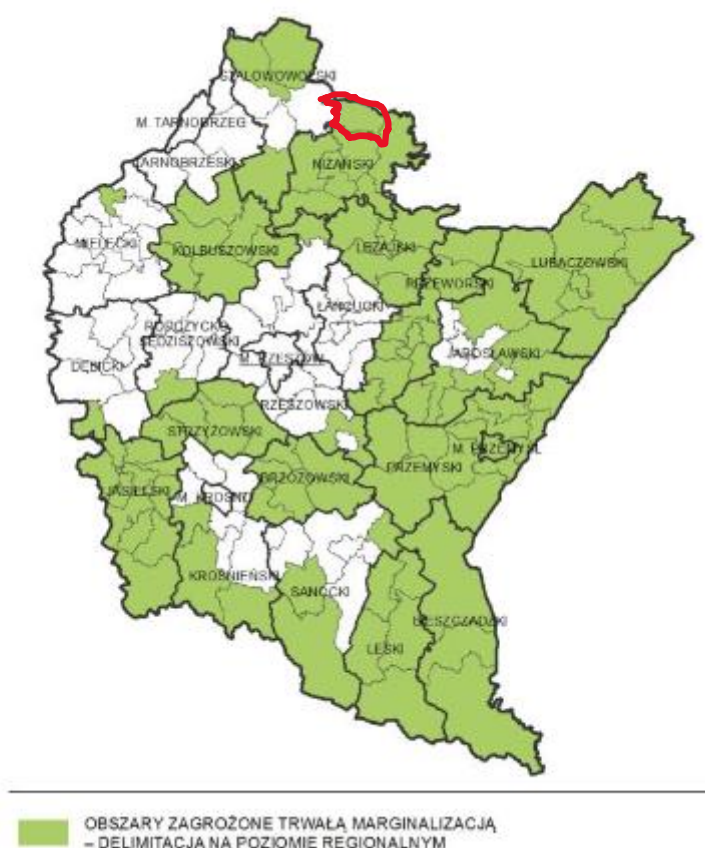
Polityka regionu dąży do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, która obliguje do kierunkowania działań na zapewnienie mieszkańcom pełnego pakietu możliwości rozwojowych niezależnie od miejsca zamieszkania. Podejmowane działania mają identyfikować i wzmacniać czynniki rozwojowe obszarów o słabszych perspektywach rozwojowych, wynikających ze struktury społeczno-gospodarczej, peryferyjnego położenia bądź utraty dotychczasowych funkcji. Oczekiwanymi celami będzie m.in. zwiększenie zasobów infrastrukturalnych w strategicznych sektorach, zdynamizowanie rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o lokalne potencjały, rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, poprawa dostępu do podstawowych usług publicznych, zniwelowanie wykluczenia transportowego.

Zakładane działania:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;

- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej, warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Mapa 24 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

• 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku,

w szczególności w następujące kierunki działań:

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Obszary wiejskie dotyka zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia.

Kluczową kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest rozwój infrastruktury w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Działania należy tak ukierunkować, aby umożliwiały rozwój gospodarki i przedsiębiorczości w tym powstawanie miejsc

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Dlatego też, gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy

również dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.

Zakładane działania:

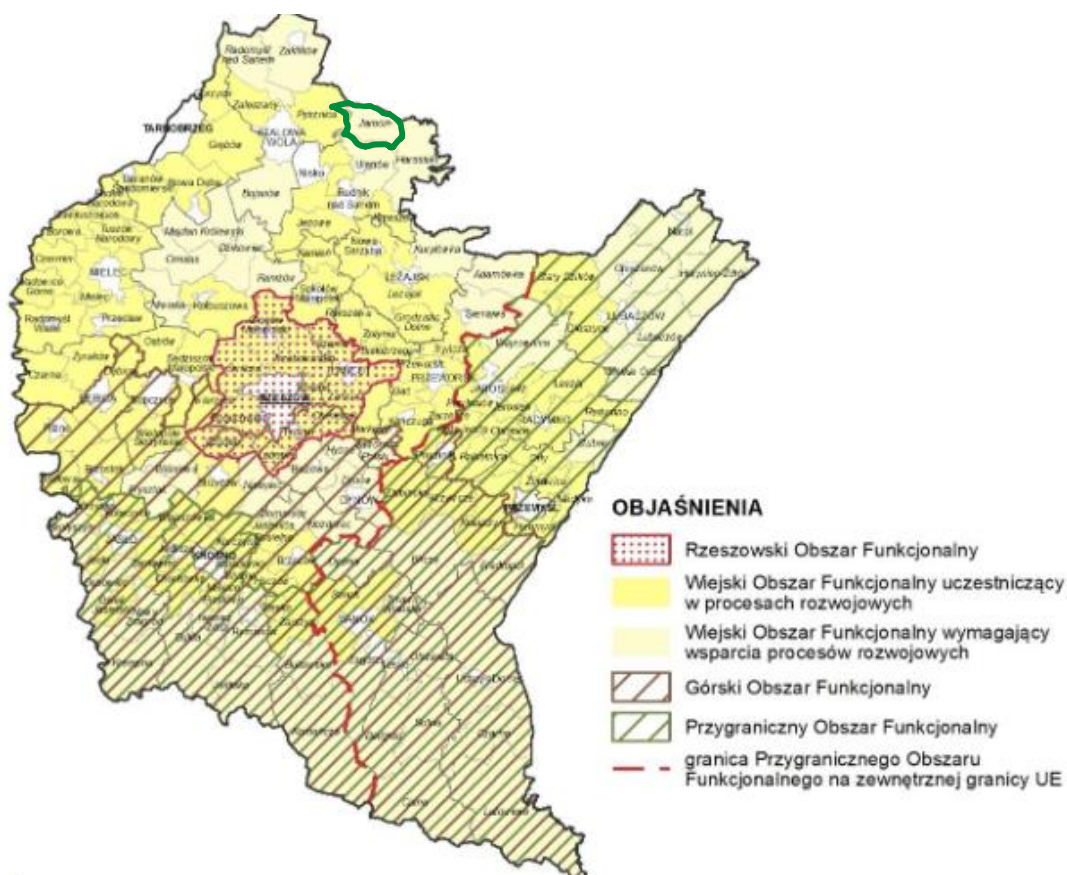
- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

Gmina Jarocin jest położona na terenie następujących obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030:

- Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, a w ramach jego –Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego wymagającego wsparcia procesów rozwojowych.

Mapa 26 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

- **Wiejski Obszar Funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

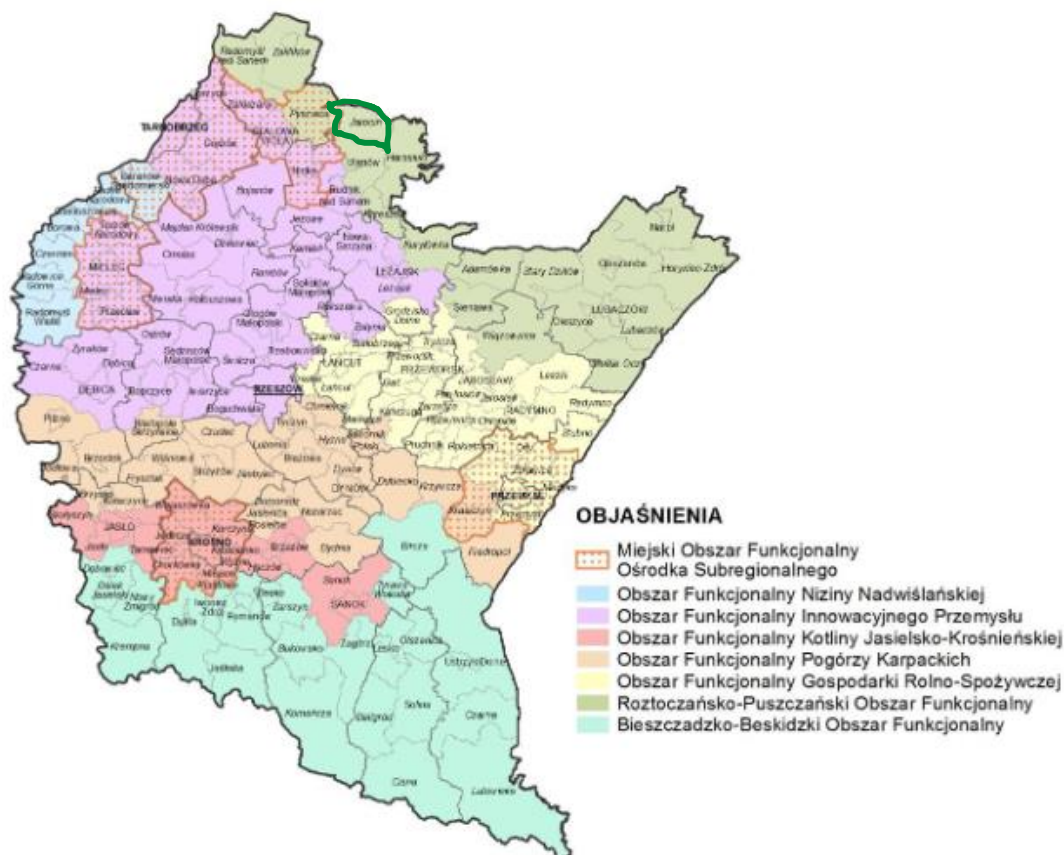
- 1) rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych;
- 2) rozwój działalności gospodarczej związanej z gospodarką rolną i turystyką;
- 3) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 4) wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi;
- 5) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 6) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 7) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- 8) rozwój turystyki, w tym agroturystyki, funkcji sportowo-rekreacyjnych i uzdrowiskowych,
- 9) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój bazy usług publicznych;
- 2) zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy powodującym degradację terenów otwartych i przydatnych dla rolnictwa;
- 3) ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- 4) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- 5) rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym agroturystyki oraz leczenia uzdrowiskowego z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Oprócz obszarów funkcjonalnych o charakterze ponadregionalnym, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 w celu identyfikacji obszarów o różnych priorytetach rozwojowych oraz określenia niezbędnych działań służących optymalnemu wykorzystaniu ich potencjałów dla rozwoju województwa, wyznaczone zostały obszary funkcjonalne o charakterze regionalnym, które charakteryzują się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju. Gmina Jarocin położona jest na terenie Rostoczańsko – Puszczańskiego obszaru funkcjonalnego.

Mapa 27 Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030

• Rostoczańsko – Puszczański obszar funkcjonalny

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój turystyki poznawczo-wypoczynkowej i kwalifikowanej opartej na lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych;
- 2) poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru;
- 3) ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
- 4) utrzymanie i rozwój funkcji uzdrowiskowych Rostocza;
- 5) rozwój zrównoważonej gospodarki leśnej i rolnej;
- 6) rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- 7) wznowienie eksploatacji złóż siarki;
- 8) ochrona obszaru przed powodzią.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury turystycznej;
- 2) rozbudowa istniejących oraz budowa nowych szlaków drogowych oraz modernizacja istniejących linii kolejowych;
- 3) ochrona walorów leczniczych i klimatycznych uzdrowiska Horyniec-Zdrój;
- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;

- 5) rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- 6) ochrona krajobrazów i przyrody obszaru;
- 7) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 8) uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowanie terenów sprzyjające naturalnej retencji wód powierzchniowych;
- 9) zagospodarowanie terenu kopalni siarki Basznia przy uwzględnieniu aspektów prawno-środowiskowych i ekologicznych;
- 10) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

4. OSI – Lokalne - Strategia Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 wyodrębniono trzy cele strategiczne, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- **Cel strategiczny 1:** Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą oraz rozwój infrastruktury technicznej
- **Cel strategiczny 2:** Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią poprzez innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy;
- **Cel strategiczny 3:** Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

Cele te powiązane są ze zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji, co zostało przedstawione w załączniku graficznym, stanowiącym *mapę nr 21 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Jarocin - Obszary strategicznej interwencji* w podrozdziale 10.2 Model strukturalny funkcjonalno – przestrzennej gminy. Z kolei działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonych obszarów strategicznym, w ujęciu graficznym przedstawia *mapa nr 22 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Jarocin - Zakres planowanych działań w obszarach strategicznej interwencji*.

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

11.1 System realizacji strategii

W procesie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 niezmiernie ważnym elementem jest jej monitoring. Poprzez gromadzenie i analizę danych wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres

działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego m.in. program ochrony środowiska, gminny program opieki nad zabytkami, strategia rozwiązywania problemów społecznych, strategia rozwoju kultury czy programy jednoroczne. Dodatkowo planuje się opracowanie gminnego programu rewitalizacji.

Wdrażając strategię, gmina Jarocin będzie dbała o dobrą współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, otoczeniem społeczno-gospodarczym, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.” Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Podstawę do podjęcia działań naprawczych i ewentualnej aktualizacji strategii będzie stanowił system monitorowania i ewaluacji. Aktualizacja strategii następować będzie w przypadku, gdy: stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do strategii nowego zadania, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Wprowadzenie ewentualnych poprawek i aktualizacji strategii będzie wymagało przyjęcia odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy Jarocin, tak aby program mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. W celu zachowania przejrzystości strategii wszelkie zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy w postaci rejestru zmian.

Jednocześnie wszelkie zmiany w dokumencie strategicznym będą musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne. W trakcie wdrażania strategii będą mogli być również uwzględnieni dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących w strategii). Akceptowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu wdrożenia dokumentu.

Nie przewiduje się zmiany celów strategicznych w całym horyzoncie strategii. Procedura aktualizacji strategii obejmuje następujące elementy:

- zgłoszenie przez interesariuszy (mieszkańcy, podmioty działające na obszarze gminy) przedsięwzięć/kierunków działań przyczyniających się do realizacji celów strategii lub innej proponowanej zmiany. Propozycje będzie można zgłaszać w formie pisemnej do Urzędu Gminy Jarocin przy wykorzystaniu karty projektu oraz formularza zgłaszania uwag umieszczonych na stronie internetowej gminy oraz dostępnych w ww. urzędzie,
- weryfikacja zgłoszonych przedsięwzięć - kierunków działań lub propozycji innych zmian przez jednostkę, wydział bądź pracownika odpowiedzialnego za aktualizację strategii,
- podjęcie decyzji o włączeniu lub odmowie włączenia zgłoszonych działań/kierunków działań bądź innej proponowanej zmiany do strategii oraz konieczności jej aktualizacji,
- przyjęcie odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy Jarocin.

11.2 Wdrażanie Strategii

Za wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2022-2030 odpowiedzialny jest Wójt Gminy Jarocin, który corocznie składa Radzie Gminy Jarocin sprawozdanie z jej realizacji. Wójt odpowiedzialny jest ponadto za bieżący nadzór nad realizacją Strategii, dbałość o zagwarantowanie środków finansowych na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, a także podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania zmian dokumentu.

Wójt Gminy Jarocin oraz Rada Gminy Jarocin, jako Samorząd Gminy będą zaangażowani w realizację Strategii poprzez następujące obszary aktywności:

- **OBSZAR BEZPOŚREDNICH KOMPETENCJI** - Samorząd jest odpowiedzialny za programowanie i późniejszą koordynację wdrażania dokumentu strategicznego. Główna jego rola sprowadza się do sprawowania funkcji strategiczno-kontrolnej nad wdrażaniem Strategii. Równolegle Samorząd jest wykonawcą działań przypisanych kompetencyjnie tej jednostce samorządu terytorialnego i wykonuje je w ramach własnych struktur (Urząd Gminy Jarocin i gminne jednostki organizacyjne) bądź we współpracy z jednostkami autonomicznymi wobec samorządu lokalnego.
- **OBSZAR POŚREDNIEGO ODDZIAŁYWANIA** - obejmuje animacje projektów i działań, które finalnie realizowane będą przez partnerów społeczno-gospodarczych. W przypadku przedsięwzięć podejmowanych wspólnie przez Samorząd Gminy Jarocin z innymi partnerami społeczno-gospodarczymi, Samorząd może zapewnić udział i realizację roli lidera w partnerstwie oraz partycypację finansową.

Zgodnie z właściwością gminy, zarządzanie i koordynacja wdrażania Strategii prowadzona będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Jarocin w ramach Referatu Infrastruktury, Ochrony Środowiska i Gospodarki Mieniem. Zadania realizowane przez każdego z pracowników, wchodzących w skład Referatu wykonywane będą w ramach swoich kompetencji.

Do zadań pracowników Referatu Infrastruktury, Ochrony Środowiska i Gospodarki Mieniem będzie należało:

- przygotowanie, koordynowanie oraz wdrażanie przedsięwzięć ujętych w ramach wykazu kierunków działań służących realizacji celów Strategii,
- uaktualnianie i kontynuacja procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia Strategii o działania uwzględniające inne kategorie,
- dalsze programowanie procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego dokumentu strategicznego (tj. po roku 2030),
- koordynowanie, animowanie i inspirowanie działań społeczności lokalnej służących wdrożeniu zamierzeń Strategii,
- monitorowanie realizacji i ewaluacja procesu wdrażania Strategii;
- przygotowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów wdrażania Strategii,
- harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa,
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań.

Zespół pracowników Urzędu Gminy na potrzeby corocznego obowiązkowego Raportu o stanie gminy (do końca maja) będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o zadaniach ukończonych, zadaniach będących w trakcie wykonywania oraz zadaniach nierozpoczętych wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniu może być propozycja nanoszenia zmian w dokumencie, polegających na przykład na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów.

W proces opracowania, wdrażania i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2022-2030 zaangażowane zostały różne grupy podmiotów i instytucji, w tym m.in.:

- Administracja rządowa – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;
- Administracja samorządowa – w tym m.in. sąsiednie gminy i Zarząd Województwa Podkarpackiego;
- Instytucje i podmioty sektora społecznego – w tym m.in. organizacje pozarządowe, organizacje społeczne, fundacje;
- Instytucje i podmioty sektora gospodarczego- w tym m.in. przedsiębiorstwa, grupy producentów oraz instytucje otoczenia biznesu.

Istotną rolę we wdrażaniu Strategii będą odgrywali partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym m.in. jednostki sektora publicznego (administracja rządowa, samorządowa) i organizacje sektora społecznego, instytucje i organizacje sektora gospodarczego (adekwatnie do zakresu ich kompetencji) i inne. Przedmiotowa rola sprowadzać się będzie w głównej mierze do realizacji projektów własnych poszczególnych podmiotów, jak również inicjowanie działań na rzecz zmian organizacyjnych czy legislacyjnych tak, by rozwiązania systemowe wspierały realizację ustaleń Strategii. Na szczególną uwagę zasługuje tu również idea partnerstwa, której głównym zamierzeniem jest uzyskanie efektu synergii prowadzonych działań. Dlatego też partnerstwa zawierane w celu realizacji różnego rodzaju zamierzeń będą stanowiły niezwykle istotny mechanizm włączania partnerów społeczno-gospodarczych w proces rozwoju lokalnego.

11.3 System monitorowania i ewaluacji Strategii

Monitoring jest systematycznym i szczegółowym badaniem realizacji Strategii. Koncentruje się na ocenie przebiegu prawidłowości wdrażania działań i zadań realizacyjnych w odniesieniu do przyjętego planu oraz stopnia osiągnięcia produktów i rezultatów. Monitoring przeprowadzany powinien być w trakcie realizacji i obejmuje: harmonogram, budżet oraz weryfikację zaplanowanych rezultatów poszczególnych zadań. Za monitoring odpowiada Referat Infrastruktury, Ochrony Środowiska i Gospodarki Mieniem Urzędu Gminy Jarocin.

Monitorowanie realizacji Strategii powinno odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów. Monitoring obejmuje następujące działania:

- zbieranie i analizowanie danych,
- formułowanie wniosków, tworzenie raportów i ewaluację.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030:

Ewaluacja jest cyklicznym badaniem wybranych elementów strategii i powinna się koncentrować na stopniu realizacji celów strategicznych oraz spełnienia wizji strategicznej. Ewaluacja powinna następować w kluczowych momentach realizacji Strategii. Ewaluacja jest przeprowadzana na podstawie danych uzyskanych podczas monitoringu. Monitoring i ewaluacja są, zatem przeprowadzane na dwóch poziomach: pierwszy dotyczy monitorowania realizacji działań i zadań, drugi monitorowania i ewaluacji osiągnięcia celów strategicznych.

Ewaluacja strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obejmuje następujące elementy:

- ewaluacja ex-ante - ewaluacja przed rozpoczęciem procesu wdrażania, która oceni trafność założeń oraz sposobów realizacji,
- ewaluacja on-going - ewaluacja w trakcie realizacji, w połowie wdrażania, która oceni poziom realizacji celów strategicznych oraz zidentyfikuje czynniki mające wpływ na

realizację zaplanowanych działań strategicznych,

- ewaluacja ex-post - ewaluacja po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, która podsumuje efekty działań strategicznych oraz pozwoli na wyciągnięcie wniosków, które winny stanowić jedną z podstaw dotyczących dalszych kierunków rozwoju oraz do podjęcia działań mających na celu ulepszenie procesu strategicznego zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym.

Ocena zawarta ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Strategii należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz wskaźnikami własnymi. Przykładowe wskaźniki wskazano w rozdziale 8 Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju gminy osiągnięcia celów. Wskazane wskaźniki stanowią katalog otwarty. Dobór właściwych wskaźników rezultatu, produktu oraz oddziaływania umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii, w tym:

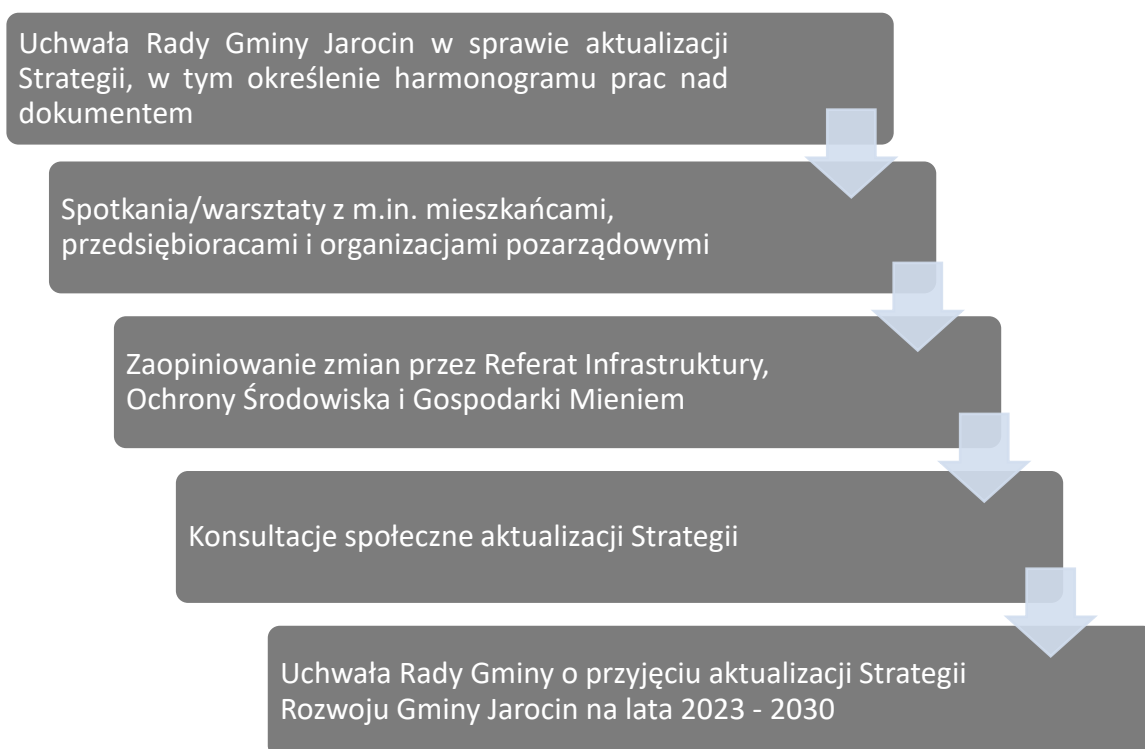
- wskaźniki produktu – określają bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. długość wybudowanych dróg gminnych);
- wskaźniki rezultatu – określają bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu (np. liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej);
- wskaźniki oddziaływania – określają długookresowy wynik realizacji strategii (np. poprawa sytuacji na rynku pracy).

11.4 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji gminy podczas monitorowania i ewaluacji Strategii, konieczna jest aktualizacja dokumentu. W tym celu niezbędne jest zaangażowanie m.in. mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji

pozarządowych, organizując spotkania/warsztaty mające na celu zaktualizowania celów i kierunków działań gminy. Materiały powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Referat Infrastruktury, Ochrony Środowiska i Gospodarki Mieniem w trakcie ewaluacji. Pomysły i nowe projekty powinny być zamieszczane w Karcie Projektu, która powinna zawierać minimum składające się z następujących elementów: nazwa, podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, opis zadania, cel, termin realizacji, koszty, źródła finansowania, zgodność ze Strategią, wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania oraz wskazanie osoby zgłaszającej projekt.

W przypadku zasadniczych zmian celów i kierunków rozwoju gminy Jarocin, należy uchwałą Rady Gminy Jarocin zaktualizować zapisy Strategii. Aktualizacja Strategii powinna odbywać się według poniższego schematu:

11.5 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.) jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju, należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030. Zaleca się również wykorzystanie odpowiednich wskaźników niniejszej Strategii w procedurze monitorowania strategii rozwoju gminy.

Do dokumentów wykonawczych dla strategii rozwoju gminy należą m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Program ochrony środowiska,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Cel strategiczny 1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą oraz rozwój infrastruktury technicznej 49 100 000 zł	Cel strategiczny 2 Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią poprzez innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy 44 150 000 zł
Cel strategiczny 3 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy 500 000 zł	

Cele strategiczne i operacyjne opracowane w ramach niniejszej Strategii, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych gmin oraz ze środków zewnętrznych. Wśród tych ostatnich wyróżnić możemy m.in. środki z:

- Funduszy Europejskich dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- krajowych programów w zakresie funduszy europejskich,
- Wspólnej Polityki Rolnej (WPR 2021-2027),
- Krajowego Planu Odbudowy (KPO),
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- dofinansowania od Wojewody Podkarpackiego,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- pożyczek i kredytów bankowych,
- środków własnych.

Nowy okres programowania środków unijnych stwarza możliwość pozyskania przez gminę Jarocin dotacji na działania służące stricte realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tych możliwości w istotnym stopniu uzależnione jest od aktywności władz samorządowych i ich aktywności w pozyskiwaniu nowych środków zewnętrznych. Poniżej prezentujemy poszczególne programy mogące stanowić źródło finansowania projektów opisanych w Strategii.

- **Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej:**

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW),
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

- **Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych**

Poza środkami wsparcia UE samorządy i ich interesariusze (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) będą mogli ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych**, mający na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce;
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;
- **Program Rozwoju Elektromobilności**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW; w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także **Program Senior+**, **Program „Aktywni+” na lata 2021-2025**; w zakresie kultury, itd.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Należy zakładać, że w okresie realizacji Strategii, pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach Strategii wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników Urzędu Gminy Jarocin co daje gwarancje ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

SPIS TABEL

Tabela 1	Powierzchnia gmin powiatu nizańskiego oraz ich udział w powierzchni powiatu.....	16
Tabela 2	Liczba ludności oraz średnia gęstość zaludnienia gmin powiatu nizańskiego w 2017 i 2021 roku.....	18
Tabela 3	Struktura mieszkańców gminy Jarocin według trzech grup wiekowych w 2017 oraz 2021 roku.....	22
Tabela 4.	Wskaźniki obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego oraz w województwie podkarpackim w 2021 roku.....	23
Tabela 5	Prognoza ludności gminy Jarocin na lata 2017-2030.....	25
Tabela 6	Ruch naturalny i wędrowniczy w gminie Jarocin w latach 2017-2030.....	26
Tabela 7	Liczba uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjum oraz oddziałach przedszkolnych na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021.....	27
Tabela 8	Liczba uczniów i liczba oddziałów w szkołach i przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w roku szkolnym 2021/2022.....	28
Tabela 9	Zatrudnienie kadry pedagogicznej (wymiar etatów) w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2021/2022, w podziale na stopnie awansu zawodowego.....	28
Tabela 10	Wyniki egzaminów ósmoklasisty w poszczególnych placówkach oświatowych na terenie gminy Jarocin w 2022 roku.....	29
Tabela 11	Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Jarocin w 2017 oraz 2021 roku.....	31
Tabela 12	Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego w roku 2021.....	33
Tabela 13	Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Jarocin oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2017-2021.....	35
Tabela 14	Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Jarocin w roku 2018 i 2020.....	38
Tabela 15	Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu nizańskiego w latach 2019-2020.....	41
Tabela 16	Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia występujące na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2019-2021.....	42
Tabela 17	Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2019-2021.....	42
Tabela 18	Pracujący na terenie gminy Jarocin w latach 2017 - 2021.....	44
Tabela 19	Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku.....	44
Tabela 20	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Jarocin w latach 2017 - 2021.....	46
Tabela 21	Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu nizańskiego według płci.....	47
Tabela 22	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin powiatu nizańskiego w 2017 i 2021 roku.....	49
Tabela 23	Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku.....	50
Tabela 24	Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku.....	51
Tabela 25	Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Jarocin oraz powiatu nizańskiego za lata 2017 i 2021.....	53

Tabela 26	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Jarocin	54
Tabela 27	Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych wchodzących w ich skład, struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne, powierzchnia zasiewów wybranych upraw oraz liczba pracujących w gospodarstwach rolnych i źródła dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Jarocin	57
Tabela 28	Realizacja budżetu gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021 w zł	65
Tabela 29	Kształtowanie się dochodów majątkowych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021	69
Tabela 30	Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021	69
Tabela 31	Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021	72
Tabela 32	Wskaźnik lesistości w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku	73
Tabela 33	Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Jarocin	75
Tabela 34	Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych na terenie gminy Jarocin	76
Tabela 35	Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Jarocin według stanu na dzień 31.12.2022 r.	87
Tabela 36	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2017-2021 na terenie gminy Jarocin	88
Tabela 37	Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Jarocin w roku 2017 i 2021	89
Tabela 38	Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Jarocin, powiecie niżańskim i województwie podkarpackim dla roku 2021	89
Tabela 39	Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne na terenie gminy Jarocin w roku 2017 i 2020	90
Tabela 40	Budownictwo mieszkaniowe w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017 - 2021	90
Tabela 41	Wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego w gminie Jarocin, powiecie niżańskim oraz w województwie podkarpackim dla roku 2021	91
Tabela 42	Ceny za 1m ³ wody w gminie Jarocin w 2021 roku	93
Tabela 43	Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Jarocin w roku 2017 oraz 2021	93
Tabela 44	Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Jarocin w roku 2017 oraz 2021	96
Tabela 45	Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021	100
Tabela 46	Najważniejsze problemy Gminy Jarocin	119
Tabela 47	Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Jarocin na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030	142

SPIS MAP

Mapa 1	Gmina Jarocin na tle województwa podkarpackiego.....	15
Mapa 2	Gmina Jarocin na tle powiatu niżańskiego	16
Mapa 3	Układ osadniczy gminy Jarocin	17
Mapa 4	Wskaźniki obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku.....	24
Mapa 5	Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego w roku 2021	34
Mapa 6	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku	40
Mapa 7	Wskaźniki pracujących na 1 tys. ludności w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku.....	45
Mapa 8	Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin powiatu niżańskiego w 2021 roku	48
Mapa 9	Przebieg Historycznego Szlaku Rowerowego Gminy Jarocin	61
Mapa 10	Sieć szlaku rowerowego „RITA”	62
Mapa 11	Wskaźnik lesistości w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku	74
Mapa 12	Sieć cieków wodnych na terenie gminy Jarocin	75
Mapa 13	Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Jarocin.....	78
Mapa 14	Położenie gminy Jarocin względem Parku Krajobrazowego Lasy Janowskie	80
Mapa 15	Obszar specjalnej ochrony ptaków – Natura 2000 na terenie gminy Jarocin	81
Mapa 16	Specjalne obszary ochrony siedlisk – Natura 2000 na terenie gminy Jarocin	81
Mapa 17	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku.....	95
Mapa 18	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu niżańskiego w 2021 roku.....	98
Mapa 19	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Jarocin – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastrukturalne	159
Mapa 20	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Jarocin – Funkcje terenów w gminie	160
Mapa 21	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Jarocin - Obszar strategicznej interwencji.....	161
Mapa 22	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Jarocin - Wieloletni Plan Inwestycyjny	162
Mapa 23	Wschodnia Polska.....	164
Mapa 24	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją – poziom regionalny	165
Mapa 25	Obszary wiejskie województwa podkarpackiego	166
Mapa 26	Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	168
Mapa 27	Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	170

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021.....	19
Wykres 2 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu nizańskiego w roku 2021.....	20
Wykres 3 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021.....	21
Wykres 4 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu nizańskiego w roku 2021	22
Wykres 5 Struktura mieszkańców gminy Jarocin według trzech grup wiekowych w 2017 oraz 2021 roku.....	23
Wykres 6 Wyniki procentowe z egzaminów ósmoklasisty, przeprowadzonych w 2022 roku w gminie Jarocin, w powiecie nizańskim oraz w województwie podkarpackim.....	30
Wykres 7 Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Jarocin w latach 2017-2021.....	32
Wykres 8 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2017-2021 w województwie podkarpackim, powiecie nizańskim oraz gminie Jarocin	33
Wykres 9 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Jarocin w latach 2017-2021.....	37
Wykres 10 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku	40
Wykres 11. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Jarocin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin powiatu nizańskiego i województwa podkarpackiego w 2021 roku.....	47
Wykres 12 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na terenie gminy Jarocin w 2017 i 2021 roku.....	52
Wykres 13 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Jarocin	55
Wykres 14 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Jarocin oraz powiatu nizańskiego.....	56
Wykres 15 Dochody na 1 mieszkańca oraz wydatki na 1 mieszkańca w 2017 i 2021 w gminie Jarocin oraz powiecie nizańskim	66
Wykres 16 Struktura dochodów budżetu gminy Jarocin w roku 2017 i 2021	68
Wykres 17 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem w gminie Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021.....	70
Wykres 18 Wysokość pozyskanych przez gminę Jarocin środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2017-2021	71
Wykres 19 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku.....	94
Wykres 20 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku.....	96
Wykres 21 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku.....	97
Wykres 22 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu nizańskiego w 2021 roku.....	98
Wykres 23 Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów zebranych ogółem na terenie gminy Jarocin na przestrzeni lat 2017-2021	100

Wykres 24 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy (liczba udzielonych odpowiedzi)	103
Wykres 25 Atuty gminy - pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi).....	104
Wykres 26 Priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi)	105
Wykres 27 Branża gospodarki posiadająca największy potencjał rozwojowy – pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi)	106
Wykres 28 Wizytówka gminy w 2030 r. według jej mieszkańców – pytanie wielokrotnego wyboru (liczba udzielonych odpowiedzi).....	106
Wykres 29 Informacje dot. ankietowanych mieszkańców gminy Jarocin	107

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1	Punkt obserwacyjny ptaków	60
Zdjęcie 2	Zalew w Jarocinie	63
Zdjęcie 3	Izba pamięci w Jarocinie.....	64
Zdjęcie 4	Kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski w Domostawie.	85
Zdjęcie 5	Kapliczka na wydmie	86

GMINA JAROCIN

www.gminajarocin.pl

